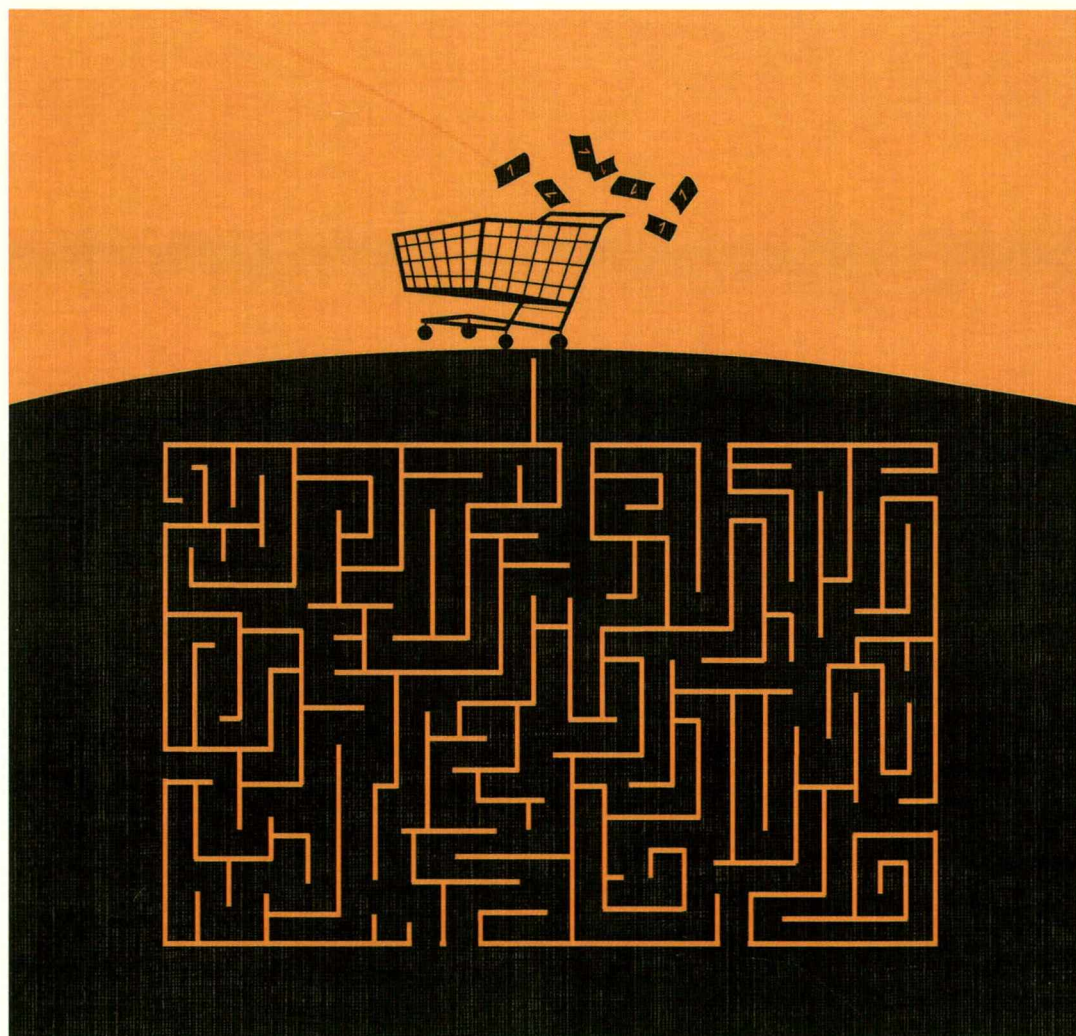

Kotitalouksien varallisuus 1988–2004

Hushållens förmögenhet

Kotitalouksien varallisuus 1988–2004

Hushållens förmögenhet

Tiedustelut – Förfrågningar – Inquiries:

*Markku Säylä
(09) 17 341*

Sähköposti: kulutus.tilastokeskus@tilastokeskus.fi

*Tilaston kuvaus: <http://tilastokeskus.fi/til/vtutk>
Tilaston laatuseloste: <http://tilastokeskus.fi/til/vtutk/laa>*

*Kansikuva – Pärmbild – Cover graphics: Jannis Mavrostomos
Taitto – Ombrytning – Layout: Eeva-Liisa Repo*

© 2007 Tilastokeskus – Statistikcentralen – Statistics Finland

*Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.
Uppgifterna får lånas med uppgivande av Statistikcentralen som källa.
Quoting is encouraged provided Statistics Finland is acknowledged as the source.*

*ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISBN 978-952-467-683-0 (print)
ISBN 978-952-467-684-7 (pdf)*

Edita Prima Oy, Helsinki 2007

**Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland**

Alkusanat

Tilastokeskus on aika ajoin tehtävillä kotitalouksien varallisuutta koskevilla haastattelututkimuksilla selvittänyt eri väestöryhmien säästämisen, varallisuuden ja velkaantumisen määrää ja rakennetta sekä näissä tapahtuneita muutoksia. Uusimman, vuoden 2004 varallisuustutkimuksen keskeiset tulokset julkaistaan tässä tilastoraportissa. Tuloksia verrataan vuosilta 1988, 1994 ja 1998 oleviin kotitalouksien varallisuustietoihin.

Vuoden 2004 varallisuustutkimukseen liitettiin laaja osio asumiskysymyksiä. Asumista koskeva raportti ilmestyy erillisenä julkaisuna. Asumista ja varallisuutta koskeva tutkimus on suunniteltu ja tehty omana haastattelututkimuksenaan tutkimusyhteistyönä. Yhteistyö-

ryhmään kuuluivat Valtiovarainministeriö, Ympäristöministeriö, Eläketurvakeskus, Suomen Pankki ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta.

Varallisuusraportin on laatinut Markku Säylä Tilastokeskuksen Elinolot-yksiköstä. Aineiston painotuksesta ja menetelmätyöstä on vastannut Pauli Ollila. Katoanalyysiä on tehnyt Olli Kannas.

Vuoden 2004 aineiston perustiedot saatiin 3 455 kotitaloudelta. Tilastokeskus kiittää arvokkaasta avusta tutkimukseen osallistuneita kotitalouksia. Tilastokeskus kiittää myös hyvästä työstä tiedonkeruun tehneitä haastatteliijoita ja kaikkia yhteistyöryhmän toimintaan osallistuneita.

Helsingissä, Tilastokeskuksessa huhtikuussa 2007

Riitta Harala
Tilastojohtaja

Sisällys

Alkusanat	3
1. Tiivistelmä	9
2. Varallisuustutkimuksen sisältö	12
3. Varallisuus ja sen muutokset	15
4. Kotitalouksien asunto- ja muu kiinteä varallisuus	21
4.1. Asuntovarallisuus	21
4.1.1. Omistusasumisen yleisyys	21
4.1.2. Asuntovarallisuuden arvo	23
4.1.3. Kakkos- ja sijoitusasunnot	25
4.1.4. Vapaa-ajanasunnot	25
4.1.5. Asuntohankinnat ja -myynnit	27
4.2. Kulkuvälineet	29
4.3. Kestokulutustavarat	31
4.4. Metsäomaisuus	32
5. Kotitalouksien rahoitusvarallisuus	34
5.1. Rahoitusvarallisuuden rakenne	34
5.2. Rahoitusvarallisuuden rakenne väestöryhmittäin	35
5.3. Sijoituskohteiden yleisyys	38
6. Rahoitusvarallisuuden määrä	40
6.1. Talletukset	40
6.2. Pörssiosakkeet ja rahastot	41
6.3. Muu arvopaperit	44
6.4. Vakuutussäästöt	44
6.4.1. Säästö- ja sijoitusvakuutukset	45
6.4.2. Yksilölliset eläkevakuutukset	46
7. Rahoitusvarallisuuden jakauma	48
8. Arvopaperikaupat	50
9. Mihin halutaan sijoittaa rahaa	51
10. Kotitalouksien varallisuuserot	52
10.1. Varallisuuserojen taustoista	52
10.2. Varallisuuserojen muutokset 1988–2004	53
11. Tulot ja varallisuus	56
12. Velat ja varallisuus	61

13. Saadut perinnöt	67
14. Tutkimusaineisto ja -menetelmä	74
14.1 Otanta ja painotus	74
14.2 Tietojen luotettavuus ja kato	75
14.2.1 Ylipeitto	75
14.2.2 Yksikkökato ja osittaiskato	75
14.2.3 Kadon rakenne	75
14.2.4 Kadon jakautuminen	76
14.2.5 Katotalouksien ja vastanneiden jakaumat	78
14.2.6 Keskivirhelaskelmat	78
15. Varallisuuskäsitteet ja tiedonkeruu	80
16. Muita käsitteitä	84
Taulurivit liitetaulukoissa 1–10.	86
Liitetaulukot	87

Contents

Summary	6
Tablerows in appendix tables 1–10.	86
Appendix tables	87

1. Summary

In this report, the wealth of Finnish households is examined on the basis of interview surveys. The most recent survey data from the year 2004 have been added to the time series, and the results have been compared with results from earlier Household Wealth Surveys, starting from 1988.

The history of the Finnish economy during the past 16 years has been a good time for households, even allowing for the difficult recession years during this period. Households became more affluent, net wealth grew 1.8-fold between the years 1988 and 2004. Wealth did not, however, grow equally in all population groups. The older age groups have increased their wealth clearly more than young age groups. The net wealth of retirement-age persons doubled and the wealth of the most affluent, i.e. the 55 to 64-year-olds, grew even more (2.3-fold).

According to the 2004 Household Wealth Survey, the wealth of a Finnish household was EUR 147,500 on average. The real value of gross wealth was 47 per cent higher than in the previous research round in 1998. Net wealth, which excludes housing, consumption and study loans, averaged EUR 128,000 in 2004. Wealth grew particularly strongly specifically between the years 1998 and 2004. From 1994 to 1998 wealth grew less strongly and the change percentage stood at 24. Between the years 1988 and 1994 change was even for the worse, i.e. a decrease was observed in the value of gross wealth. The wave through of recession was, however, already over by that time.

The rise in the housing and stock markets has influenced the value of households' key wealth items. Dwellings made up two-thirds of the value of total wealth. The proportion of wealth of an owned and principal dwelling has gone down steadily, by

4.2 percentage points in ten years. On average 56.7 per cent of households' wealth consists of an owned dwelling. The proportion of investment dwellings has grown. Economic trends may be reflected in housing markets in a way which alters the nature of owner-occupancy. The favourable economic development after the recession, a moderate and stable interest level, longer loan periods than before as well as the increase in the income and wealth level have facilitated a move over to owner-occupied dwellings.

The flip side of the growth in wealth is the increase in indebtedness. The proportion of indebted households was, however, still lower in 2004 than in the peak years of the late 1980s. In the 1988 Survey, nearly two-thirds had debt (63 per cent). After the recession in the surveys of 1998 and 2004 the proportion of indebted households fell by close to one-half (51 per cent in 2004). Households strove to pay off their loans after the recession and the proportion of persons with a housing loan dropped to 28 per cent and that of persons with a consumption loan to 24 per cent. In the most recent Survey, 31 per cent of all households had a housing loan. Debt volumes have, however, started to grow at a fast pace in the 2000s and as the size of the loan grows, so does the life of the loan. Rapidly increasing indebtedness touches different households differently. There are significant differences in the frequency of indebtedness according to age and stage of life. Approximately 80 per cent of the age group 25 to 34-year-olds have debt. Forty-four per cent of the households in this age group have a housing loan. The proportion of persons with a housing loan was the highest among the 35 to 44-year-olds, of whom 57 per cent had a housing loan. People closer to retirement age, i.e. the 55 to 64-year-olds, also had housing debts, but they had paid off their debt and brought the debt volume down to one-fifth of that of the young people.

The value of wealth has developed very differently for different population groups. This report examines the differences in the wealth of different population groups by age group from the viewpoint of life cycle wealth. Wealth varies considerably also by income and wealth bracket, socio-economic status and type of household. In 2004 net wealth was higher than the average for the whole country only in the older age groups, among people at least 45 years of age. The net wealth of the wealthiest age group, the 55 to 64-year-olds, amounted to EUR 204,000, which was one and a half times higher than the average for the whole country. In 1988 the net wealth of this age group was 1.3-fold. The already small wealth of persons younger than 25 years of age has developed weakly since the recession. The growth of the net wealth of the 25 to 34-year-olds has been curbed by their fast run into debt over the past few years.

Entrepreneur households hold the first position if we look at net wealth according to socio-economic classification. Entrepreneurs recovered from the recession exceptionally quickly, whereas recovery has been slower for wage and salary earners and other groups. Within the entrepreneur group differences in wealth grew relatively much. Economic growth has been strong for several years, but the growth in wealth becomes visible in many population groups only after a lag.

In the 1990s the evening out of income differences turned into growth in income differences. This was evident mostly from the fact that the income of the top decile grew more strongly than the average income. In the longer term also wealth distribution has become increasingly uneven since 1988. The change in wealth distribution was also most obvious in the top wealth decile. In the 2004 Survey, the wealthiest decile owned 38.5 per cent of gross wealth. In 1988 the corresponding percentage was 32.5. Net wealth excluding debts was distributed even more unevenly.

Wealth is distributed unevenly also within the top decile. The wealthiest 5 per cent own roughly a quarter (26 per cent) of total wealth. The richest one per cent owned one-tenth of total wealth in 2004. The comparison figures for 1988 were 21 and 7. This report looks at the developmental trends in differences in wealth also within population groups.

Investments in dwellings even out differences in wealth. Owner-occupied dwellings became more common especially among the young and the less wealthy. Differences in wealth started to even out slightly between 1998 and 2004. When examining wealth without a principal dwelling, according to actual investment property, differences in wealth have been growing since 1988. The biggest structural change in the past few years has been the increase of investment in securities. Traditional saving and investment targets, such as dwellings and deposits, gave way to investing into securities and financial assets. Especially the 55 to 64-year-olds, the high income earners and the wealthy households increased their investments in securities after the recession years, and invested in them more often than other population groups.

Inheritance is often mentioned as a factor influencing differences in wealth. Their effect has not been specifically investigated in this report. This study did, however, investigate the volume of gratuitous property transfers such as inheritances or relatively large gifts of money households received. In 2000–2004 there were 398,000 households which received inheritance, i.e. 16 per cent of all households. Various kinds of assets are transferred to new owners as inheritance. Of the households that received an inheritance 71 per cent inherited financial assets, namely deposits and securities. The next most common type of inheritance was dwellings (residential buildings, shares in housing companies and free-time residences). Dwelling property made up 37 per cent of inheritances and forest or land area 13 per cent.

Wealth has a fundamental effect on the volume of inheritance. Regardless of what is inherited, the households belonging to the wealthiest one-fifth are in a class of their own when examining inheritances by their value. Households who inherited money, for instance, most often received a sum ranging from EUR 14,000 to EUR 21,000, but in the wealthiest group the value of the inheritance rose to EUR 59,000 in the 2004 Survey. For this group also the value of inherited property grew remarkably much from the earlier survey years. In the wealthiest group the value of inherited dwellings was EUR 105,000, while in the other wealth brackets it ranged between EUR 21,000 and EUR 44,000.

The large age groups (the reference person's year of birth 1945–1954) are cur-

rently in the stage of life when receiving inheritance is most common. The peak has already been passed and the number of persons receiving inheritances has started to decrease. Inheritance was received by 112,000 households of the large age groups, i.e. roughly every fourth household. Younger age groups receive inheritance clearly more seldom. When examining inheritance by its value, the large age groups received the most inheritance in the most recent survey period, but the value was already declining. In the 1988 Survey the older age group of persons born between 1935 and 1944 received nearly as much inheritance as the large age groups when looked at by value. Presently a change is taking place for the benefit of younger age groups, and their inheritances have grown a lot.

1. Tiivistelmä

Raportissa kuvataan suomalaisten kotitalouksien varallisuusasemaa haastattelututkimuksien pohjalta. Uusimmat, vuotta 2004 koskevat tutkimustiedot on liitetty aikasarjan perään ja verrattu tutkimustuloksia aikaisempiin, vuodesta 1988 lähtien oleviin varallisuustutkimuksien tuloksiin.

Suomen talouden lähihistoria viimeisen 16 vuoden ajalta on ollut hyvää aikaa myös kotitalouksille, vaikka väliin tuli laman vaikeat vuodet. Kotitaloudet vaurastuivat niin, että nettovarallisuus kasvoi 1,8-kertaiseksi vuosien 1988 ja 2004 välillä. Varallisuus ei kuitenkaan kasvanut tasaisesti kaikissa väestöryhmissä. Vanhemmat ikäluokat ovat vaurastuneet selvästi enemmän kuin nuoret. Eläkeikäisillä nettovarallisuus kaksinkertaistui ja vielä enemmän muuttuivat vauraimpien eli 55–64-vuotiaiden nettovarallisuus (2,3-kertaistui).

Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen mukaan suomalaiskotitaloudet omistivat varallisuutta keskimäärin 147 500 euron arvosta. Reaaliarvoltaan bruttovarallisuus oli 47 prosenttia suurempi kuin edellisellä tutkimuskerralla vuonna 1998. Asunto-, kulutus- ja opintovelkoilla vähennetty nettovarallisuus oli keskimäärin 128 000 euroa vuonna 2004. Varallisuus kasvoi erityisen paljon vuosien 1998 ja 2004 välillä. Vuodesta 1994 vuoteen 1998 varallisuus kasvoi vähemmän ja muutosprosentti oli 24. Vuosien 1988 ja 1994 välillä muutosta tapahtui huonompaan suuntaan eli bruttovarallisuuden arvo jopa jonkin verran laski. Lamavuosien aallonpohja oli tällöin kuitenkin jo ohi.

Asunto- ja osakemarkkinoiden nousu on vaikuttanut kotitalouksien keskeisten varallisuuserien arvoon. Kokonaisvarallisuudesta asuntojen osuus oli kaksi kolmasosaa. Oman, vakituisen asunnon varallisuusosuus on pienentynyt koko ajan, kymmenen vuoden takaisesta 4,2 prosenttiyksikköä. Kotitalouksien varallisuudesta keskimäärin 56,7 prosenttia on kiinni omassa asunnossa. Sijoitusasun-

tojen osuus on sen sijaan kasvanut. Taloudelliset suhdanteet voivat heijastua asuntomarkkinoille niin, että omistusasuminen muuttuu. Laman jälkeinen hyvä talouskehitys, kohtuullinen ja vakaa korkotaso, laina-aikojen pidentyminen sekä tulo- ja varallisuustason nousu ovat viime vuosina vauhdittaneet omistusasuntoon siirtymistä.

Varallisuuden kasvun käänköpuolena on velkaantumisen lisääntyminen. Velkaisten talouksien osuus oli kuitenkin vielä vuonna 2004 alempi kuin 1980-luvun lopun huippuvuosina. Vuoden 1988 tutkimuksessa velkaa oli lähes kahdella kolmasosalla (63 prosentilla). Laman jälkeen, vuosien 1998 ja 2004 tutkimuksissa velkatalouksien osuus putosi noin puoleen (51 prosenttia vuonna 2004). Lamaan jälkeen kotitaloudet pyrkivät veloistaan eroon ja asuntovelkaisten osuus kävi 28 prosentissa ja kulutusvelkaisten 25 prosentissa. Uusimmassa tutkimuksessa asuntovelkaisten osuus oli 31 prosenttia kaikista talouksista. Velkamäärät ovat kuitenkin lähteneet 2000-luvulla nopeaan nousuun ja lainojen kasvaessa myös laina-ajat ovat pidentyneet. Nopeasti kasvava velkaantuminen koskettaa eri tavalla erilaisia kotitalouksia. Iän ja elinvaiheen mukaan velkaantumisen yleisyydessä on merkittäviä eroja. Noin 80 prosentilla 25–34-vuotiaiden ikäryhmästä on velkaa. Asuntovelkaa tämän ikäryhmän talouksista oli 44 prosentilla. Asuntovelkaisten osuus oli suurimmillaan 35–44-vuotiailla, joilla 57 prosentilla oli asuntovelkaa. Myös lähempänä eläkeikää, 55–64-vuotiailla oli asuntovelkaa, mutta velkoja on maksettu pois niin, että velkamäärä oli vain viidennes nuorten veloista.

Eri väestöryhmissä varallisuusarvojen kehitys on tapahtunut hyvin eri lailla. Raportissa tarkastellaan väestöryhmittäisiä varallisuuseroja erityisesti elinkaarivarojen näkökulmasta ikäryhmittäin. Varallisuus vaihtelee merkittävästi myös tulo- ja varallisuusluokkien, sosioekonomisen aseman sekä kotitalous-

tyypin mukaan. Vuonna 2004 nettovarallisuus oli koko maan keskimäärää suurempi vain varttuneimmissa ikäryhmissä, vähintään 45 vuoden ikäisillä. Ikäluokista varakkaimpien, 55-64-vuotiaiden nettovaravat olivat 204 000 euroa, mikä oli yli puolitoista kertaa koko maan keskiarvoa suurempi summa. Vuonna 1988 ikäryhmän nettovaravat olivat 1,3-kertaiset. Nuorten, alle 25-vuotiaiden jo ennestään pienet varat ovat kehittyneet heikosti laman jälkeen. Myös 25-34-vuotiaiden nettovarallisuuden kasvua on painanut viime vuosien nopea velkaantuminen.

Yrittäjätaloudet olivat kärkisijalla, mikäli nettovarallisuutta tarkastellaan sosioekonomisen luokittelun mukaisesti. Yrittäjät nousivat lamasta ennätysmäisen nopeasti, mutta palkansaajilla ja muilla ryhmillä kehitys on ollut hitaampaa. Yrittäjien ryhmän sisällä varallisuuserot kasvoivat melko paljon. Talouskasvu on ollut monta vuotta vahva, mutta varallisuuden kasvu näkyy monissa väestöryhmissä vasta tietyllä viiveellä.

Tuloerojen tasoittuminen kääntyi 1990-luvulla tuloerojen kasvuun. Tämä näkyi lähinnä niin, että ylimmän tulokymmenyksen tulot kasvoivat voimakkaammin kuin keskimääräiset tulot. Pitemmällä aikavälillä, vuodesta 1988 lähtien myös varallisuuden jakauma on muuttunut epätasaisempaan suuntaan. Varallisuusjakaumassakin muutos oli selvä ylimmässä varallisuuskymmenyksessä. Vuoden 2004 tutkimuksessa varakkaimman kymmenyksen omistusosuus bruttovarallisuudesta oli 38,5 prosenttia. Vuonna 1988 vastaava osuus oli 32,5. Veloilla vähennetyt nettovarallisuusosuudet olivat vielä epätasaisemmin jakautuneet.

Myös ylimmän kymmenyksen sisällä varallisuus on epätasaisesti jakautunut. Varakkaimman viiden prosentin hallussa oli noin neljännes (26 %) koko varallisuuden arvosta. Rikkaimman huipun, yhden prosentin hallussa oli kymmenesosa koko varallisuuden arvosta vuonna 2004. Vuoden 1988 vertailuluvut olivat 21 ja 7. Raportissa tarkastellaan varallisuuserojen kehityssuuntia myös väestöryhmien sisällä.

Asuntovarallisuudella on varallisuuseroja tasoittava vaikutus. Omistusasuminen yleistyí erityisesti nuoremmilla ja vähemmän varakkailta. Varallisuuserot kääntyivät vuosien 1998 ja 2004 välillä jopa pieneen laskuun. Kun varallisuutta tarkastellaan ilman vakiuista asuntoa varsinaisen sijoitusvarallisuuden mukaan, varallisuuserot ovat kasvaneeet vuodesta 1988 lähtien. Viime vuosien suurin rakennemuutos on ollut arvopaperisijoittamisen kasvu. Perinteisistä säästö- ja sijoituskohteista, kuten asunnosta ja talletuksista oli edelleen suunta arvopaperi- ja finanssisijoituksiin. Erityisesti 55-64-vuotiaiden, hyvätuuloisten tai varakkaiden kotitalouksien arvopaperiomistus kasvoi lamavuosien jälkeen ja oli näillä talouksilla yleisempää kuin muissa väestöryhmissä.

Yhtenä varallisuuseroihin vaikuttavana tekijänä on usein mainittu perinnöt. Niiden vaikutusta ei tässä raportissa ole tarkemmin selvitetty. Tutkimuksessa selvitettiin kuitenkin, miten paljon kotitaloudet saivat vastikkeettomia omaisuuden siirtoja, kuten perintöjä ja suurehkoja rahalahjoja. Vuosina 2000-2004 perinnön saaneita talouksia oli noin 398 000 eli 16 prosenttia kaikista talouksista. Perittynä omaisuutena siirtyy usein uusille omistajille monia omaisuuslajeja. Perinnön saaneista kotitalouksista 71 prosentille omaisuutta tuli rahoitusvarallisuuden muodossa, talletuksina ja arvopapereina. Seuraavaksi yleisin perintöomaisuuden laji oli asuntovarallisuus (asuinkiinteistöt, asunto-osakkeet ja vapaa-ajanasunnot). Asuntovarallisuutta sai 37 prosenttia perinnön saaneista ja metsä- tai maaomaisuutta 13 prosenttia.

Varakkuus vaikuttaa perinnön määrään oleellisesti. Riippumatta siitä, mitä peritään, varakkaimman viidenneksen taloudet ovat omaa luokkaansa, kun perintöjä tarkastellaan niiden arvon mukaan. Esimerkiksi rahavaroja perineet saivat yleisemmin 14 000-21 000 euron arvoisen perinnön, mutta varakkaimmassa ryhmässä arvo nousi 59 000 euroon vuoden 2004 tutkimuksessa. Heillä myös perintöomaisuuden arvo kasvoi huomattavan

paljon edellisiin tutkimusvuosiin verrattuna. Samoin asuntovarallisuutta perineellä varakkaimmalla ryhmällä perinnön arvo oli 105 000 euroa, kun se muissa varallisuusluokissa vaihteli 21 000–44 000 euron välillä.

Suuret ikäluokat (viitehenkilön syntymävuosi 1945–1954) ovat nyt siinä elämänvaiheessa, jossa perintöjä saadaan yleisimmin. Huippu on kuitenkin jo ohitettu ja perintöjä saaneiden määrä on kääntynyt laskuun. Perintöjä sai 112 000 suurten ikäluokkien taloutta eli noin joka neljäs. Nuoremmissa ikäluokissa

perintöjen saanti oli selvästi harvinaisempaa. Jos perintöjä katsotaan niiden arvon mukaan, suuret ikäluokat saivat viimeisenä tutkimusajankohtana eniten perintöjä, mutta arvo oli jo laskussa. Vuoden 1998 tutkimuksessa vanhempien, vuosina 1935–1944 syntyneiden ryhmä sai arvoltaan lähes yhtä suuren määrän perintöjä kuin suuret ikäluokatkin. Nyt muutosta on tapahtumassa yhä nuorempien ikäluokkien hyväksi ja perinnöt ovat kasvaneet reippaasti nuorempien ryhmissä.

2. Varallisuustutkimuksen sisältö

Tilastokeskus julkaisee vuosittain koko väestön verotustietoihin perustuvaa tulo- ja varallisuustilastoa. Tilastossa on ollut tietoa tulonsaajien veronalaisesta varallisuudesta ja tuloista. Tiedot tulevat verohallituksen tietokannasta ja varallisuus on arvostettu verotusarvon mukaisesti. Tilaston erityisluonne on verotuksen kuvaajana. Verotustiedoilla ei pystytä kattavasti selvittämään todellista, käypäarvoista varallisuutta. Muun muassa talletukset ovat sellainen varallisuuserä, jota verotustiedot eivät kata.

Haastatteluaineistoihin perustuvilla varallisuustutkimuksilla on puolestaan selvitetty eri väestöryhmien säästämisen, varallisuuden ja velkaantumisen määrää ja rakennetta sekä näissä tapahtuneita muutoksia. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Tutkimuksessa varallisuus tarkoittaa kotitalouden (yhden tai useamman jäsenen) asuntojen ja kulkuneuvojen sekä talletusten, arvopapereiden sekä muiden rahavarojen rahallista käypää arvoa. Kotitalouksista kerätään lisäksi monipuolista taustatietoa. Yleisen vaurastumiskehityksen myötä varallisuus on itsenäinen ja entistä tärkeämpi taloudellisen käyttäytymisen alue. Taloutta ylläpitävä syke lähtee tulovirrasta varallisuuden kautta kulutusmenoihin. Tilastokeskuksessa on pitemmältä aikaväliltä kotitalouksien tulo- ja kulutusmenotietoja. Molempiin tietoja saadaan otoksiin perustuvista surveytutkimuksista. Haastatteluaineiston ohella tietolähteinä ovat rekisteriaineistot. Varallisuustutkimukset ovat osa tätä taloudellista hyvinvointitutkimusta.

Ensimmäiset Tilastokeskuksen kotitalouksien varallisuutta koskevat haastattelutiedot saatiin vuosien 1987 ja 1988 Säästämis- ja velkaantumistutkimuksista. Tiedot kerättiin paneeliaineistona tulonjakotutkimuksen yhteydessä. Tutkimus koski puolta tulonjakotilaston kohteista eli niitä, jotka olivat vuoden 1987 otoksessa mukana ensimmäistä kertaa. Tutkimusvuonna 1987 aineistoon saatiin

5 566 kotitalouden tiedot ja seuraavana vuonna 1988 tiedot saatiin 5 276 taloudelta. Paneeliasetelman ansiosta voitiin laskea myös säästämisaste nettovarallisuuden muutoksesta.

Vastaavanlaisella tiedonkeruutavalla tehtiin myös vuosien 1994 ja 1998 varallisuustutkimukset. Paneeliasetelmaa niissä ei kuitenkaan ollut. Vuoden 1994 aineistossa on tiedot 5 210 kotitaloudelta ja vuoden 1998 aineistossa 3 893 kotitaloudelta.

Uusimmassa, vuoden 2004 varallisuustutkimuksessa oli asumista koskeva liitännäistutkimus. Tutkimus olikin tiedonkeruuvaiheessa nimeltään Asumis- ja varallisuustutkimus. Tällä kertaa varallisuustutkimusta ei tehty tulonjakotilaston paneelin tiedonkeruun yhteydessä, vaan itsenäisenä hankkeena. Nytkin pääasiallisena tiedonkeruumenetelmänä oli käyntihaastattelut. Vuoden 2004 tutkimukseen haastattelutiedot saatiin 3 455 kotitaloudelta.

Asumistutkimusaineistossa on sama määrä kotitalouksia kuin varallisuusaineistossakin. Asumistutkimusraportti ilmestyy erillisenä julkaisuna. Julkaisussa käsitellään muun muassa asumistyytyväisyyttä, muutossuunnitelmia, asumistoiveita ja asumisen arvostuksia sekä näiden suhdetta kotitalouksien tuloihin ja varallisuuteen.

Käsillä olevassa varallisuuden tilastoraportissa on monissa kohdin käytetty niin sanottua aikasarja-aineistoa vuosilta 1988–2004. Aikasarjasta saadaan hyvin esille varallisuuskäytöissä ja kotitalouksien portfoliorakenteessa tapahtuneet muutokset.

Varallisuuskäsitteen ydinosa on ollut samansisältöinen alusta lähtien. Tietojen kattavuutta on jonkin verran laajennettu vuosien varrella, kun joidenkin sijoituskohteiden merkitys on tullut tärkeämmäksi. Kotitalouksien varsinaisen asunnon lisäksi omistamat ”kakkosasunnot” tai sijoitusasunnot tulivat sisältöön mukaan vasta vuonna 1994.

Taulukko 1. Varallisuustutkimuksiin sisältyvät varallisuus- ja velkaerät sekä taustatietoryhmät

Table 1. Asset and debt items and background data included in wealth surveys

Reaalivarallisuus	1988	1994	1998	2004
Oma, vakituinen asunto	x	x	x	x
Sijoitus- tai muut asunnot		x	x	x
– Vapaa-ajanasunnot	x	x	x	x
– Vapaa-ajanasunnot ("kakkosmökkit")		x	x	x
Lomaosakkeet				x
Metsäkiinteistöt			x	x
Kulkuvälineet	x	x	x	x
Autot	x	x	x	x
– Veneet ja matkailuvaunut (-autot)	x	x	x	x
– Moottoripyörät, moottorikelkat, mönkijät	x	x	x	x
Isot kodin kestohyödykkeet, arvoesineet			x	x
Rahoitusvarallisuus				
Talletukset	x	x	x	x
Pörssiosakkeet, rahasto-osuudet	x	x	x	x
Muut osakkeet (noteerattomat)	x	x	x	x
Joukkovelkakirjat	x	x	x	x
Osuustodistukset (ei puhelin- tai kaupan osuuksia)	x	x	x	x
Säästö- tai sijoitusvakuutukset	x	x	x	x
Yksilölliset vapaaehtoiset eläkevakuutukset		x	x	x
Käteisvarat	x	x	x	x
Lainasaatavat	x	x	x	x
Velat				
Asuntolainat	x	x	x	x
Kulutuslainat	x	x	x	x
– Lainat autoon, veneeseen, loma-asuntoihin ym.	x	x	x	x
– Muut (esim. osamaksut, kaupan luotot, korttiluotot)	x	x	x	x
Opintolainat	x	x	x	x
Yritys- ja sijoituslainat	x	x	x	x
Taustatiedot				
Käytettävissä olevat tulot	x	x	x	x
Kulutusmenot			x	
Perinnöt		x	x	x
Asuntokaupat		x	x	x
Arvopaperikaupat			x	x
Asumisen laatu ja asumistoiveet				x

Taloudellista merkitystä niillä on ollut epäilyksettä tätä aikaisemminkin, joten niiden puuttuminen 1980-luvun tiedoista tekee pienen aukon aikasarjatietoihin.

Yksilölliset vapaaehtoiset eläkevakuutukset tulivat niin ikään ensi kertaa vuoden 1994 tutkimukseen. Vuoden 1998 tutkimukseen lisättiin tietoja kotitalouksiin hankittujen viihde-elektroniikan ja tietoteknisten laitteiden, kodinkoneiden sekä muiden suurehkojen kestotavaroiden arvosta. Aineistoon liitettiin myös verotietokannasta metsäomaisuuden arvo. Aihepiirin taustatietojen sisältöön kuuluvat edelleen kotitalouksien velat. Niiden pääosa eli asunto-, kulutus- ja opintolainat on ollut mukana vuodesta 1987 lähtien. Vuoden 2004 tutkimukseen asunto- ja opintolainat on liitetty verohallituksen lainatietorekisteristä.

Tutkimuksen sisältöön kuuluvat varallisuus-, velka ja taustatiedot on esitetty seuraavassa taulukkomuodossa. Taulukosta 1 näkyy tutkimuksen sisältö (rastit) eri tutkimusvuosina. Tarkemman, muuttujatason kuvauksen saa Tilastokeskuksesta.

Varallisuustutkimuksessa voi käyttää laajasti määriteltyä varallisuuskäsitettä, mukaan lukien kestotavarat ja metsäomaisuus. Tässä julkaisussa käytetään kuitenkin enimmäkseen suppeampaa käsitettä, jolloin vertailukelpoisia tietoja saa pitemmältä aikaväliltä.

Tämän julkaisun tekstiosassa varallisuuden ja velkojen jakaumaa sekä siinä tapahtuneita muutoksia tarkastellaan enimmäkseen ikäryhmittäisestä näkökulmasta, mikä on tärkeää kuvattaessa varallisuutta koko elinkaaren ajalta. Monet käytetyt luokittelutiedot määräytyvät niin sanotun viitehenkilön perusteella. Ikäryhmäluokittelussa tämä tarkoittaa sitä, että kotitalouden viitehenkilö kuuluu tiettyyn ikäryhmään. Esimerkiksi sosioekonomisen aseman mukainen luokitus on määritelty viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Viitehenkilöksi valitaan useimmiten jäsen, jonka henkilökohtaiset tulot ovat suurimmat.

Tekstiosassa käytetään myös tulo- ja varallisuusluokitteluja taustatietoina. Luokitte-

lut on tehty kymmenysten (desiilien) tai viidennesten (kvintiilien) perusteella. Esimerkiksi varallisuuskymmenykset (desiilit) saadaan niin, että ensin kotitaloudet järjestetään varallisuuden mukaan vähiten varallisuutta omistavista eniten omistaviin. Tämän jälkeen kotitaloudet jaetaan kymmeneen yhtä suureen luokkaan (desiiliryhmät).

Tuloluokituksessa desiiliryhmät on muodostettu jakamalla kotitalouden tulot kulusyksiköillä (muunnettu OECD-asteikko). Nämä niin sanotut ekvivalentit tulot on jaettu jokaiselle kotitalouden jäsenelle siten, että jokaisella jäsenellä on sama ekvivalentti tulo, jolloin eri kokoisten kotitalouksien vertailu helpottuu. Henkilöt on järjestetty tämän jälkeen ekvivalenttien tulojen mukaan järjestykseen ja jaettu kymmeneen yhtä suureen osaan. Jokaisessa desiiliryhmissä on siten 10 prosenttia väestöstä (vuonna 2004 noin 500 000 henkilöä). Desiiliryhmiä yhdistämällä saadaan kvintiiliryhmät (viidennekset).

Tuloluokittelujen lähtökohtana ovat käytettävissä olevat tulot. Niillä tarkoitetaan kotitalouden jäsenten yhteenlaskettuja ansiotuloja, omaisuustuloja ja saatuja tulonsiirtoja, joista on vähennetty talouden maksamat tulonsiirrot (verot yms.). Käytettävissä oleva tulo ei ole vuonna 2004 sisällöltään sama kuin tulonjakotilastossa tai aiemmissa varallisuustutkimuksissa. Siitä puuttuu tiettyjä tuloeriä, jotka aiemmin on kysytty haastattelussa, muun muassa kotitalouksien väliset tulonsiirrot (esim. elatusavut) ja verotukseen sisällyttämättömät korko- ja osinkotulot. Tulotiedot on varallisuustutkimuksen otokseen liitetty tulonjaon kokonaisaineistosta, joka on koko väestön tiedot sisältävä rekisteriaineisto.

Julkaisun liitetaulukoiden osassa on varallisuusjakaumia alue-, elinvaihe ja sosioekonomisten taustaluokittelujen mukaan, mutta kaikista ei tässä yhteydessä ole tehty analyysia tekstiosaan. Julkaisussa ja liitetaulukoiden osassa kaikki luvut on deflatoitu vuoden 2004 rahanarvoon elinkustannusindeksillä.

3. Varallisuus ja sen muutokset

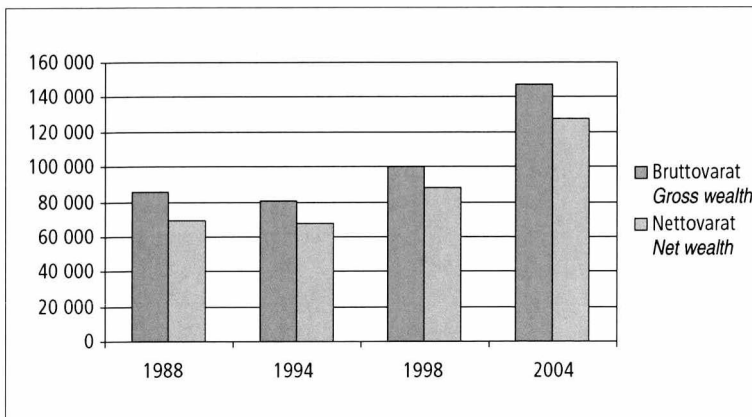
Yhteiskunnallinen ja taloudellinen toimintaympäristö on muuttunut 1990-luvulta vauhdilla. Uuden talouden ja tietoyhteiskunnan läpimurto ei ole vain tietoteknistä uudistumista, vaan vaikutukset heijastuvat koko yhteiskuntaan. Talouden eteneminen ei kuitenkaan ole ollut suoraviivaista. Talousnousun aikana omaisuusarvot kasvavat, mutta nousun taituttua muun muassa osakekursit voivat laskea jyrkästi. Varallisuusaineistojen tietojenkeruut ovat osuneet yhteiskunnallisten rakennemuutosten taitekohtiin. Vuonna 1988 elettiin taloudellista nousukautta. Asuntokauppa kävi kuumana ja pörssissä saavutettiin ennätysnoteerauksia. Vuonna 1994 maa oli "kriisiaikojen" tunnelmissa. Vuoden 1998 tiedot varallisuudesta kerättiin, kun talous jälleen lähti nousuun. Hyviä aikoja on jatkunut ainakin 2000-luvun puolivälin yli.

Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen mukaan suomalaiskotitaloudet omistivat varallisuutta keskimäärin 147 500 euron arvosta. Vertailukohta edelliseen tutkimukseen on vuodelta 1998. Reaaliarvoltaan bruttovarallisuus oli 47 prosenttia suurempi kuin silloin. Asunto-, kulutus- ja opintoveloilla vähennetty nettovarallisuus oli keskimäärin 128 000 euroa (kuvio 1).

Varallisuus kasvoi erityisen paljon juuri vuosien 1998 ja 2004 välillä. Vuodesta 1994 vuoteen 1998 varallisuus kasvoi vähemmän ja muutosprosentti oli 24. Vuosien 1988 ja 1994 välillä muutosta tapahtui huonompaan suuntaan eli bruttovarallisuuden arvo jopa jonkin verran laski. Lamavuosien aallonpohja oli tällöin kuitenkin jo ohi.

Yleinen vaurastumiskehitys muuttaa varallisuusrakenteita. Isojen rakenteiden muutokset ovat kuitenkin melko hitaasti esiin tulevia. Suomessa suurin osa talouksista asuu omistusasunnossa ja keskeisimmät omaisuus-erät koostuvat asunnoista eli omasta varsinaisesta asunnosta, sijoitus- tai kakkosasunnoista tai vapaa-ajanasunnoista. Asuntoihin on siis sitoutunut suuri määrä pääomaa.

Varallisuuden kasvun myötä ihmiset haluavat parempaa ja väljempää asumistasoa. Vuonna 2004 kotitalouden keskimääräinen omassa käytössä oleva asuinpinta-ala oli 87 neliötä, vuonna 1988 se oli 75 neliötä. Keskimääräistä huomattavasti enemmän pinta-ala lisääntyi lapsiperheillä, 96 neliöstä 117 neliöön. Myös pariskunnilla, 35–64-vuotiailla ja eläkeläispareilla asunneliöt kasvoivat reippaasti.

Kuvio 1.
Kotitalouksien brutto- ja nettovarallisuuden arvo 1988, 1994, 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 1.
Value of households' gross and net assets in 1988, 1994, 1998 and 2004, EUR per household

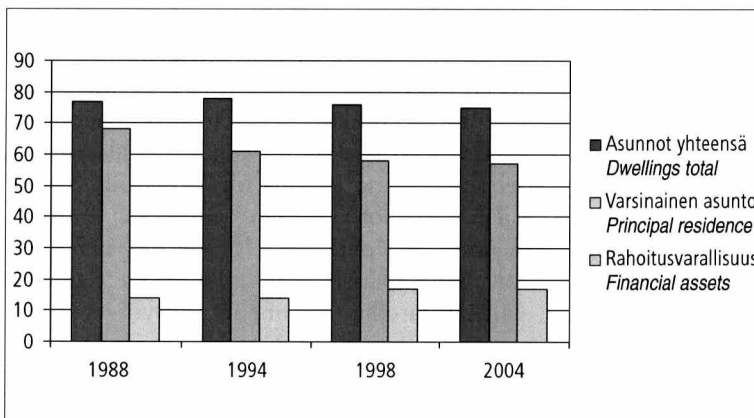
Tulojen ja elintason noustessa niin sanottu välttämättömyyskulutuksen ja -hyödykkeiden osuus koko kulutuksesta pienenee. Myös asumisella on tämä välttämättömyysluonne. Kuten kuviosta 2 näkyy, varsinaisen asunnon varallisuusosuus onkin selvästi pienentynyt varallisuuden kasvaessa 1980-luvulta lähtien. Koko asuntovarallisuuden osuus on sen sijaan pysytellyt korkealla tasolla. Asunto tuottaa asumispalveluja, mutta on myös sijoituskohteita. Suomalaisten turvallisuushakuinen sijoittaminen kohdistuu monesti juuri asuntoihin. Elintason noustessa entistä useammat hankkivat sijoitusasuntoja ja vapaa-ajan asuntoja.

Kymmenessä vuodessa asuntojen merkitys väheni. Niiden varallisuusosuus oli 3,1 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna

1994. Asuntovarallisuuden rakenne muuttui muun muassa niin, että sijoitusasuntojen osuus kasvoi.

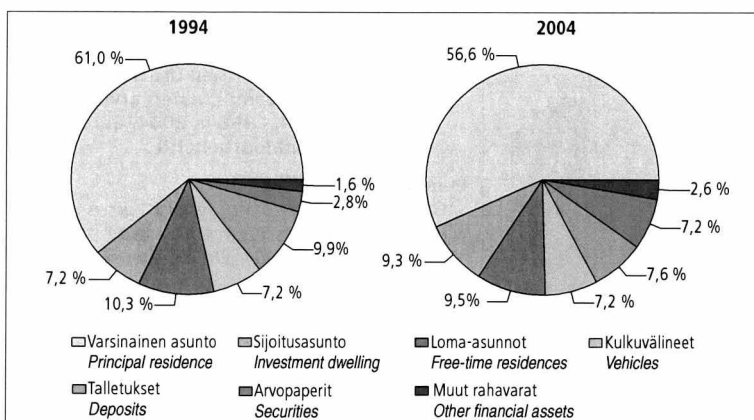
Rahoitusvarallisuuden osuus kokonaisvarallisuudesta oli yhteensä 17,4 prosenttia. Arvopapereita oli jo lähes yhtä suuri osuus kuin talletuksia. Arvopapereita oli 7,2 prosenttia varallisuudesta. Kymmenen vuoden takainen vertailulukku oli vain 2,8 prosenttia. Muut rahoitusvarat ovat pääosin vakuutusäästöt. Erityisesti täydentävään eläketurvaan ja muuhun vakuutusäästämiseen sijoitetut varat ovat kasvussa. Myös rahoitus-saavat ja käteisvarat on laskettu muihin rahoitusvaroihin (kuvio 3).

Taulukosta 2 ilmenevät ensiksikin eri varallisuuserien keskimääräiset arvot kahdesta viimeisestä varallisuustutkimuksesta ja niiden

Kuvio 2.
Kotitalouksien asunto- ja rahoitusvarallisuuden osuus 1988, 1994, 1998 ja 2004, prosenttia (%) bruttovarallisuudesta

Figure 2.
Proportion of households' dwelling and financial assets in 1988, 1994, 1998 and 2004, % of gross wealth

Kuvio 3.
Kotitalouksien varallisuuden rakenne 1994 ja 2004, prosenttia (%) bruttovarallisuudesta

Figure 3.
Structure of wealth of households in 1994 and 2004, % of gross wealth

Taulukko 2. Kotitalouksien varallisuuden arvo ja rakenne vuosina 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti ja prosenttia (%) bruttovarallisuudesta

Table 2. Structure and value of wealth of households in 1998 and 2004, EUR per household and % of gross wealth

	1998	%	2004	%
Varsinainen asunto	58 200	58,2	83 620	56,6
Muut asunnot	8 810	8,8	13 700	9,3
Vapaa-ajanasunnot	8 890	8,9	13 960	9,5
Kulkuvälineet	7 120	7,1	10 590	7,2
Talletukset	8 630	8,6	11 230	7,6
Arvopaperit	6 070	6,1	10 560	7,2
Muut rahoitusvarat	2 340	2,3	3 790	2,6
Bruttovarot yhteensä	100 060	100	147 450	100
Velat	12 190	12,2	19 660	13,3
Nettovarot	87 880	87,8	127 790	86,7
Isot kestotavarat	2 450		3 530	
Metsäomaisuus	2 660		2 830	
Yhteensä	105 170		153 810	
Bruttovarojen mediaani	71 440		103 330	
Nettovarojen mediaani	55 530		76 230	

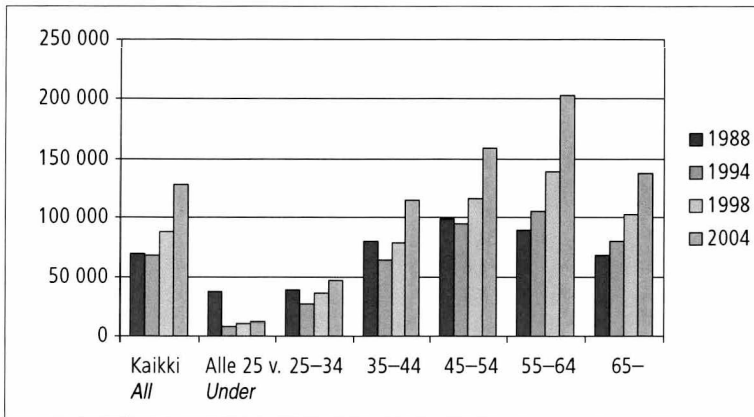
osuudet bruttovaroista. Taulukossa ovat niin ikään asunto-, kulutus- ja opintoveloilla vähennetyt nettovarojen arvot. Tämän lisäksi taulukosta näkyy niin sanottu laaja varallisuuskäsite, joka on ollut tutkimuksessa mukana vuodesta 1998. Laaja käsite sisältää muutkin suuret kestotavarat kuin kulkuvälineet ja siinä on lisäksi metsäomaisuus. Metsäomaisuus ei ole käyvän arvon mukainen, vaan sen lähteenä on verotusrekisterin mukainen verotusarvo.

Taulukkoon 2 on laskettu myös keskiarvojen lisäksi brutto- ja nettovarojen mediaanit. Mediaani on huomattavasti keskiarvon alapuolella etenkin vanhemmissa, yli 45-vuotiaiden ryhmissä, joissa varallisuutta on paljon ja jakaumaerot suuret.

Eri väestöryhmien varallisuutta ja siinä tapahtuneita muutoksia voidaan eritellä tarkemmin käyttämällä elinkaari-ilmiotä kuvaavaa ikäluokittelua, kotitaloustyyppiä, sosioekonomista asemaa tai tulo- ja varallisuusluokkia taustatietoina. Eri väestöryhmien varallisuus ja niiden muutokset poikkeavat paljonkin koko väestön keskiarvoluvuista.

Vuonna 2004 nettovarallisuus oli keskimääräistä suurempi vain varttuneimmissa ikäryhmissä, vähintään 45 vuotta täyttäneillä. Nettovarot olivat 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä 204 000 euroa, mikä oli yli puolitoista kertaa koko maan keskiarvoa suurempi summa. Vuonna 1988 ikäryhmän nettovarot olivat 1,3-kertaiset. Lama-ajan notkahdus näkyy kaikissa alle 55-vuotiaiden ryhmissä. Nuorten, alle 25-vuotiaiden jo ennestään pienet varat ovat kehittyneet heikosti laman jälkeen. Myös 25–34-vuotiaiden nettovarallisuuden kasvua on painanut viime vuosien nopea velkaantuminen (kuvio 4).

Ikäryhmien sisällä varallisuuserot ovat kasvaneet melkoisesti 1980-luvun lopulta. Tämä voidaan havaita Gini-kertoimien vertailussa. Ainoa poikkeus oli 65 vuotta täyttäneen vanhusväestön ryhmä, jossa varallisuuserot tasoittuivat hieman. Muissa ikäryhmissä nettovarallisuuden Gini-kertoimen arvo kasvoi 6,6–10,2 prosenttiyksikköä vuodesta 1988 vuoteen 2004. Suurin eriarvoisuuden lisäys (Gini kasvoi 10,2 prosenttiyksikköä) tapahtui 35–44-vuotiaiden ryhmässä.

Kuvio 4.
Kotitalouksien nettovarallisuus
viitehenkilön ikäryhmän
mukaan 1988–2004, euroa
kotitaloutta kohti

Figure 4.

Households' net wealth by age of reference person in 1988–2004, EUR per household

Varallisuuden karttumisen yhteys elinkaaritekijään näkyy myös jossain määrin kotitaloustyyppi-luokitusta käytettäessä. Kotitaloustyyppi (elinvaihe) kuvaa kotitaloutta perhesuhteiden, perhetyypin sekä jäsenten iän mukaan ja siinä näkyy muun muassa lapsiperheet ja vanhustaloudet erikseen. Keskimääräisen varallisuuden määrä oli huomattavan suuri työikäisten lapsettomien parien ryhmässä, 35-64-vuotiailla. Heillä nettovarot kasvoivat myös selvästi nopeammin kuin seuraavaksi varakkaammilla eli eläkeikäisillä pareilla. Lapsiperheissä nettovarallisuuden muutos aikavälillä 1998–2004 oli vielä nopeampi kuin edellä mainituilla pariskunnilla, mutta velkaantumisen takia nettovarot jäivät huomattavasti alhaisemmaksi kuin pariskunnilla. Lapsiperheiden ryhmässä nettovarallisuuden Gini-kerroin kasvoi 8,2 prosenttiyksikköä vuodesta 1988 vuoteen 2004, mikä tarkoittaa aika suurta eriarvoisuuden jyrkentymistä.

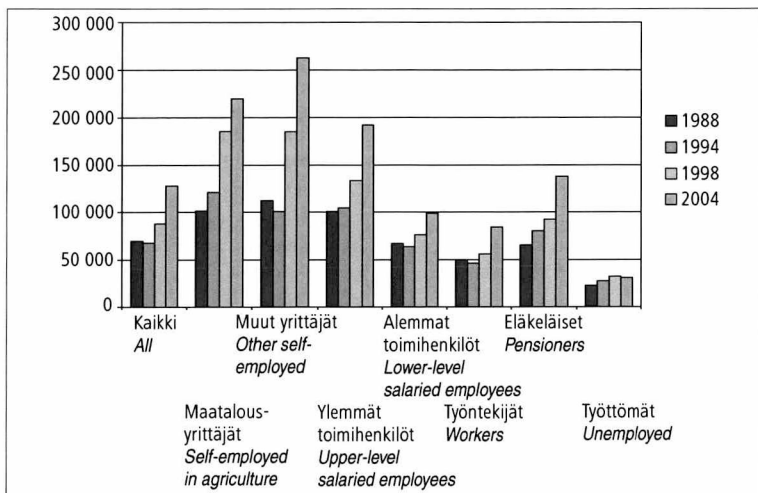
Yhden hengen talouksien nettovarallisuus oli vain kolmanneksen siitä, mitä se oli 35–64-vuotiailla pariskunnilla. Yhden hengen taloudet ovat pärjänneet melko hyvin viime vuosina, jos huomio kiinnitetään varallisuustason nousuun. Tosin heidän ryhmässään varallisuuserot olivat hyvin suuret ja erot ovat vähän suurentuneet 1980-luvun lopulta.

Yhden huoltajan taloudet ja alle 35-vuotiaiden pariskuntien taloudet sijoittuivat varallisuusvertailussa heikoimmin. Heidän netto-

varallisuutensa oli vain viides- tai kuudesosa 35–64-vuotiaiden pariskuntien varallisuudesta. Velkaantumisesta johtuen nettovarot jäivät moninkertaisesti alhaisemmaksi kuin vertailuryhmällä. Yhden huoltajan talouksien varallisuuserot olivat suuremmat kuin muiden ryhmässä, mutta tasoittuivat vähän. Samoin alle 35-vuotiaiden pariskuntien talouksissa oli melko isot varallisuuserot ja ne näyttivät olevan kasvussa.

Yrittäjätaloudet olivat kärkisijalla, mikäli nettovarallisuutta tarkastellaan sosioekonominen luokittelun mukaisesti. Maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjätalouksien varallisuus oli samalla tasolla vuoden 1998 tutkimuksessa, mutta 2000-luvulle tultaessa maatalousyrittäjät jäivät selvästi jälkeen. Laman jälkeen tapahtui suuri muutos varallisuuksissa ja niiden arvoissa. Yrittäjät nousivat lamasta ennätysmäisen nopeasti, mutta palkansaajilla ja muilla ryhmillä kehitys on ollut hitaampaa. Muiden yrittäjien kuin maatalousyrittäjien ryhmän sisällä varallisuuserot kasvoivat melko paljon (kuvio 5).

Eläkeläistalouksien 138 000 euron nettovarallisuus oli alempien toimihenkilöiden ja työntekijätalouksien varallisuutta suurempi. Se oli myös vähän koko maan keskiarvon yläpuolella. Eläkeläistalouksien varot ovat kasvaneet melko vakaasti 1980-luvun lopulta 2000-luvun alkupuolelle. Eläkeläistalouksien ryhmässä varallisuuserot pysyivät ennallaan. Työttömien kotitalouksien varallisuustilanne

Kuvio 5.
Kotitalouksien nettovarallisuus
eräissä sosioekonomisissa
ryhmissä 1988–2004, euroa
kotitaloutta kohti

Figure 5.

Households' net wealth by
 socio-economic group in
 1988–2004, EUR per household

on ollut huono koko tutkimusaikavälillä. Vuodesta 1998 muutoksen suunta oli miinusmerkkinen ja varat vähenivät nelisen prosenttia.

Varallisuuden jakautuminen on huomattavan epätasaista. Varakkaimman kymmenesosan nettovarallisuus oli vuonna 2004 keskimäärin 535 000 euroa. Se oli 2,3 kertaa enemmän kuin edeltävän kymmenesosan eli yhdeksännen desiilin talouksissa, missä keskiarvo oli 236 000. Tämä suuruusluokkaero ei näytä muuttuneen viimeisten tutkimusvuosien välillä. Varallisuusluokittaisessa tarkastelussa suurimmat muutokset tapahtuivatkin vähän varallisuutta omistavissa kotitalouksissa. Melko pienten euromääräisten keskiarvojen muutokset tietävät vähävaraisilla suuria suhteellisia muutoksia. Esimerkiksi asuntovarallisuuden lisääntyminen voi kasvattaa varallisuutta näissä ryhmissä kymmenillä prosenteilla.

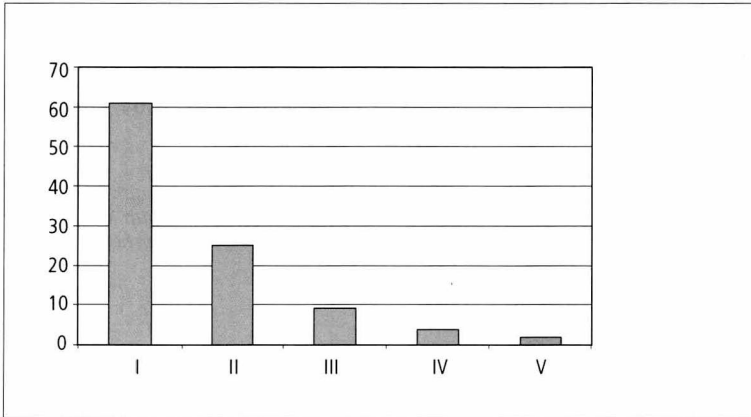
Yleisestä vaurastumiskehityksestä huolimatta suuri joukko ihmisiä ja kotitalouksia jää jälkeen tapahtuneesta elinolojen paraneemisesta. Talouskasvun varjossa on tapahtunut niin sanotun suhteellisen köyhyyden lisääntymistä ja eriarvoistumista. Suhteellisesta köyhyydestä puhuttaessa on käytetty erilaisia ilmaisuja kuten tuloköyhät, pienituloiset tai köyhyysuhan alaiset. Euroopan unionin tilastovirasto on asettanut heikoimman

väestöosan määrän laskentaperusteeksi köyhyysrajan, jonka alapuolella olevat on määritelty köyhyysuhan alaisiksi. Heitä ovat henkilöt, jotka kuuluvat kotitalouteen, jonka tulot ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kotitalouksien kulutusyksikköä kohti lasketusta mediaanitulosta.

Tulonjakotilaston mukaan pienituloisten henkilöiden määrä on kasvanut tasaisesti 1990-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Pienituloisuuden matematiikka kertoo lähinnä siitä, että tulokehitys on pienituloisilla ollut keskimääräistä heikompaa.

Tulonjakotilaston mukaan Suomessa oli vuonna 2004 noin 620 000 pienituloisessa kotitaloudessa asuvaa henkilöä. Tämä oli 12 prosenttia koko väestöstä. Tulonjaon kokonaistilasto on rekisteritiedoista koottu koko väestön kattava aineisto. Tämän tilaston mukaan tuloköyhiksi luokiteltuja oli vuonna 2004 noin 100 000 henkilöä enemmän. Köyhyysprosentti oli 13,9. Köyhyysuhan mittari onkin aika herkkä erilaisille aineistoista ja tulokäsitteistä johtuville tekijöille. Tulonjakotilaston ja tulonjaon kokonaistilaston tulokäsitte-eroja ovat muun muassa laskennallisen asuntotulon ja kotitalouksien välisten tulonsiirtojen puuttuminen kokonaistilastosta.

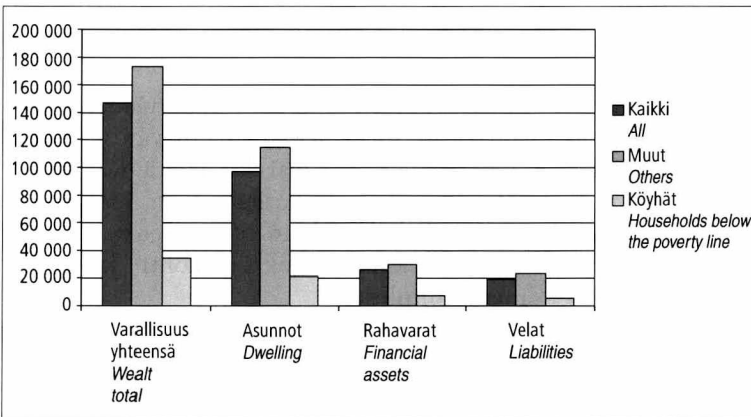
Varallisuustutkimukseen on tulotiedot saatu kokonaistilastosta ja niihin on lisätty laskennallisen asuntotulon arvo. Varallisuus-

Kuvio 6.
Köyhysrajan alapuolella olevat kotitaloudet varallisuusviidenneksen mukaan vuonna 2004, prosenttia (%) kotitalouksista

Figure 6.

Households below the poverty line by wealth quintile in 2004, % of households

Kuvio 7.

Varallisuus ja velat köyhysrajan alapuolella olevissa talouksissa ja muissa talouksissa vuonna 2004, kotitaloutta kohti

Figure 7.

Assets and liabilities of households below the poverty line and in other households in 2004, EUR per household

tutkimuksesta saadaan pienituloisten henkilöiden määräksi 740 000 eli köyhyysaste oli 14,4 prosenttia. Kotitalouksien määränä se oli 445 000 taloutta. Kuvioista 6 näkyy, miten pienituloiset taloudet sijoittuivat varallisuuden mukaisiin luokkiin. Valtaosa eli 61 prosenttia köyhyysrajan alapuolella olevista kuului vähävaraisimpaan viidennekseen. Myös muihin varallisuusluokkiin sijoittui köyhyysuhan talouksia, parisen prosenttia jopa ylimpään varallisuusluokkaan (kuvio 6).

Pienituloisuutta kuvataan lukumäärän ohella monesti niin, että ei ole varaa hankkia tiettyjä kulutushyödykkeitä nykyoloissa odotetulla tavalla tai ei pystytä saavuttamaan hyvinvointivaltiossa minimiksi katsottua elintasona. Mielenkiintoista on siis verrata miten pienin varoin köyhyysuhan rajan alapuolelle

jääneet elävät ja asuvat. Lähes joka neljäs (23 %) heistä asui omistusasunnossa. Keskimääräistä enemmän omistusasujia oli 45–64-vuotiaissa (40 %) ja 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä (33 %). Muiden ryhmässä omistusasujia oli keskimäärin 76 prosenttia. Auton tai muita kulkuvälineitä omisti noin joka kolmas (35 %), kun vastaava osuus oli korkeamman tulotason talouksilla 79. Nuorista, 25–34-vuotiaista pienituloisista auton omisti yli puolet (52 %). Köyhyysuhan rajan alapuolelle jääneet eivät siis ole täysin varattomia, vaan he kuluttavat, säästävät ja heillä on asuntoja. Kaikkiaan varallisuuden arvo oli kuitenkin vain viidesosa vertailuryhmän varallisuudesta. Asuntovarallisuutta oli 5,4 kertaa ja rahoitusvaroja 4 kertaa vähemmän (kuvio 7).

4. Kotitalouksien asunto- ja muu kiinteä varallisuus

4.1. Asuntovarallisuus

4.1.1. Omistusasumisen yleisyys

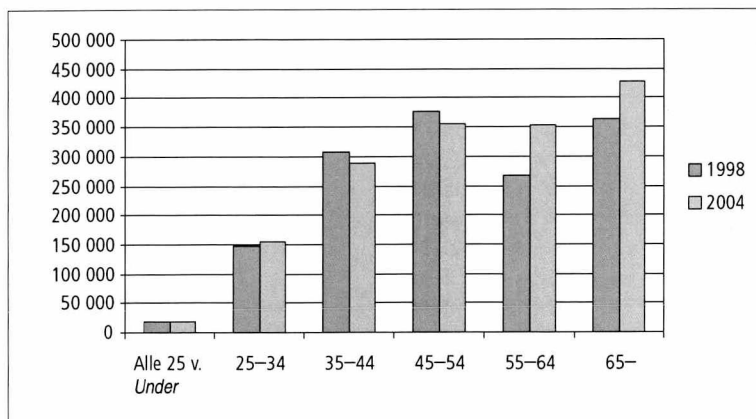
Omistusasunnossa asui noin 1,6 miljoonaa kotitaloutta vuonna 2004. Omistusasujia oli 66 prosenttia kaikista kotitalouksista. Vuokralla asuvien osuus kääntyi laskuun ja osuus oli vuoden 2004 tietojen perusteella 32 prosenttia. Myös osaomistus- ja asumisoikeusasunnot sekä palvelutaloasuminen voitaisiin luokitella joko omistus- tai vuokra-asumiseksi, mutta tässä ne on pidetty omana luokkana (taulukko 3).

Suomessa omistusasunto sitoo huomattavan paljon kotitalouksien taloudellisia voimavaroja. Elinkaarella, 25 ikävuoden jälkeen omistusasuminen yleistyy nopeasti ja jopa 68 prosenttia 35–44-vuotiaista omistaa asunnon. Kotitalouksien varallisuudesta keskimäärin 57 prosenttia on kiinni omassa, vakituksessa asunnossa. Oman asunnon varallisuusosuus 25–44-vuotiailla oli 65 prosenttia vuonna 2004.

Taloudelliset suhdanteet voivat heijastua asuntomarkkinoille niin, että omistusasu-

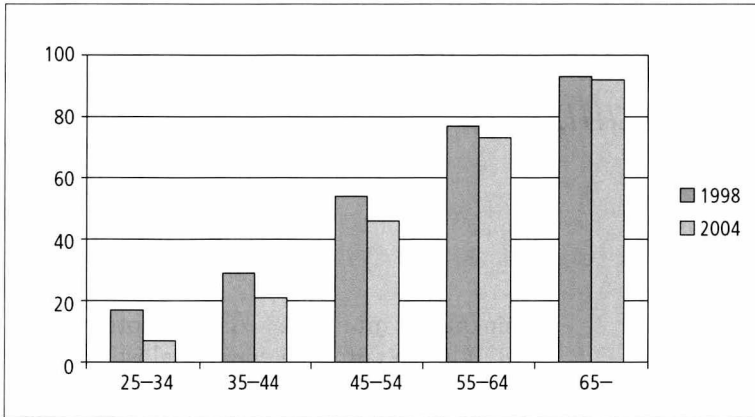
minenkin muuttuu. Asuntotuotanto oli 1990-luvun taitteessa ennätyksellistä ja omistusasuminen lisääntyi. Tuotanto laski nopeasti laman myötä ja asumismuotona myös omistusasuminen väheni. Laman jälkeinen hyvä talouskehitys, kohtuullinen ja vakaa korkotaso, laina-aikojen pidentyminen sekä tulo- ja varallisuustason nousu ovat viime vuosina vauhdittaneet omistusasuntoon siirtymistä.

Varallisuustutkimusaineistoissa omistusasuntojen asumismuotojen vaihtelu näkyi pidemmällä aikavälillä selvemmin omien osakehuoneistojen kohdalla ja alle 45-vuotiaiden ikäryhmissä. Omakotiasujien suhteellisissa osuuksissa ei ollut kovin suurta eroa eri tutkimusvuosina. Tosin 35–44-vuotiaiden talouksien omakotiasumisessa on palailtu takaisin lähes samaan tasoon, missä omistususuuksissa oltiin jo 1980-luvun lopulla. Asumismuodon vaihtelut näkyvät erityisesti toisessa varallisuusviidenneksessä, jossa siirtymät omistus- ja vuokra-asunnon välillä ovat suurimmillaan.

Kuvio 8.
Omistusasujien lukumäärä
ikäluokittain 1998 ja 2004

Figure 8.
Number of owner-occupiers by age group in 1998 and 2004

Kuvio 9.
Velattomassa asunnossa asuvien osuus (%) omistusasujista ikäluokittain 1998 ja 2004

Figure 9.

Number of persons living in a debt-free dwelling, proportion of owner-occupiers by age group in 1998 and 2004, %

Taulukko 3. Kotitalouksien asumismuoto ikäryhmittäin 1988, 1994, 1998 ja 2004, omistusasunnossa asuvien lukumäärä, osuus (%) talouksista hallintamuodoittain

Table 3. Households' type of housing by age group in 1988, 1994, 1998 and 2004, number of owner-occupiers, proportion of households by tenure status, %

	1988	1994	1998	2004		1988	1994	1998	2004
Omistusasujien lukumäärä					Oma osakehuoneisto, %				
Kaikki	1 449 000	1 479 700	1 480 000	1 597 900	Kaikki	31	28	27	28
Alle 25 v.	37 600	19 600	19 300	17 700	Alle 25 v.	15	8	8	7
25-34	243 900	193 800	147 800	155 500	25-34	31	23	17	24
35-44	356 900	316 200	306 400	288 100	35-44	31	26	24	22
45-54	274 100	345 300	377 200	355 700	45-54	30	30	29	27
55-64	245 100	247 600	266 300	351 900	55-64	34	30	31	30
65-	291 500	357 200	363 200	428 900	65-	37	39	38	40
Omistusasunto, yhteensä, %					Vuokra-asunto, %				
Kaikki	69	65	63	66	Kaikki	31	34	35	32
Alle 25 v.	23	13	11	11	Alle 25 v.	77	85	87	89
25-34	54	44	38	44	25-34	46	55	59	54
35-44	78	69	65	68	35-44	22	30	33	31
45-54	83	79	76	75	45-54	17	21	22	23
55-64	83	81	82	81	55-64	17	18	18	18
65-	73	75	73	76	65-	27	22	24	20
Oma talo, %					Muu				
Kaikki	38	37	36	38	Kaikki	..	1	2	2
Alle 25 v.	9	5	3	4	Alle 25 v.	..	2	1	0
25-34	23	21	21	20	25-34	..	1	3	2
35-44	47	44	41	45	35-44	..	1	1	1
45-54	52	49	47	48	45-54	..	0	1	2
55-64	49	51	51	51	55-64	..	1	0	2
65-	36	36	35	36	65-	..	3	3	4

Omistusasujien suhteellisten osuuksien vertailu ei anna kuvaa siitä, miten omistusasujien lukumäärät ovat kehittyneet elinkaaren mukaan. Kuviosta 8 (ja taulukosta 3) näkyy, että suurimmat muutokset olivat vanhimmissa, 55–64-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden ikäluokissa. Omassa asunnossa asuvien suhteellinen osuus ei juurikaan muuttunut 55–64-vuotiailla, mutta heidän lukumääränsä kasvoi peräti 87 000 kotitaloudella. Myös 65 vuotta täyttäneiden omassa asunnossa asuvien määrä kasvoi paljon.

Velattomassa asunnossa asui yli joka toinen (56 %) omistusasunnossa asuva talous. Elinkaarella velattomien osuus kasvaa tasaisesti iän myötä ja 65 vuotta täyttäneistä jo yli 90 prosenttia asui velattomassa asunnossa. Vuonna 1998 omistusasujista vieläkin suurempi osa asui asunnossa, jossa ei enää ollut asuntovelkaa. Velattomien osuus on pienentynyt huomattavasti kaikissa 55 vuotta nuoremmissa ikäluokissa (kuvio 9).

4.1.2. Asuntovarallisuuden arvo

Asunnoilla on keskeinen merkitys kotitalouksien varallisuuden muodostuksessa. Asuntoja hankitaan ennen kaikkea asumistarpeisiin, minkä takia niiden niin sanottu portfolio-osuus korostuu rahoitusomaisuuden kustannuksella. Asuntokysyntä lähtee pääosin

asumisen parantamisen ja väljentämisen tarpeista, mutta kotitaloudet hankkivat myös entistä enemmän sijoitusasuntoja.

Asuntovarallisuuden eli kaikkien kotitalouksien omistamien asuntojen arvo oli keskimäärin 111 000 euroa kotitaloutta kohti vuonna 2004. Oman, varsinaisen asunnon arvo oli kolme neljäsosaa kaikesta asuntovarallisuudesta. Osuus on hieman pienentynyt kymmenessä vuodessa. Kotitalouden omistamien muiden asuntojen ja sijoitusasuntojen osuus sen sijaan on kasvanut ja oli 12 prosenttia asuntovarallisuudesta. Vapaa-ajan-asuntoihin sijoitetun varallisuuden osuus oli samaa luokkaa (taulukko 4).

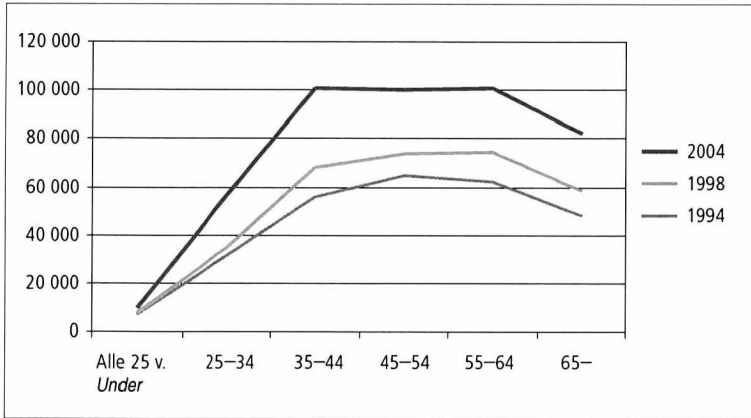
Asuntovarallisuuden arvo oli 47 prosenttia suurempi kuin edellisellä tutkimuskerralla vuonna 1998. Varsinaisen asunnon arvo kasvoi 44 prosentilla. Huomattavasti enemmän kasvua oli sijoitusasunnoissa ja vapaa-ajan-asunnoissa. Näissä varallisuusarvo kasvoi 56–57 prosentilla.

Omistusasujilla varsinaisen asunnon keskimääräinen arvo oli 126 000 euroa ja koko asuntovarallisuuden 162 000 euroa. Maan eri osien välillä keskiarvoissa oli isoja eroja. Pääkaupunkiseudulla omistusasujien asuntovarallisuus oli arvoltaan keskimäärin 238 000 euroa, mikä oli 59 prosenttia suurempi summa kuin muualla Suomessa. Omistusasujien varsinaisen asunnon arvo oli pääkaupun-

Taulukko 4. Kotitalouksien asuntovarallisuuden keskimääräinen arvo 1994, 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti ja osuus (%) koko asunto varallisuudesta

Table 4. Average value of households' assets in housing in 1994, 1998 and 2004, EUR per household and proportion of total assets in housing, %

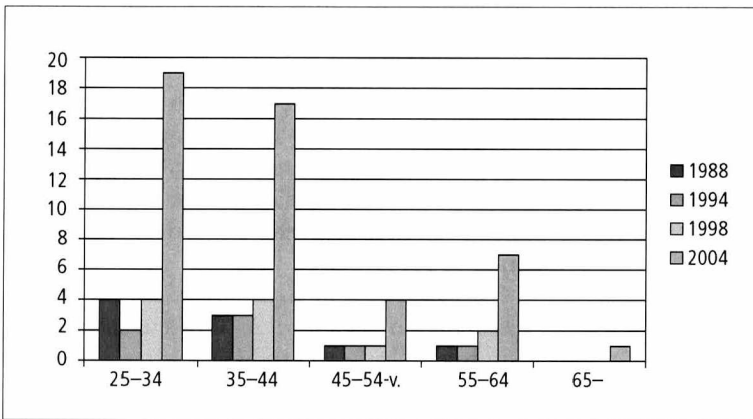
	1994	1998	2004
	€/talous	€/talous	€/talous
Asuntovarallisuus yhteensä	63 170	75 900	111 280
Varsinainen asunto	49 060	58 200	83 620
Muut/sijoitusasunnot	5 830	8 810	13 700
Vapaa-ajanasunnot	8 270	8 890	13 960
	%	%	%
Asuntovarallisuus yhteensä	100	100	100
Varsinainen asunto	78	77	75
Muut/sijoitusasunnot	9	12	12
Vapaa-ajanasunnot	13	12	13

Kuvio 10.
Kotitalouksien oman, varsinaisen asunnon bruttoarvo ikäluokittain 1994, 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 10.

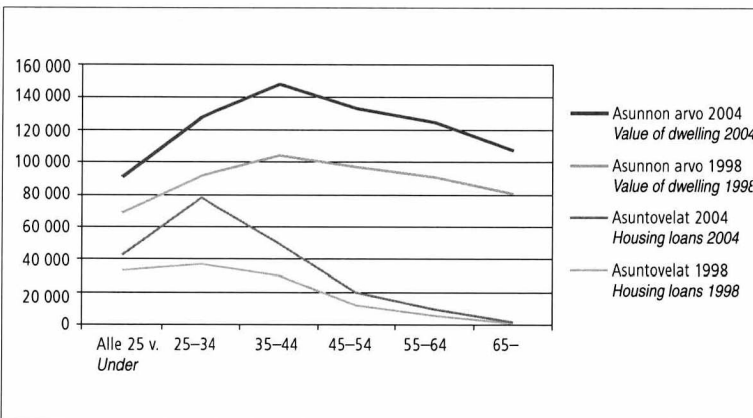
Gross value of households' own principal dwelling by age group in 1994, 1998 and 2004, EUR per household

Kuvio 11.
Kotitalouksien oman, varsinaisen asunnon nettoarvo (bruttoarvo-asuntovelat) ikäluokittain 1994, 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 11.

Net value (gross value-housing loans) of households' own principal dwelling by age group in 1994, 1998 and 2004, EUR per household

Kuvio 12.
Omistusasunnossa asuvien asuntovarallisuuden bruttoarvo ja asuntovelat ikäryhmittäin 1998 ja 2004, euroa omistusasunnossa asuvaa kotitaloutta kohti

Figure 12.

Gross value of owner-occupiers' assets in housing and housing loans by age group in 1998 and 2004, EUR per owner-occupier household

kiseudulla 189 000 euroa. Tämä oli 65 prosenttia enemmän kuin muualla maassa.

Oma asunto on tärkein erä niin sanotusta elinkaarivarallisuudesta. Elinkaariteorian mukaan iän ja varallisuuden riippuvuus on käänteisen u-profiilin muotoinen.

Omaan asuntoon sitoutuneen asuntovarallisuuden kasvu on aiempaa enemmän kasaantunut nuoremmille ikäluokille, varsinkin 35-44-vuotiaiden talouksiin, kuten kuviosta 10 on nähtävissä. Asuntovarallisuuden kasvu on etenkin nuoremmilla ikäluokilla johtanut

velkarahoituksen kasvuun. Kuviosta 11 nähdään, että oman asunnon velaton nettoarvo kasvoi paljon tasaisemmin kuin bruttoarvo. Nettoarvo kasvoi 35–44-vuotiailla 38 prosenttia, 35–44-vuotiailla ja 45–54-vuotiailla 32 prosenttia sekä 65 vuotta täyttäneillä 40 prosenttia vuodesta 1998 vuoteen 2004.

Kuviossa 12 asuntovarallisuuden tarkastelu on rajattu 1,6 miljoonaan omistusasunnossa asuvaan talouteen. Samassa kuviossa on esitetty myös asuntovelat. Kuvion perusteella piirtyy selväpiirteinen kuva velkaantumiskehityksestä kahden viimeisimmän tutkimusajankohdan välillä. Nuoremmissa ikäluokissa asuntovelat lisääntyivät rajusti, mutta myös oman asunnon arvo kasvoi. Omistusasujilla asuntovarallisuuden bruttoarvo kohosi suurimmilleen jo 35–44-vuotiaiden ikäluokassa. Tätä vanhemmilla velkarasitus pienenee nopeasti ja eläkeikään tultaessa asuntovelat ovat melkein kaikilla takanapäin (kuvio 12).

4.1.3. Kakkos- ja sijoitusasunnot

Asuntosijoittaminen on kotitalouksilla melko tavallista. Osakesijoittamisen tai eläkevakuumuksen sijasta voidaan ostaa asunto, joka annetaan vuokralle. Sijoitusasunnosta saatava vuokratuotto voi verrata esimerkiksi pörsiosakkeiden osinkotuottoon. Sijoitusasuntoa varten voi saada lainaa. Myös kotitalouden omassa käytössä olevaa kakkosasuntoa voidaan pitää sijoituksena.

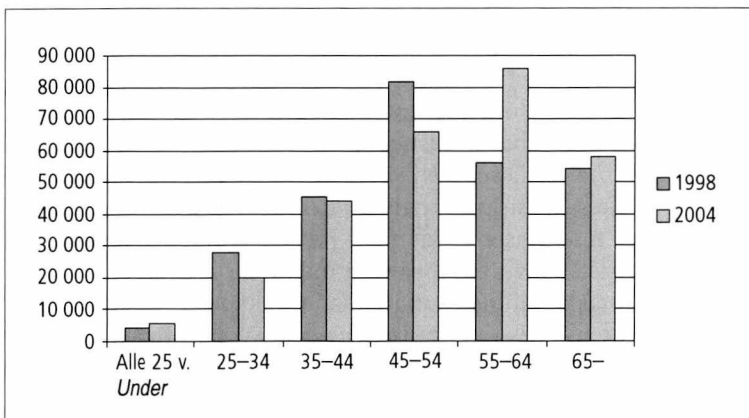
Vuoden 2004 tietojen mukaan noin 279 000 taloutta eli 12 prosenttia kaikista talouksista omisti kakkosasuntoja tai vuokralle annettuja sijoitusasuntoja. Keskimääräistä selvästi yleisempää kakkosasuntojen omistaminen oli 55–64-vuotiaiden ikäluokassa: kakkosasuntoja omisti heistä joka viides kotitalous. Joka kolmas kaikista sijoitusasunnoista olikin 55–64-vuotiaiden omistuksessa (kuvio 13).

Sijoitusasuntojen omistajat kuuluivat useimmiten varakkaimpaan kymmenekseen (41 %) ja omistajien keskimääräisen varallisuuden arvo oli kolminkertainen muihin verrattuna. Omistajatalouksissa myös saattujen perintöjen arvo oli moninkertainen muihin verrattuna, samoin velkojen määrä oli suurempi kuin muissa talouksissa.

Sijoitusasuntovarallisuuden arvo oli keskimäärin 13 700 euroa kaikkia kotitalouksia kohti laskettuna vuonna 2004. Sijoitusasuntoja omistavilla vastaava keskiarvo oli 119 000 euroa. Niiden varallisuusarvot nousivat vuodesta 1998 paljon enemmän kuin mitä omassa käytössä olevan varsinaisen asunnon arvo nousi.

4.1.4. Vapaa-ajanasunnot

Varallisuustutkimuksessa vapaa-ajanasuntoja ovat perinteiset kesä- ja lomamökit, lomaosakkeet (viikko-osakkeet) ja kaikki muutkin kiinteistöt, joita käytetään loma-asumiseen ja vapaa-ajan viettoon. Suomalainen kesämök-

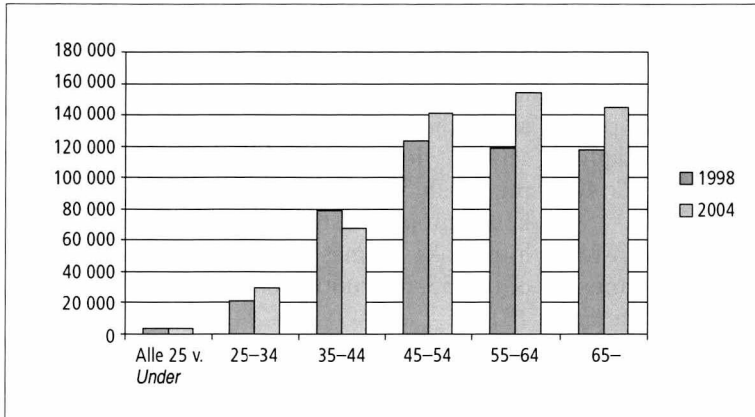

Kuvio 13.

Kakkos- tai sijoitusasuntoja omistavien lukumäärä ikäryhmittäin vuosina 1998 ja 2004

Figure 13.

Number of owners of secondary or investment dwellings by age group in 1998 and 2004

Kuvio 14.
Vapaa-ajanasuntoja omistavien lukumäärä ikäryhmittäin vuosina 1998 ja 2004

Figure 14.

Number of owners of free-time residences by age group in 1998 and 2004

kikulttuuri antaa oman leimansa varallisuuden rakenteeseen. Suurten ikäluokkien haaveiksi on sanottu, että ensin hankitaan omistusasunto ja auto, sitten kesämökki. Viimeiset vapaa-ajanasuntojen rakentamisen huippuvuodet olivat 1990-luvun taitteessa, sen jälkeen rakentaminen on laantunut.

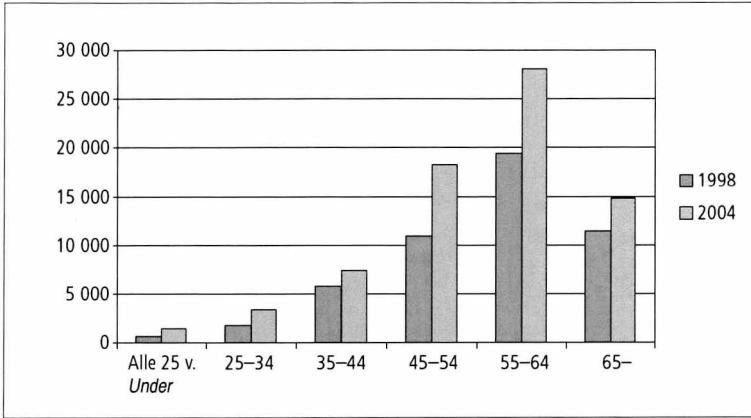
Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen tietojen mukaan 542 000 kotitaloutta eli 22 prosenttia kaikista omisti vapaa-ajanasuntoja. Muutokset lomakulttuurissa etenevät niin hitaasti, että perinteinen kesämökki ei ole ainkaan vielä menettänyt asemaansa. Suomalaisen innostus kesämökkeihin ei rajoitu vain suurten ikäluokkien haaveisiin. Vaikka uudisrakentamisen vauhti on tasaantunut, niin tyhjiksi jääneitä asuinrakennuksia on muutettu vapaa-ajanasunnoiksi ja vanhoja on peruskorjattu. Uudentyyppisiä lomaosakehuoneistoja on rakennettu paljon etenkin pohjoisen loma-keskusten yhteyteen. Varakkaimmilla talouksilla voi olla sekä loma-asunto että lomaosake.

Vuoden 1998 tutkimuksessa vapaa-ajanasuntoja oli 464 000 taloudella, joten määrässä oli 78 000 kotitalouden lisäys (kasvu 17 %). Tämän perusteella voisi vetää johtopäätöksen, että mökki-innostus on Suomessa pikemminkin kasvanut ja mökkikulttuuri tullut monimuotoisemmaksi. Vapaa-ajan asumisen laajentumisesta huolimatta lomaosakeita oli harvoilla ja niitä omisti vain prosentin verran talouksista (30 300). Lomaosakkeen omistaja oli usein vaikkei läheskään aina

varakkaimpaan luokkaan kuulunut talous. Omistajia oli paljon myös 8. ja 9. varallisuusdesiilissä olevilla talouksilla. Iältään omistajat olivat enimmäkseen 55–64-vuotiaita (34 %) ja 45–55-vuotiaita (30 %). Samoista ikäluokista ja lisäksi eläkeikäisistä löytyvät tavallisemmin muidenkin vapaa-ajanasuntojen omistajat (kuvio 14).

Vuoden 2004 tutkimuksessa kysyttiin kotitalouksilta vapaa-ajanasunnon käyttämisestä nyt ja tulevaisuudessa. Melko pitkiä, 5–10 viikon vuosittaisia käyttöjaksoja oli 23 prosentilla ja tätäkin pidempiä käyttöaikoja yhtä suurella osuudella kotitalouksista. Viikon, kahden käyttöaikaan rajoittui mökin käyttö 22 prosentilla talouksista. Viidesosa sanoi käyttävänsä mökkiä 3–4 viikkoa vuodessa. Puolet kotitalouksista ei halunnut enää lisätä mökillä vietettyä aikaansa. Vapaa-ajanasunnon käyttöä tulevaisuudessa halusi sen sijaan entisestään lisätä 42 prosenttia mökin omistajista.

Monissa kansainvälisissä varallisuusvertailuissa eri maiden asemaa on arvioitu vain rahavarallisuuden määrän perusteella. Suomalaiset ovat sijoittuneet näissä vertailuissa Länsi-Euroopan köyhempien joukkoon. Suomen asema saattaisi parantua huomattavasti, jos vertailuissa olisi mahdollista ottaa huomioon loma-asunnot ja vaikkapa metsäomaisuus. Näitä voidaan hyvällä syyllä pitää omaisuusmuotoina, jotka lisäävät hyvinvointia ja nostavat elämänlaatua.

Kuvio 15.
Kotitalouksien vapaa-ajanasuntojen arvo ikäryhmittäin vuosina 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 15.

Value of households' free-time residences by age group in 1998 and 2004, EUR per household

Vapaa-ajanasuntoihin sijoitetun rahamäärän kasvu oli viimeisten tutkimusvuosien 1998 ja 2004 välillä paljon suurempi kuin aikaisemmin. Keskimäärin vapaa-ajanasuntojen arvo oli 14 000 euroa kotitaloutta kohti keskiarvon oltua 9 000 euroa vuonna 1998. Niillä kotitalouksilla, jotka omistivat vapaa-ajanasunnon, mökkiomaisuuden arvo oli 62 000 euroa. Eniten vapaa-ajanasuntoihin sijoittaneilla, 55–64-vuotiailla, arvo oli kaksinkertainen koko maan keskiarvoon verrattuna eli 28 000 euroa. Niillä 55–64-vuotiailla, joilla oli vapaa-ajanasunto keskiarvo oli 79 000 euroa (kuvio 15).

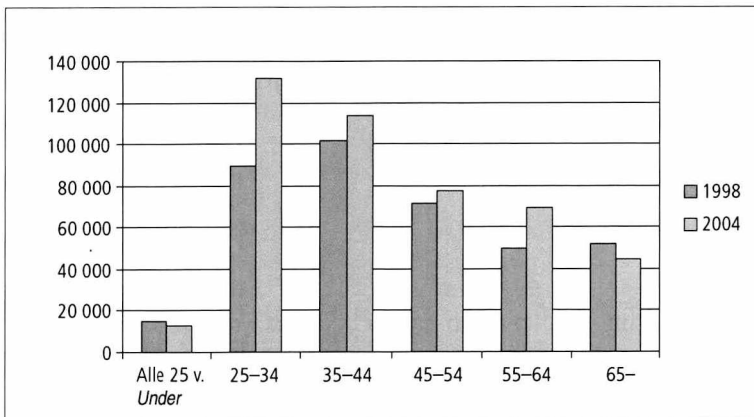
4.1.5. Asuntohankinnat ja -myynnit

Kuluttajien luottamus oman taloutensa kehitykseen on ollut tutkimusvuosien 1998 ja

2004 välillä vahva. Luottamukselle on ollut perusteita, koska talous on kasvanut, hintojen ja korkojen nousu on ollut lievää ja työllisyyskin on parantunut. Varallisuusarvot, kuten asuntojen hinnat sitä vastoin ovat nousseet. Tämä ei ole hillinnyt asuntojen kysyntää, vaan kotitaloudet ovat rohkeasti ryhtyneet niin vanhojen kuin uusienkin asuntojen hankintoihin.

Varallisuustutkimuksessa on selvitetty kotitalouksien asunnon ostoja ja myyntejä. Asuntokaupat on kysytty viiden vuoden ajanjaksolta. Asuntohankinnoiksi on otettu omaan käyttöön ostetut asunnot ja jos on tehty useita kauppvoja viiteaikana, tutkimusaineistoon on otettu vain viimeisin kauppa.

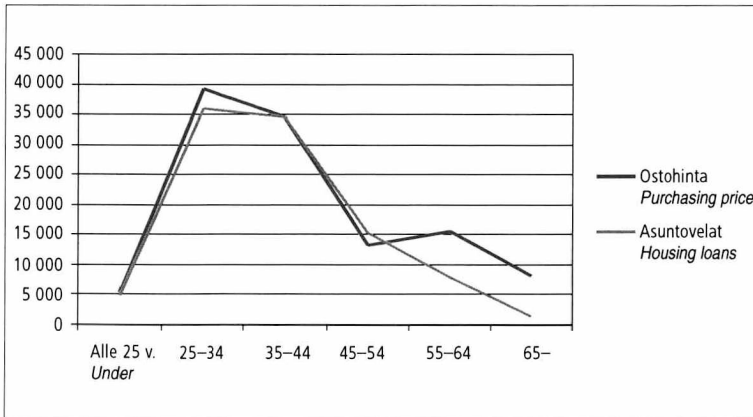
Varallisuustutkimuksen mukaan vuosina 2000–2004, asunnon osti 449 000 kotitaloutta eli ostoja oli joka viidennellä taloudella

Kuvio 16.
Asunnon ostajien lukumäärä ikäryhmittäin vuosina 1994–1998 ja 2000–2004, kotitalouksia

Figure 16.

Number of purchasers of dwellings by age group in 1994–1998 and 2000–2004

Kuvio 17.
Asunnon ostoihin käytetty rahamäärä ikäryhmittäin vuosina 2000–2004 ja asuntovelat 2004

Figure 17.
Amount of money used on purchasing dwellings by age group in 2000–2004 and housing loans in 2004

(19 %). Asunnonostajista on vertailutietoja vuosilta 1994–1998, jolloin ostoja oli 379 500 taloudella. Ostajatalouksien määrä lisääntyi erityisen paljon 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä, 42 000 taloudella. Myös 55–64-vuotiaiden ikäryhmässä ostajia oli 19 000 taloutta enemmän kuin edellisessä tutkimuksessa (kuvio 16).

Vilkkaimmin asuntokauppaa oli tehty 25–34-vuotiaiden ryhmässä ja tätä ryhmää voitaisiinkin nimittää ensiasunnon ostajiksi. Heistä 29 prosenttia oli ostanut asunnon viiteajanjaksolla 2000–2004. Tämän jälkeen asunnonostaminen vähitellen harvenee, mutta vielä 35–44-vuotiailla ostoja oli 25 prosentilla. Ostojen ja myyntien suhde (arvolla mitattuna) 25–34-vuotiaiden ryhmässä oli suuri (3,6) eli ostoja on moninkertaisesti myynteihin verrattuna. Suhde kertoo sen, että tämän ikäiset ovatkin asuntomarkkinoilla enimmäkseen ensiasunnon ostajina. Osto- ja myyntisuhde pienenee iän myötä ja eläkeikäisillä se oli varsin pieni (0,8).

Asunto-ostoihin sijoitettu rahamäärä oli keskimäärin 19 500 euroa kotitaloutta kohti.

Niillä talouksilla, joilla oli asunto-ostoja, keskiarvo nousi 104 700 euroon. Asunnon ostajista eniten rahaa tarvitsivat 35–44-vuotiaat, joilla keskiarvo 129 400 euroa.

Kuviosta 17 näkyy ostoihin käytetyn rahan ikäryhmittäinen jakauma koko väestössä. Samaan kuvioon on otettu asuntovelkojen jakauma. Koko väestössä ostoihin tarvittu rahamäärä ja velat menevät lähestulkoon samaan tahtiin alle 55-vuotiailla. Asunnon hankinta ei niinkään enää ole velkarahoituksen varassa 55 ikävuoden jälkeen (kuvio 17).

Lapsiperheistä lähes joka kolmannella (31 %) oli asuntohankintoja vuosina 2000–2004. Asunnon osti 135 600 lapsiperhettä. Vertailuvuosina 1994–1998 ostoja oli 110 000 taloudella. Toiseksi eniten ostajatalouksia oli yhden hengen talouksissa eli 119 000 taloutta. Asunto-ostoihin sijoitettu rahamäärä oli lapsiperheissä keskimäärin 40 100 euroa kotitaloutta kohti. Ne lapsiperheet, joilla oli asunto-ostoja, käyttivät rahaa ostoihin keskimäärin 128 000 euroa.

4.2. Kulkuvälineet

Varallisuustutkimuksessa kulkuvälineisiin on otettu autot, matkailuautot, matkailuvaunut, moottoripyörät ja moottorikelkat. Myös mönkijät ja skootterit sisältyvät moottori-

pyöriin ja -kelkkoihin, mutta mopot eivät. Veneissä ovat mukana moottori- ja purjeveneet sekä vesijetit. Pieniä mökkiveneitä ja jollia ei ole näissä tilastoluvuissa mukana.

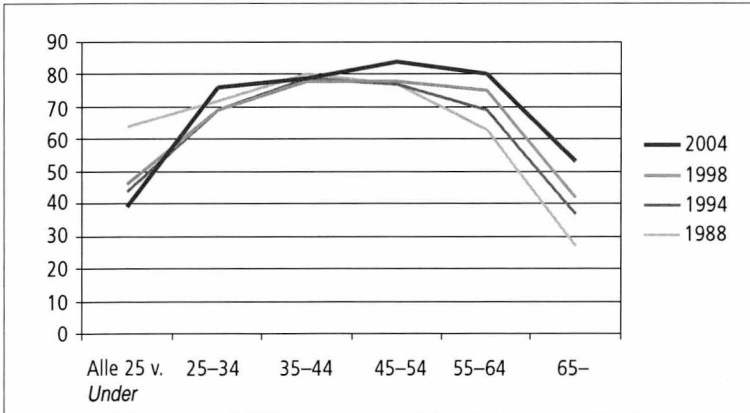
Taulukko 5. Kulkuvälineitä omistavien kotitalouksien lukumäärä, osuus kaikista talouksista, omistuksen arvo euroa kaikkia kotitalouksia kohti ja omistavaa taloutta kohti vuosina 1998 ja 2004

Table 5. Number of households owning vehicles and their proportion of all households, value of vehicle in EUR for all households and for the vehicle owning household in 1998 and 2004

	1998		2004	
	Lkm	%	Lkm	%
Kotitalouksia yhteensä	2 355 000	100	2 415 000	100
Taloudet, joissa auto	1 503 100	64	1 683 100	70
Taloudet, joissa purje- tai moottorivene	268 900	11	227 100	9
Taloudet, joissa matkailuauto tai -vaunu	57 400	2	87 700	4
Taloudet, joissa moottoripyörä/ -kelkka	148 300	6	223 600	9

	1998		2004	
	€/talous	%	€/talous	%
Kulkuvälineiden arvo yhteensä	7 120	100	10 590	100
Autojen arvo	6 160	87	8 630	81
Veneiden arvo	570	8	1 190	11
Matkailuautojen tai -vaunujen arvo	180	3	300	3
Moottoripyörien tai -kelkkojen arvo	210	3	480	5

	1998	2004
	€/omistaja	€/omistaja
Autojen arvo	9 660	12 380
Veneiden arvo	5 010	12 610
Moottoripyörien tai -kelkkojen arvo	3 260	5 190
Matkailuautojen tai -vaunujen arvo	7 520	8 190

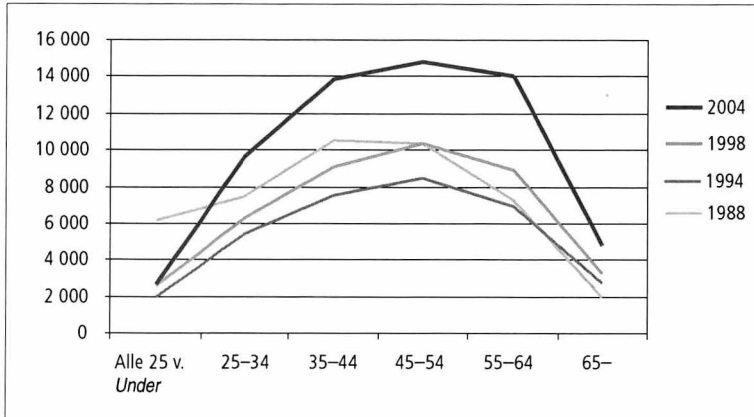
Kuvio 18.
Kulkuvälineiden omistus ikäryhmittäin vuosina 1988-2004, % talouksista

Figure 18.
Ownership of vehicles by age group in 1988-2004, % of households

Kulkuvälineet ja muutkin kestokulutushyödykkeet ovat käyttöesineitä, joita ei varsinaisesti pidetä sijoitusomaisuutena. Kestohyödykkeiden omistuksella on kuitenkin tavallisen kotitalouden varallisuuteen melko suuri vaikutus. Suomalaiset kodit ovat nykyisin hyvin varusteltuja ja myös kalliita laitteita ja kodinkoneita on paljon. Esimerkiksi kotita-

louksien kulkuvälineiden arvo oli selvästi suurempi kuin pörssi- ja rahastosijoitusten summa. Hyvät taloudelliset ajat näkyvät yleensä ensin autojen ja kestotavaroiden myyntiluvuissa.

Autokauppaa onkin käyty viime vuosina vilkkaasti. Kotitalouksissa autoistuminen lisääntyi. Vuosien 1998 ja 2004 välillä uusia

Kuvio 19.
Kulkuvälineiden varallisuusarvo ikäryhmittäin vuosina 1988–2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 19.

Asset value of vehicle by age group in 1988–2004, EUR per household

autonomistajatalouksia tuli 180 000 lisää. Vuonna 2004 auton omisti 1 683 000 taloutta eli 70 prosenttia kaikista. Vuonna 1998 vastaava osuus oli 64 prosenttia. Hyvät ajat näkyivät myös matkailuautojen ja moottoripyörien lisääntymisenä. Moottoripyörän omisti jo lähes joka kymmenes talous. Moottoripyörät yleistyvät eniten 35–44-vuotiaiden ja 45–54-vuotiaiden ikäluokissa, kun taas matkailuautoja suosivat 55–64-vuotiaat (taulukko 5 ja kuvio 18).

Monessa perheessä on useampikin auto. Kahden tai useamman auton omistavia talouksia oli yli puoli miljoonaa (521 300), yli viidennes (22 %) talouksista. Vuoden 1998 tutkimuksessa usean auton omistajatalouksia oli 17 prosenttia. Yleisintä monen auton omistus oli 35–44-vuotiaiden talouksissa (35 %) ja 45–54-vuotiailla (33 %). Heillä myös useamman auton omistaminen lisääntyi nopeimmin.

Pitemmän aikavälin kehitystä esittävästä kuvioista 18 näkee, että kulkuvälineiden omistus on lamavuoden 1994 jälkeen lisääntynyt nimenomaan vanhemmissa ikäluokissa, 55–64-vuotiailla ja eläkeikään ehtineillä (kuvio 18).

Kulkuvälineiden varallisuusarvo oli yhteensä keskimäärin 10 600 euroa kotitaloutta kohti. Autojen arvon osuus summasta oli 81 prosenttia. Kasvua kulkuvälineiden keskimääräisessä arvossa oli 49 prosenttia vuodesta 1998. Niillä kotitalouksilla, jotka omistivat auton tai autoja keskimääräinen autojen arvo

oli 12 400 euroa. Moottori- tai purjeveneen omistajatalouksilla keskimääräinen veneiden arvo oli 12 600 euroa (taulukko 5). Varallisuusarvot nousevat tulotason mukaan ja hyvätuloisimmassa desilissä keskiarvo oli lähes kolminkertainen kaikkien kotitalouksien keskiarvoon verrattuna.

Kulkuvälineiden varallisuusarvojen muutokset olivat varsin suuria viimeisten kahden tutkimusvuoden välillä. Poikkeuksena oli nuorten alle 25-vuotiaiden taloudet, joissa ei muutoksia juurikaan tapahtunut. Muissa ikäryhmissä varallisuusarvojen nousu oli 43–59 prosentin luokkaa. Varallisuusarvojen nousuun vaikutti erityisesti autokaupan vilkastuminen (kuvio 19).

Kulkuvälinehankintoja, suurimmaksi osaksi autokauppoja, oli vuoden 2004 aikana noin 550 000 kotitaloudella eli 23 prosentilla talouksista. Suhteellisesti eniten hankintoja tekevät 25–34-vuotiaat ja tätä vanhemmilla hankinnat vähitellen vähenevät. 65-vuotta täyttäneillä hankintoja oli enää 7 prosentilla. Kaikista autojen ostajista neljännes (25 %) oli 45–54-vuotiaita, saman suuruinen osuus (24 %) oli 35–44-vuotiaita ja runsas viidennes (22 %) 25–34-vuotiaita.

Kulkuvälinehankintoihin laitettu rahamäärä kasvoi 50 prosentilla keskimäärin 3 000 euroon kaikkia kotitalouksia kohti vuodesta 1998. Mainittu summa tarkoittaa nettoarvoisia hankintamenoja, jolloin muun muassa vaihtohyvitykset on huomioitu. Keskimääräis-

tä huomattavasti enemmän kasvoi 25–34-vuotiaiden kulkuvälineisiin mennyt rahamäärä, mutta monissa muissakin ikäluokissa oli isoja kasvulukemia. Suhteellisen vähän kasvoivat 35–44-vuotiaiden kulkuvälinehankinnat. Syynä saattaa olla se, että heillä asuntolainat lisääntyivät paljon ja rahaa kului pikemminkin asuntojen hankintaan. Eniten rahaa, 4 200 eu-

roa, kulkuvälineisiin käyttivät taloudet, joissa viitehenkilö oli 45–54-vuotias.

Hankintamenojen kasvu oli suurinta keskituloisten ryhmissä ja kaikkein hyvätuloisimmilla. Oma lukunsa ovat juuri eniten ansaitsevassa tulodesiilissä olevat kotitaloudet. Kun kaikkien kotitalouksien hankintojen keskiarvo jäi 3 000 euroon, niin ylimmässä tulodesiilissä se kipusi yli 9 000 euron.

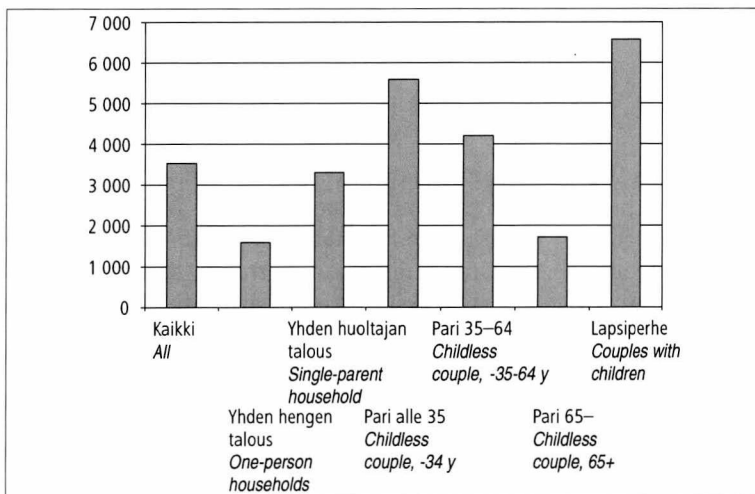
4.3. Kestokulutustavarat

Suomessa monet kodinkoneet ja laitteet ovat yleistyneet muihin maihin verrattuna hyvin nopeaa tahtia. Vaurastuessaan kotitaloudet ovat hankkineet kestokulutustavaroita tuotamaan monenlaisia palveluja.

Vaikka kestokulutustavarat eivät sisälly Euroopan kansantalouden tilinpitäjärjestelmän, EKT95:n mukaisiin kansantalouden tilinpidon varallisuustileihin, niiden arvosta on tuotettu kotitalouksien varallisuuteen liittyvää lisätietoa. Myös varallisuustutkimuksessa muut kestokulutustavarat kuin kulkuvälineet täydentävät kotitalouksien varallisuustietoja. Ne eivät sisälly kuitenkaan kaikkiin tämän julkaisun liitetaulukoiden tietoihin.

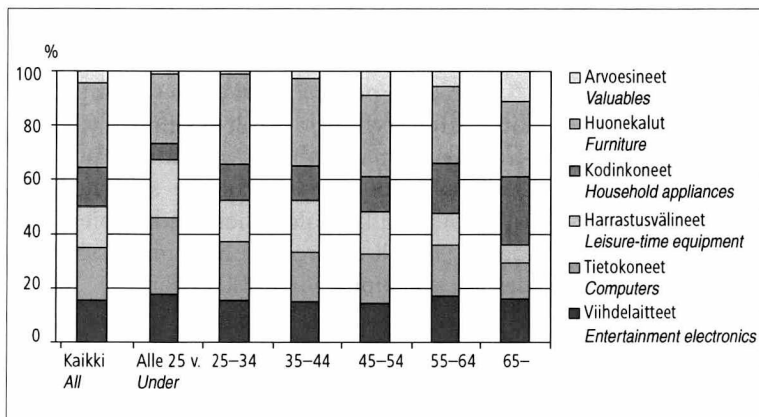
Kansantalouden tilinpidon kestokulutustavaroille on kotisatelliittihanketta varten laskettu investointien pääomakantamallilla (PIM) kestokulutustavaroiden kantatiedot. Satelliittitilinpito kuvaa kotitalouksien markkinatonta tuotantoa, joka vain osittain sisältyy kansantalouden tilinpitoon. Varallisuustutkimuksen luvut on kerätty kotitalouksilta haastattelutietoina. Kotitalouksilta on kysytty kestokulutushankinnat viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana tutkimusvuosi mukaan lukien. Arvoksi on tulkittu viiden vuoden kumulatiiviset hankinnat.

Vuoden 2004 varallisuustutkimuksessa kestotavarihin kuuluivat viihdelaitteet, tie-

Kuvio 20.
Kestotavaroiden varallisuusarvo elinvaiheittain 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 20.
Asset value of durable goods by stage of life in 2004, EUR per household

Kuvio 21.
Kestokulutustavarannon rakenne ikäryhmittäin vuonna 2004, osuus (%) kestokulutustavaroiden arvosta

Figure 21.
Structure of durable consumer goods by age group in 2004, proportion of total value of durable consumer goods, %

tokoneet ja tietoliikennelaitteet, kodinkoneet, harrastusvälineet, huonekalut ja vieläpä arvoesineet. Kestokulutustavaroiden arvoksi kotitaloutta kohti saatiin varallisuustutkimuksessa keskimäärin 3 500 euroa. Eniten arvosta eli 31 prosenttia tuli huonekaluista. Seuraavaksi eniten arvoa oli tietokoneilla, puhelimilla ja muilla telelaitteilla (19 %). Viihdelaiteiden osuus kestotavaroiden arvosta oli 16 prosenttia, samoin kuin harrastusvälineiden (16 %). Kodinkoneiden osuus oli 14 prosenttia. Lopuosa arvosta koostui arvoesineistä (5 %).

Eniten kestotavaroilla oli varallisuusarvoa lapsiperheissä, noin 6 600 euroa kotitaloutta kohti. Nuorten, alle 35-vuotiaiden pariskuntien kestotavaroiden arvo oli tuhat euroa vähemmän. Kodin hankintojen rahoittamiseen

käytetään monesti kulutusluottoja. Elinvaiheittainen kulutusluottojen jakauma muistuttaakin kestotavaravaranon jakaumaa (kuvio 20).

Eri ikäkausilla kulutus- ja palvelutarpeet vaihtelevat paljon. Nuorilla kodinkoneisiin on sijoitettu suhteellisen vähäinen osuus, kun taas tietotekniikkalaitteisiin ja harrastusvälineisiin panostus on heillä suhteellisen voimakasta. Perheenperustamisvaiheessa ja asunohankintojen aikaan, 25 ja 44 ikävuoden välillä huonekaluja hankitaan runsaasti ja niiden osuus kestokulutustavarannosta on suuri. Arvoesineisiin sijoitetaan vasta vanhemmalla iällä. Nuoremmat taloudet eivät arvoesineitä juurikaan hanki (kuvio 21).

4.4. Metsäomaisuus

Metsä on uusiutuva luonnonvara, jonka tuotto sijoituskohteena perustuu puuston biologiseen kasvuun. Tästä johtuen metsää on pidetty sijoituskohteena, joka on luonteeltaan käytännöllisesti katsoen riskitön. Mielikuvissa metsäkiinteistö onkin usein pitkän aikavälin turvallinen sijoituskohde. Pieni riski merkitsee sijoituksissa yleensä matalaa tuottoa. Sijoituskohdevertailuissa metsä rinnastetaankin lähinnä sijoitusasuntoihin, obligaatioihin tai korkorahastoihin. Rahallisen tuoton ohel-

la omistajat saattavat arvostaa myös metsiin liittyviä muita arvoja. Metsä voi niinkään vaatia omistajiltaan toisenlaista asiantunte- musta kuin monet muut sijoituskohteet. Metsän yksi piirre on, että sitä voidaan käyttää sijoituksia hajauttavana elementtinä, varsinkin niinä aikoina kun pörssiin sijoittaminen vaatii siviilirohkeutta.

Suomessa metsänomistajia on laajoissa kansalaispiireissä ja tulevaisuuden uskoa metsäsijoituksiin on ylläpitänyt maan elinvoimai-

nen metsäteollisuus. Metsälle on tyypillistä, että omistajiksi tullaan sukulaiskauppojen sekä perintöjen ja lahjoitusten kautta. Markkinoilla tapahtuva vaihto ei ole ollut kovin laajamittaista ainakaan viime vuosina.

Varallisuustutkimuksen mukaan Suomessa oli noin 275 000 metsänomistajataloutta. Tämä oli 11 prosenttia kaikista ja määrä ei ole paljoakaan muuttunut edellisestä tutkimuksesta. Metsäomaisuus on perinteisesti ollut yhteydessä maatalouden harjoittamiseen ja maatalousyrittäjistä 85 prosentilla olikin metsää. Heidän osuutensa metsänomistajista oli kuitenkin vain 15 prosenttia ja suurin osa omistajista oli palkansaajia (38 %) ja eläkeläistalouksia (38 %).

Omistajakunnan rakenne selittyy osaksi sillä, että monet palkansaajat omistavat perintömetsää tai entinen maanviljelijä on siirtynyt palkansaajaksi. Tilalle voidaan jäädä asumaan eläkkeellä ollessa ja metsää jää omistukseen. Metsänomistus on selvästi keskittymässä vanhempiin ikäluokkiin. Vuoden 1998 tutkimukseen verrattuna yli 55-vuotiaiden ja erityisesti 65 vuotta täyttäneiden ikäluokissa metsänomistajien määrä on kasvanut. Näitä ikäluokkia nuoremmilla metsänomistusta väheni.

Tutkimuksen perintötiedoista selviää, että vuosien 2000–2004 aikana metsä- tai maaomaisuutta oli perinyt 53 000 kotitaloutta. Näistä kolmannes (33 %) oli ylempiä toimihenkilöitä ja viidennes (19 %) työntekijöitä.

Eläkeläistalouksia metsä- ja maaomaisuuden perijöistä oli 13 prosenttia.

Varallisuustutkimuksen aineistoon metsäomaisuus on otettu verotusarvojen mukaisena. Käypäarvoista metsäomaisuutta ei ole lähdetty selvittämään haastatteluilla. Myös verotusarvoisena määritelty arvo antaa hyviä viitteitä metsäomaisuuden jakautumisesta kotitalouksien kesken. Kaikkia kotitalouksia kohti laskettu metsäomaisuuden keskimääräinen verotusarvo oli 2 800 euroa. Niillä talouksilla, jotka omistivat metsää keskiarvo oli 25 000 euroa.

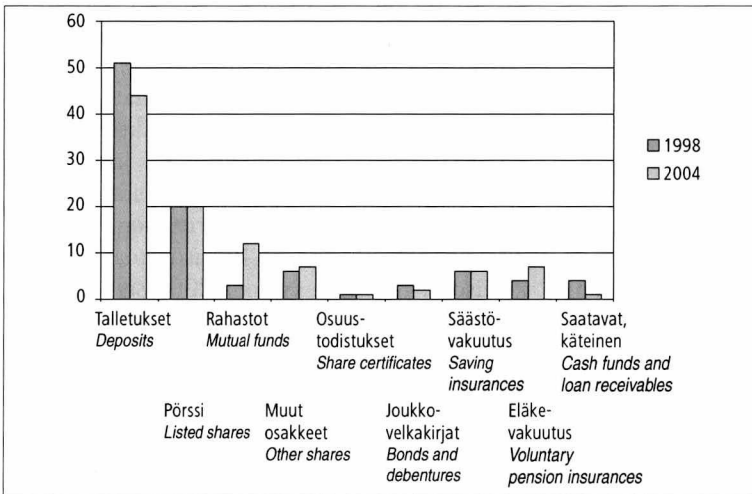
Maatalousyrittäjien metsäomaisuuden luonne on toisenlainen kuin muilla sosioekonomisilla ryhmillä. Sitä on pidettävä osana tuotantopääomaa. Maatalousyrittäjillä omistukset olivatkin moninkertaisia muihin verrattuna. Metsää omistavilla maatalousyrittäjillä metsien verotusarvo oli keskimäärin 45 000 euroa. Metsäomaisuuden jakautuminen on kuitenkin muuttumassa. Kaikesta metsävarallisuudesta maatalousyrittäjien osuus oli 27 prosenttia. Osuus oli laskusuunnassa ja eläkeläisomistus oli jo vuonna 2004 selvästi suurempi eli kolmannes (35 %). Toinen ryhmä, joka viime vuosina kasvatti osuuttaan, oli ylempät toimihenkilöt. Heidän osuutensa metsävarallisuudesta oli 14 prosenttia vuonna 2004, kun se vuonna 1998 oli vain 7 prosenttia.

5. Kotitalouksien rahoitusvarallisuus

5.1. Rahoitusvarallisuuden rakenne

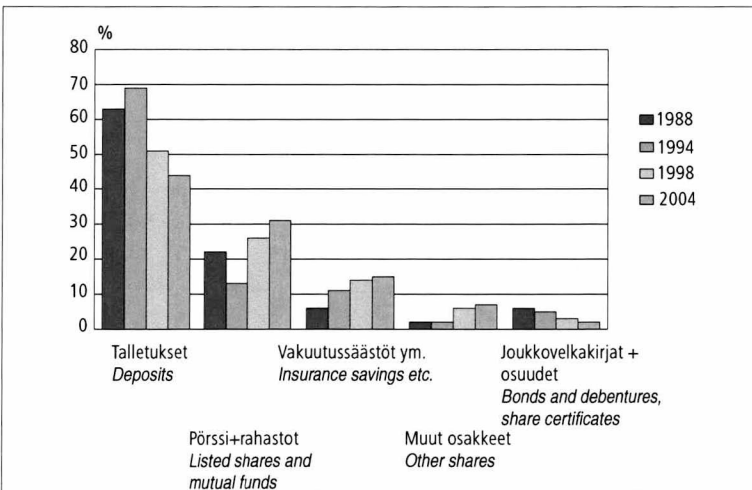
Varallisuustutkimuksessa rahoitusvarallisuuteen kuuluvat talletukset, arvopaperit ja muut rahoitusvarat. Talletukset on jaoteltu käyttelytileihin ja pitkäaikaissäästämiseen käytettyihin määräaikais- ja sijoitustileihin. Arvopapereita ovat pörssiosakkeet, muut osakkeet eli niin sanotut listaamattomat

osakkeet, rahasto-osuudet, joukkovelkakirjat ja osuustodistukset. Osuustodistuksiin ei ole otettu puhelinosuuskuntien eikä osuuskauppojen osuustodistuksia. Muita rahoitusvaroja ovat säästö- ja sijoitusvakuutukset, vapaaehtoiset eläkevakuutukset, lainasaatavat ja käteisvarat (ks. tarkemmin luku 15).

Kuvio 22.
Kotitalouksien rahoitusvarojen rakenne 1998 ja 2004. Sijoituskohteen osuus (%) rahoitusvarallisuudesta

Figure 22.
Structure of households' financial assets in 1998 and 2004. Proportion of investment type of financial assets, %

Kuvio 23.
Kotitalouksien rahoitusvarojen rakenne 1988–2004. Sijoituskohteen osuus (%) rahoitusvarallisuudesta

Figure 23.
Structure of households' financial assets in 1988–2004. Proportion of investment type of financial assets, %

Kuviossa 22 on esitetty eri sijoitusmuotojen osuudet kotitalouksien rahoitusvaroista. Pankkitalletukset ovat suomalaisten hallitseva sijoitusmuoto, joskin niiden osuus on viime vuosina selvästi pienentynyt. Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen mukaan talletusten osuus rahoitusvaroista oli 44 prosenttia. Pörssiosakevarallisuuden osuus säilyi vuodesta 1998 vuoteen 2004 ennallaan, viidenneksenä rahoitusvaroista. Rahasto-osuudet kasvattivat eniten osuuttaan. Rahasto-osuuksien osuus oli rahoitusvaroista kolmanneksi suurin eli 12 prosenttia. Myös vapaaehtoiset

eläkevakuutukset ovat tulleet merkittäviksi sijoituskohteiksi kotitalouksille. Eläkevakuutuksien osuus nousi 7 prosenttiin. Joukkovelkakirjojen pieni osuus pieneni entisestään.

Myös pidemmällä aikavälillä muutokset rahoitusvarallisuuden rakenteessa olivat samansuuntaisia. Vain 1990-luvun puolivälin talouslaman takia muutoksen päälinja oli tilapäisesti toisenlainen. Selvimmin päälinja näkyy siinä, että talletusten merkitys vähenee ja pörssiosakkeisiin ja rahasto-osuuksiin sijoittaminen lisääntyy, samoin vakuutusäästäminen on kasvussa (kuvio 23).

5.2. Rahoitusvarallisuuden rakenne väestöryhmittäin

Säästämis- ja sijoituskäyttäytyminen vaihtelee huomattavasti muun muassa elinvaiheittain, ikäluokittain ja tulo- ja varallisuusluokittain. Vaikka yleisesti esimerkiksi talletusten osuus rahoitusvarallisuudesta on kääntynyt laskuun, niin nuorten alle 25-vuotiaiden talouksissa talletusten osuus on noussut viime vuosina. Vuonna 2004 nuorilla hyvin

suuri osuus rahoitusvarallisuudesta, 81 prosenttia, oli talletuksia (taulukko 6). Talletuksilla on tärkeä asema nuorimmissa ikäluokissa, koska talletuksiin ei sisälly riskinottoa kuten moniin kilpaileviin säästämiskohteisiin ja siksi niitä käytetään, kun säästetään asunnon hankintaa tai asuntolainojen hoitomenoja varten. Nuorilla ja myös eläkeikäisillä oli tal-

Taulukko 6. Rahoitusvarallisuuden rakenne viitteen henkilön ikäryhmän mukaan 2004, osuus (%) rahoitusvarallisuudesta

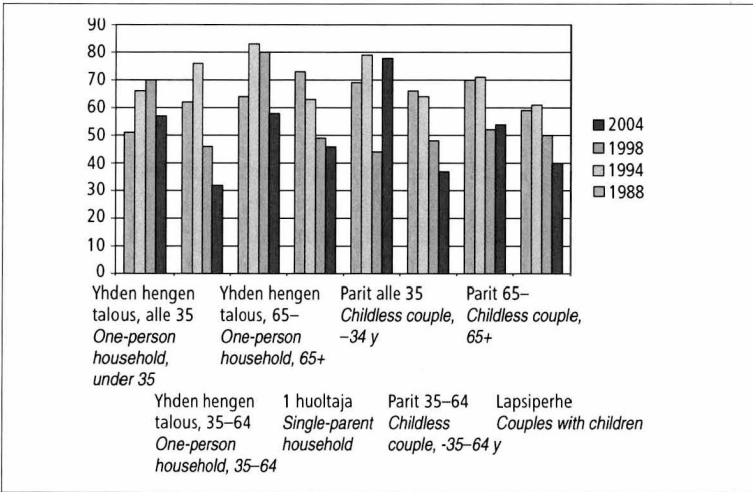
Table 6. Structure of households' financial assets by age group of reference person in 2004, proportion of financial assets, %

	Kaikki	Alle 25 v	25–34	35–44	45–54	55–64	65–
	%	%	%	%	%	%	%
4–6 Rahoitusvarallisuus yhteensä	100	100	100	100	100	100	100
4 Talletukset yhteensä	44	81	54	41	44	34	56
4.1 Käyttelytilit	29	52	45	30	32	20	33
4.2 Määräaikais- ja sijoitustilit	11	16	7	8	8	11	17
4.3 Tilit erittelemättä	4	13	2	3	4	2	7
5 Arvopaperit yhteensä	41	15	36	46	36	47	37
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	31	5	27	33	23	37	33
5.2 Muut osakkeet	7	9	9	11	10	6	1
5.3 Osuustodistukset	1	0	0	1	2	1	1
5.4 Joukkovelkakirjat	2	1	0	1	2	2	2
6 Muut rahoitusvarat	15	4	10	13	20	19	7
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	6	2	3	7	5	8	4
6.2 Eläkevakuutukset	7	0	4	5	12	10	1
6.3 Lainasaatavat ja käteisvarat	1	2	3	1	2	1	1

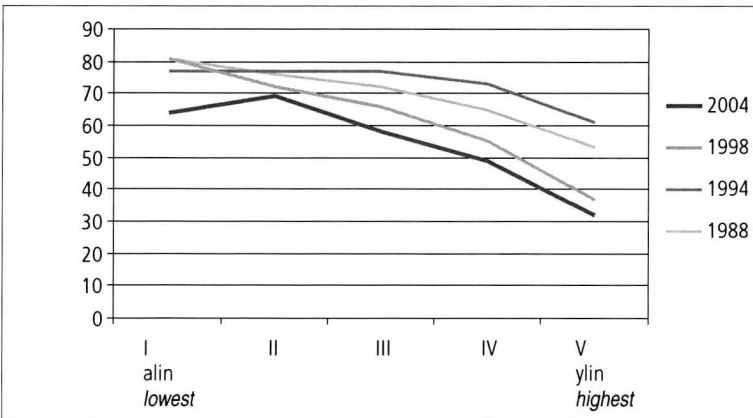
Kuvio 24.
Talletusten osuus (%) rahoitusvarallisuudesta viitehenkilön ikäryhmän mukaan 1988-2004

Figure 24.
Proportion of deposits of financial assets by age group of reference person in 1988-2004, %

Kuvio 25.
Talletusten osuus (%) rahoitusvarallisuudesta kotitalouden elinvaiheen mukaan 1988-2004

Figure 25.
Proportion of deposits of financial assets by households' stage of life in 1988-2004, %

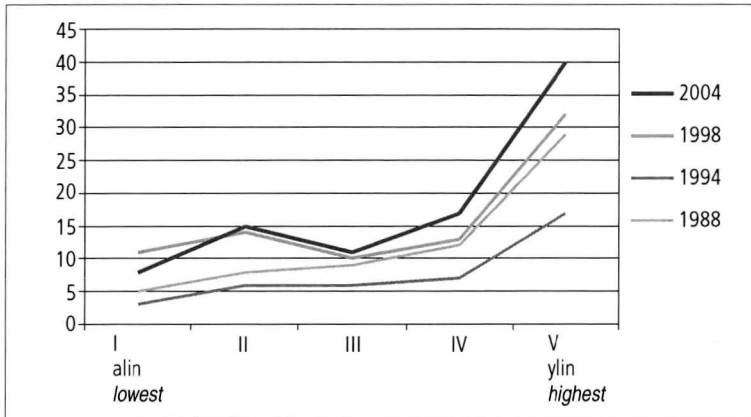

Kuvio 26.
Talletusten osuus (%) rahoitusvarallisuudesta tuloluokittain 1988-2004

Figure 26.
Proportion of deposits of financial assets by income bracket in 1988-2004, %

letusvaroista huomattavasti suurempi osa määräaika- ja sijoitustileillä kuin muilla ikäluokilla.

Kuvio 24 havainnollistaa sitä, miten talletusten rahoitusvarallisuusosuuden muutos näkyy viitehenkilön ikäryhmän mukaan. Iän

Kuvio 27.
Pörsiosakkeiden ja rahastojen osuus (%) rahoitusvarallisuudesta varallisuusluokittain 1988–2004

Figure 27.

Proportion of listed shares and mutual funds of financial assets by income bracket in 1988–2004, %

myötä rahoitusvarallisuusosuus laskee, kunnes se eläkeikäisillä kääntyy jälleen nousuun. Osuusjakauma on muuttunut jonkin verran 1980-luvulta. Vuodesta 1998 vuoteen 2004 talletusten osuus laski kaikissa muissa ikäryhmissä paitsi alle 25-vuotiaiden talouksissa ja 25–34-vuotiailla.

Kotitalouden elinvaiheen mukaisessa tarkastelussa huomio kiintyy siihen, että vuodesta 1998 vuoteen 2004 talletusten rahoitusvarallisuusosuus nousi voimakkaasti nuorten, alle 35-vuotiaiden lapsettomien pariskuntien talouksissa. Yhtenä syynä voi olla se, että erityisesti näissä talouksissa omistusasuminen yleistyi huomattavasti samalla aikavälillä ja rahankäyttö suuntautui pikeminkin asumiseen, jolloin talletussäästäminen voi olla muun sijoittamisen sijasta sopivin vaihtoehto (kuvio 25).

Talletusvarallisuusosuuden kehitys on sikäli merkittävää, että sen avulla voidaan ennustaa kotitalouksien sijoitusvälineiden kysynnän suuntautumista tulevaisuudessa. Tulojen ja varallisuuden kasvaessa säästämis muodot monipuolistuvat ja talletusten rinnalle tulee muita säästämisvälineitä. Kotitalouden tulojen mukaisesta tarkastelusta näkeekin, miten talletusten osuus alenee tulojen kasvaessa. Vuonna 2004 ylimmässä tuloviidenneksessä olevilla kotitalouksilla talletuksia oli rahoitusvaroista enää 32 prosenttia, mikä oli alle puolet siitä, mitä se oli alimmissa tuloluokissa (kuvio 26).

Talletusten jälkeen toiseksi eniten rahoitusvaroja on pörsiosakkeissa ja rahastosijoituksissa. Näiden osuus rahoitusvaroista oli 31 prosenttia vuonna 2004. Osuus nousi vuodesta 1998 viidellä prosenttiyksiköllä. Pörsiosakkeet ja rahastosijoitukset ovat arvopapereita, joita tyypillisesti pidetään riskisijoituskohteina. Tulojen kasvaessa yhä suurempi osuus sijoitettiin pörssiin ja rahastoihin. Varallisuuden mukaan tarkasteltuna osake- ja rahastosijoittaminen kasvaa jyrkästi, tosin vasta ylimmässä varallisuusviidenneksessä. Suurimmalla osalla väestöstä tämän tyyppinen sijoittaminen jää suhteellisen vähäiseksi: osake- ja rahastosijoittamisen osuus pysyttelee reilusti alle 20 prosentin (kuvio 27).

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen ominaisuus on, että varat ovat sidottuna pitkäksi aikaa, jopa vuosikymmeniksi. Vuoden 2004 tutkimuksessa 7 prosenttia kotitalouksien rahoitusvaroista oli eläkevakuutuksissa. Hieman vähemmän eli 6 prosenttia oli säästö- ja sijoitusvakuutuksissa. Tämä oli sama osuus kuin kuuden vuoden takaisessa tutkimuksessa. Sen sijaan eläkevakuutuksen osuus nousi lähes kaksinkertaiseksi vuodesta 1998.

Eläkevakuutukset olivat vielä vuoden 1994 tutkimuksessa kovin harvinaisia ja niitä oli lähes yksinomaan hyvätulouisilla. Vuonna 2004 ylimmän tuloviidenneksen talouksilla eläkevakuutuksissa oli edelleen merkittävä osa eli 10 prosenttia rahoitusvaroista. Suurimmat muutokset tapahtuivat alemmissa tuloryhmissä. Muutos eteni melkoisella vauh-

dilla ja eläkevakuutusten osuus kolminkertaistui tai jopa viisinkertaistui vuodesta 1998 alemmissa tuloryhmissä.

Tyypillisiä eläkesäästäjiä olivat 45–54-vuotiaiden kotitaloudet. Heillä oli melko suuri osa rahoitusvarallisuudesta sijoitettuna vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen: vuoden

2004 tietojen mukaan 12 prosenttia, mikä oli kaksinkertainen osuus vuoteen 1998 verrattuna. Myös vanhemmassa, 55–64-vuotiaiden ikäluokassa eläkesäästäminen oli hyvin yleistä ja kasvu vielä voimakkaampaa kuin 45–54-vuotiailla.

5.3. Sijoituskohteiden yleisyys

Arvopapereita omisti 886 000 kotitaloutta eli 37 prosenttia talouksista vuonna 2004. Pörssiosakkeiden ja rahasto-osuuksien omistus ei ole sanottavasti muuttunut viime vuosina. Laman aiheuttaman notkahduksen jälkeen omistuksen yleisyys kohosi jo vuosikymmenen lopussa samalle tasolle kuin se oli 1980-luvun lopulla. Silloinen ilmapiiri oli suosiollinen sijoittamiselle. Pörssiyritykset tekivät ennätystuloksia ja osinkotulot houkutteli-

vat myös tavallisia kotitaloussijoittajia. Raha-markkinoiden nopea vapauttaminen säännöstelystä ja kasinohuuma veivät talouskriisiin sittemmin 1990-luvulla.

Taulukossa 7 ovat arvopapereita omistavien talouksien lukumäärät ja prosenttiosuudet kaikista talouksista. Puhelinyhtiöiden omistajia ei ole tilastoitu muuten kuin niiltä osin kun osakkeet noteerataan pörssilistalla. Muiden osakkeiden omistajat ovat niitä, jotka

Taulukko 7. Arvopapereita ja vakuutussäästöjä omistavat kotitaloudet 1988–2004, lukumäärä ja osuus kaikista kotitalouksista (%)

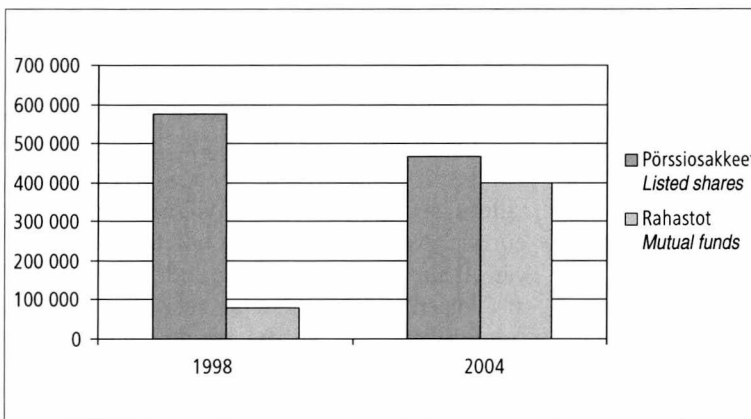
Table 7. Households' with investments in securities or insurance savings in 1988-2004, number and proportion of all households, %

	1988	1994	1998	2004
5 Arvopaperit	909 000	601 000	818 000	886 000
5.1 Pörssiosakkeet / rahastosijoitukset	548 000	442 000	604 000	691 000
5.2 Muut osakkeet	99 000	95 000	139 000	167 000
5.3 Osuustodistukset	444 000	131 000	186 000	205 000
5.4 Joukkovelkakirjat	110 000	73 000	60 000	28 000
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	241 000	218 000	272 000	243 000
6.2 Eläkevakuutukset	..	45 000	114 000	281 000
	%	%	%	%
5 Arvopaperit	43	26	35	37
5.1 Pörssiosakkeet / rahastosijoitukset	26	19	26	29
5.2 Muut osakkeet	5	4	6	7
5.3 Osuustodistukset	21	6	8	8
5.4 Joukkovelkakirjat	5	3	3	1
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	11	10	12	10
6.2 Eläkevakuutukset	..	2	5	12

Taulukko 8. Pörssiosakkeita ja rahasto-osuuksia omistavien kotitalouksien lukumäärä ja osuus kaikista talouksista (%), 1998 ja 2004

Table 8. Households' with investments in shares or mutual funds, number and proportion of all households 1998 and 2004, %

	1998		2004	
		%		%
Kotitalouksia	2 355 000	100	2 415 000	100
Pörssiosakkeet / rahastosijoitukset	604 100	26	690 700	29
Pörssiosakkeet	575 300	24	465 000	19
Sijoitusrahasto-osuudet	80 400	3	398 700	17

Kuvio 28. Pörssiosakkeita ja rahasto-osuuksia omistavien kotitalouksien lukumäärä 1998 ja 2004

Figure 28. Number of households' with investments in listed shares or mutual funds in 1998 and 2004

omistavat tavallisten, julkisesti noteerattomien osakeyhtiöiden osakkeita. Muita osakkeita ovat myös golfosakkeet ja autotalli- yms. osakkeet.

Arvopaperiomistusta voidaan tarkastella laajemmin, jolloin myös osuustodistusten omistajat otetaan huomioon. Osuustodistuksia omistavia talouksia oli yli 200 000 vuonna 2004. Määrä on pudonnut alle puoleen huippuvuosista, koska osuustoimintaliike on kokenut suuria muutoksia. Toimintaa on viety osuuskuntien ulkopuolelle muihin yhtiömuotoihin ja myös pörssiin. Osuustodistuksia on lähinnä kotitalouksilla, jotka toimivat maa- ja metsätaloudessa.

Vaikka pörssiosakkeiden ja rahasto-osuuksien omistuksessa yhteensä ei näy kuin muutaman prosenttiyksikön kasvu kahden viimeisen tutkimusajankohdan välillä, niin osakesäästämisen ja rahastosijoittamisen välillä tapahtui suuri muutos. Pörssilaskun jäl-

keen suomalaisten sijoituskäyttäytyminen muuttui paljon 2000-luvulle tultaessa. Suuriin osakesijoituksiin ei ole niinkään uskallettu laittaa varoja, sen sijaan rahastosijoittajien määrä kasvoi tavattomasti.

Rahasto-osuuksia omistavien kotitalouksien määrä oli jo vuonna 2004 melkein 400 000, vuonna 1998 talouksia oli vain noin 80 000. Samaan aikaan pörssiosakkeisiin sijoittavien talouksien määrä putosi reilusti alle puolen miljoonan, joten pörssiin sijoittajien ja rahastoihin sijoittajien määrässä ei enää ole kovin suurta eroa (taulukko 8 ja kuvio 28).

Myös vakuutusäästämisessä tapahtui samantapainen muutos kuin osake- ja rahastosäästämisessä. Eläkevakuutukseen säästävien kotitalouksien määrä oli vuonna 2004 jo suurempi kuin säästövakuutukseen sijoittavien. Eläkesäästäminen onkin yleistynyt nopeasti ja 12 prosentilla kotitalouksista oli jo eläkevakuutuksia.

6. Rahoitusvarallisuuden määrä

6.1. Talletukset

Säästämisellä tarkoitetaan perinteellisesti säästämistä pankkitilille. Sijoittamisesta puhutaan pikemminkin silloin kun kulutuksesta yli jääviä varoja säästetään hallitulla riskillä. Talletukset mahdollistavat varojen säästämisen ja käytön pienissäkin erissä, eikä niihin liity sellaista varojen menettämisen pelkoa kuin osakesäästämiseen. Osakesäästäminen on enemmän vaativaa siinä mielessä, että pitäisi osata arvioida osakesijoituskohteiden taloudellista menestystä myös pitemmällä aikavälillä.

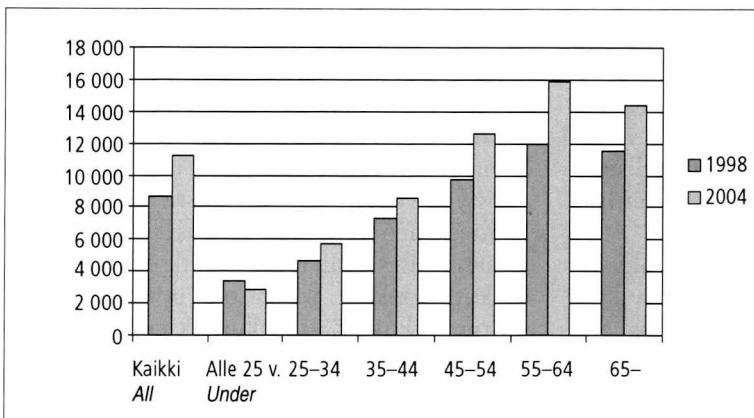
Kotitalouksien rahaliikenne tapahtuu pankkien kautta, sen takia lähestulkoon kaikilla talouksilla on pankkitalletuksia. Säästämismuotona pankkitalletuksilla on kahtalainen rooli. Ne ovat yhtäältä välttämättömyys ja toisaalta yksi vaihtoehto sijoituskohteiden joukossa. Osa talletussäästämisestä on pakosäästämistä siinä mielessä, että kotitaloudet varautuvat velanhoitomeneihin. Talletukset tarjoavat myös mahdollisuuden varautua äkillisiin menoihin ja ikääntyneet voivat käyttää säästöjään vanhuusajan turvana. Suomalaisilla on usein normaali, kulutusta

huonoinakin aikoina ylläpitävä hätävara talletuksina, ei epävarmoissa pörssiosakkeissa. Vaikka talletusten tuotto ei ole ollut kovin suuri, kotitalouksilla on suuriakin summia tileillä, koska juuri talletuksia pidetään turvallisina.

Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen mukaan talletuksia oli kotitaloutta kohti keskimäärin 11 200 euroa, joka oli 30 prosenttia vuoden 1998 keskiarvoa suurempi. Eniten vuodesta 1998 kasvoivat 55–64-vuotiaiden talletukset. Heillä talletusmäärä kasvoi 3 800 eurolla. Ainoa ryhmä, jossa talletukset vähenivät oli alle 25-vuotiaiden taloudet (kuvio 29).

Toisen, kolmannen ja vielä neljännenkin tuloviidenneksen kotitalouksien välillä oli yllättävän vähän eroa talletuksina pidetyissä rahamäärissä. Näiden tulo luokkien 9 000–12 000 euron arvoiset talletukset jäivät suunnilleen puolta pienemmiksi kuin ylimmän eli viidennen viidenneksen kotitalouksilla (kuvio 30).

Kotitalouksien talletussäästämislle oli ominaista, että huomattavan suuri osa, yli kaksi kolmasosaa, säästöistä oli käyttelytileillä.

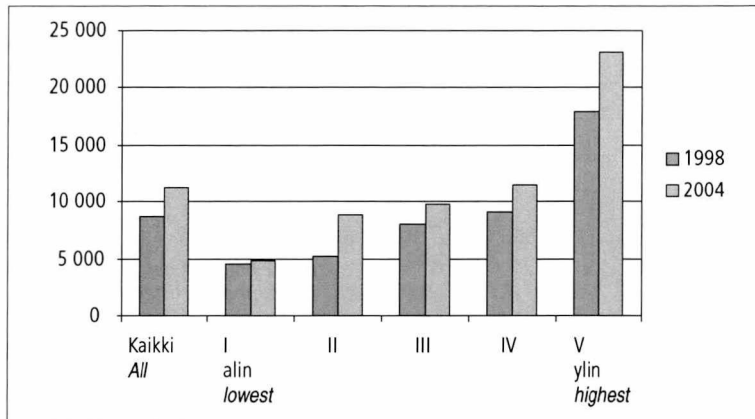

Kuvio 29.

Talletukset viitehenkilön ikäryhmän mukaan 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 29.

Deposits by age group of reference person in 1998 and 2004, EUR per household

Kuvio 30.
Talletukset tulodesiileittäin
1998 ja 2004, euroa
kotitaloutta kohti

Figure 30.

Deposits by income decile in 1998
and 2004, EUR per household

Myös säästövarojen kasvu perustui käyttelytyleihin. Määräaika- ja sijoitustileillä olevien

varojen kasvu oli heikkoa. Vain 55–64-vuotiaiden taloudet suosivat tätä säästämismuotoa.

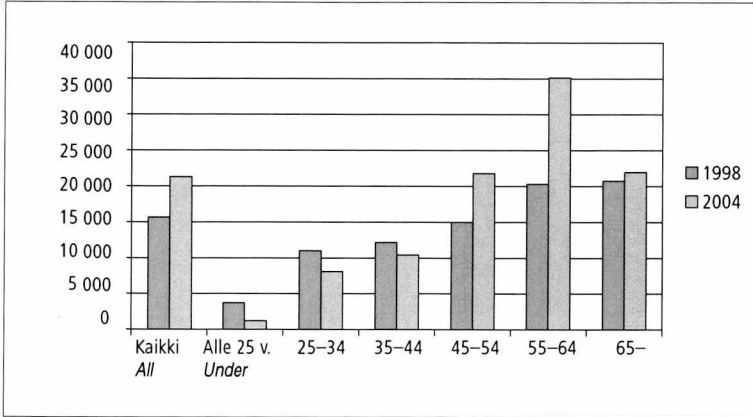
6.2. Pörssiosakkeet ja rahastot

Pörssiosakkeisiin sijoittavien kotitalouksien määrä väheni vuodesta 1998 vuoteen 2004 noin 110 000 taloudella. Rahastosäästämisen suosion kasvu selittää osan osakesijoittajien määrän vähenemisestä. Muita syitä laimeampaan kiinnostukseen voi olla osakekurssien heikko kehitys ja tuotto-odotusten hiipuminen. Jonkin verran määriin vaikutti myös se, että tiettyjen puhelin-yhtiöiden osuustodistusten omistajat päätyivät aikanaan osakkeenomistajiksi yhtiömuodon vaihdon yhteydessä 2000-luvun alussa ja he ovat vähitellen luopuneet osakkeistaan.

Ikäluokittain omistajamäärän kehitystä tarkasteltaessa huomataan, että osakesijoittajat alkavat olla jo melko iäkästä väestönosaa. Sijoittajien määrä laskee, koska nuorempaa sukupolvea ei ole tullut tarpeeksi korvaamaan iäkkäämpien poistumaa. Osakesijoittajien määrä väheni kaikissa alle 55-vuotiaiden ikäluokissa. Suurin pudotus oli 45–54-vuotiaiden ryhmässä, jossa määrä väheni yli 58 000 taloudella. Osakesijoittajien määrä lisääntyi ainoastaan 65 vuotta täyttäneiden ryhmässä, jossa oli lisäystä 19 000 taloutta.

Pörssiosakkeiden omistaminen oli suhteellisen harvinaista ja omistajien määrä oli laskusuunnassa. Parempi kuva osakesijoittamisesta saadaankin, jos sitä tarkastellaan pörssisijoituksia tehnyttä kotitaloutta kohti. Tietyissä omaisuuserissä, kuten pörssiosakkeissa keskihajonnat ovat suuria, jonka vuoksi ääriarvoilla on huomattava vaikutus keskiarvoihin. Tässä kohtaa sijoittajaa kohti lasketuista keskiarvoista on vuoden 2004 aineistosta poistettu kolme ääriarvoa.

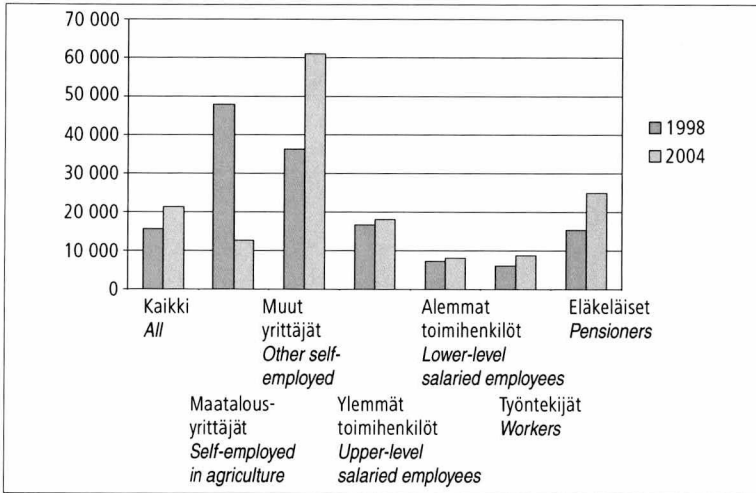
Pörssisijoituksia tehneillä kotitalouksilla, osakesäästäjillä oli osakkeita keskimäärin 21 000 euron arvosta vuonna 2004, kun vastaava summa oli vuoden 1998 tutkimuksen mukaan 15 600 euroa. Kasvu oli 36 prosenttia. Viitehenkilön ikäryhmän mukainen vaihtelu sijoitussummassa näkyy kuviosta 31. Suurimmat pörssisijoitukset olivat 55–64-vuotiailla, 35 000 euroa. Sijoitukset kasvoivat heillä reippaasti kuuden vuoden takaisista luvuista. Kasvu voi liittyä väestörakenteen muutokseen. Suurten ikäluokkien ansiotulot ovat korkealla ja heillä oli riittävästi varallisuutta sijoittaa myös pörssiin. Sen sijaan nuo-

Kuvio 31.
Pörssiosakkeiden arvo viitehenkilön ikäryhmän mukaan 1998 ja 2004, euroa pörssisijoituksia tehnyttä kotitaloutta kohti

Figure 31.

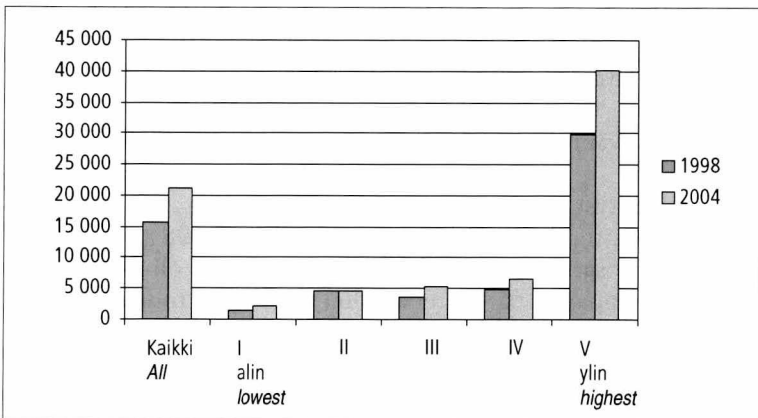
Value of listed shares by age group of reference person in 1998 and 2004, EUR per household with investments in listed shares

Kuvio 32.
Pörssiosakkeiden arvo eräissä sosioekonomisissa ryhmissä 1998 ja 2004, euroa pörssisijoituksia tehnyttä kotitaloutta kohti

Figure 32.

Value of listed shares in certain socio-economic groups in 1998 and 2004, EUR per household with investments in listed shares

Kuvio 33.
Pörssiosakkeiden arvo varallisuusviidenneksittäin 1998 ja 2004, euroa pörssisijoituksia tehnyttä kotitaloutta kohti

Figure 33.

Value of listed shares by wealth quintile in 1998 and 2004, EUR per household with investments in listed shares

remmissä ikäryhmissä aina 45 ikävuoteen asti sijoitukset olivat miinuksella.

Pörssisijoitukset keskittyvät hyvin pitkälle yrittäjille (muille kuin maatalousyrittäjille) ja

varakkaimman viidenneksen ryhmään. Näillä ryhmillä pörssisijoitukset olivat kaksin- tai jopa kolmenkertaiset keskimääräissijoitukseen verrattuna (kuviot 32 ja 33).

Taulukko 9. Rahastosäästöt kotitalouden viitehenkilön ikäryhmän, sosioekonomisen aseman ja kotitalouden varallisuusluokan mukaan, 1998 ja 2004

Table 9. Savings in funds by age group and socio-economic status of reference person and wealth bracket of household, 1998 and 2004

		1998	2004	1998	2004
		€/kotitalous		€/rahastosäästäjät	
Sijoitusrahasto-osuudet, viitehenkilön ikäryhmän mukaan	Kaikki	580	2 970	16 990	18 010
	Alle 25 v.	140	110	5 720	2 080
	25–34	90	1 680	2 610	9 620
	35–44	500	1 860	17 010	9 590
	45–54	560	2 280	13 870	12 390
	55–64	1 910	6 540	45 560	34 660
	65–	340	3 280	11 540	24 280
Sijoitusrahasto-osuudet, eräissä sosioekonomisissa ryhmissä	Maatalousyrittäjät	1 050	3 420	24 440	14 230
	Muut yrittäjät	1 310	6 910	44 090	30 760
	Ylemmät toimihenkilöt	2 230	4 610	22 850	18 730
	Allemmat toimihenkilöt	230	1 440	6 150	7 320
	Työntekijät	70	1 500	7 910	10 090
	Eläkeläiset	270	3 220	10 750	23 050
Sijoitusrahasto-osuudet, varallisuusluokan mukaan	I, alin	0	30	310	1 210
	II	40	770	4 230	6 760
	III	120	580	9 780	4 090
	IV	370	1 990	9 960	9 650
	V, ylin	2 360	11 490	24 360	34 120

Tavallinen suomalainen sijoittaja löytyy kuitenkin muista kuin yrittäjistä. Kaikista osakesäästäjistä oli kolmannes (33 %) eläkeläistalouksia ja 28 prosenttia ylempiä toimihenkilöitä. Yrittäjät olivat vähemmistönä 7 prosentin osuudella. Lähes puolet osakesäästäjistä tai sijoittajista (46 %) kuului ylempään varallisuusluokkaan.

Jo 1990-luvun lopulla tuli Suomessa tuuksi uusi ilmiö, kun yksityiset kotitaloudet ryhtyivät sijoittamaan varojaan yhä enemmän erilaisiin rahastoihin. Rahastoja on moneen lähtöön ja niiden kautta sijoittaminen on tehty helpommaksi ja riskittömämmäksi. Sijoitusrahastoista onkin tullut kolmanneksi suosituin säästökohde talletusten ja pörssiosakkeiden jälkeen.

Rahastoihin säästäneiden joukko lisääntyi kaikissa ikäryhmissä ja oli vuonna 2004 yh-

teensä 400 000 taloutta. Rahastosäästäjien määrän lisäys vaikutti hyvin paljon sijoitetujen rahamäärien keskiarvoihin. Rahastosäästöjä oli kaikkia kotitalouksia kohti laskettuna keskimäärin 3 000 euron arvosta vuonna 2004. Vuonna 1998 keskiarvo oli vajaat 600 euroa. Vastaavat luvut rahastosäästöjä omistavaa kotitaloutta kohti olivat 18 000 euroa ja 17 000 euroa. Sijoittajakohtaisissa keskiarvoissa ei siis ollut kovin suurta kasvua tutkimusajankohtien välillä. Monissa väestöryhmissä sijoittajakohtaiset keskiarvot jopa pienenevät vuodesta 1998 vuoteen 2004. Suurimmat rahastosäästöt olivat pörssiosakkeiden tapaan 55–64-vuotiailla, yrittäjillä ja ylimmän varallisuusluokan (viidenneksen) talouksilla.

6.3. Muut arvopaperit

Muut arvopaperit, kuten osuustodistukset ja noteerattomat osakkeet poikkeavat luonteeltaan pörssiosakkeista ja rahasto-osuuksista. Niiden omistamisen syy on hyvin yleisesti se, että ne liittyvät kotitalouden elinkeinotoimintaan. Maataloudessa osuustodistuksia hankitaan muun muassa siksi, että turvataan oman tuotannon myynti teollisuudelle ja kaupalle. Ne eivät ole lyhyellä aikavälillä kauppatavaraa, vaan niitä on pidettävä investointeina elinkeinon. Samoin yrittäjillä ja myös ylemmillä toimihenkilöillä on paljon omaan ammattiin tai elinkeinon tavalla tai toisella liittyvää osakevarallisuutta.

Osuustodistukset eivät kuitenkaan ole pelkästään maatalousyrittäjien sijoituskohteita, koska esimerkiksi osuuspankkien ja Metsäliiton osuustodistukset ovat levinneet laajoihin kansalaisryhmiin. Osuustodistuksia omistettiin kaikkia kotitalouksia kohti lasketuna vähän (keskimäärin 320 euron arvosta)

vuonna 2004. Maatalousyrittäjillä osuustodistusten arvo oli 5 900 euroa.

Noteerattomien osakkeiden omistajissa on yrittäjien ohella palkansaajia. Omistajilla keskimääräinen osakesijoitus oli noin 25 000 euroa, yrittäjätalouksilla vastaavasti 53 500 euroa ja ylemmillä toimihenkilöillä 25 000 euroa (taulukko 10).

Tavalliset kotitaloussijoittajat eivät nykyisin juurikaan laita rahojaan obligaatioihin ja muihin joukkovelkakirjoihin. Kahdeksankymmentäluvun lopun huippuvuosista joukkovelkakirjoihin sijoittavien määrä on kutistunut neljännekseen. Niillä harvoilla, joilla sijoituksia vielä oli, oli melko suuria summia joukkovelkakirjoissa. Tyypillinen sijoittaja oli iältään 45–54-vuotias, ylempi toimihenkilö ja kuului ylimpään varallisuusviidennekseen. Keskimääräisen sijoituksen suuruus saattoi nousta yli 80 000 euron.

Taulukko 10. Muiden osakkeiden (noteerattomien) arvo kotitalouden viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan, 1998 ja 2004

Table 10. Value of other shares (unlisted) by socio-economic status of household's reference person in 1998 and 2004

	1998		2004	
	€/kaikki taloudet		€/omistava talous	
Kaikki	1 010	1 740	17 140	25 130
Maatalousyrittäjät	1 250	5 250	7 180	42 110
Muut yrittäjät	8 410	16 340	30 020	53 500
Ylemmät toimihenkilöt	2 730	2 590	22 970	25 320
Alemmat toimihenkilöt	300	510	5 610	11 330
Työntekijät	20	670	950	13 100
Eläkeläiset	50	260	2 460	6 500

6.4. Vakuutussäästöt

Vakuutussäästäminen on monissa maissa yleinen pitkäaikaisen sijoittamisen muoto. Myös meillä Suomessa vakuutussäästäminen on ollut viime vuosina kasvussa. Vakuutus-

säästämisessä yhdistetään vakuuttaminen ja sijoittaminen. Vakuutusmuotoiseen säästämiseen kuuluvat eläke- ja henkivakuutukset. Eläkevakuutuksella pyritään parantamaan tu-

levaa eläketurvaa ja henkivakuutus toimii kuolemanvaraturvana. Erityyppisissä säästö- ja sijoitusvakuutuksissa puolestaan on pääasiallisena tarkoituksena kartuttaa säästöille tuottoa. Niissä voidaan sijoittaa joko kerralla isompi summa rahaa tai säännöllisesti pienempiä summia, jotta saadaan sopimuksen erääntyessä säästösumma korkoineen. Perinteisten säästöhenkivakuutuksien rinnalle on viime vuosina tulleet riskipitoisemmat sijoitussidonnaiset vakuutukset. Niissä ideana on hyötyä pörssikurssien noususta. Jos kurssikehitys on huono pitemmän aikaa, ei vakuutuksille kerry tuottoa.

Nykyiset säästöhenkivakuutukset ovat ehdoiltaan joustavia ja niiden voidaan sanoa kilpailevan muun muassa pankkien määräaikaistilien kanssa.

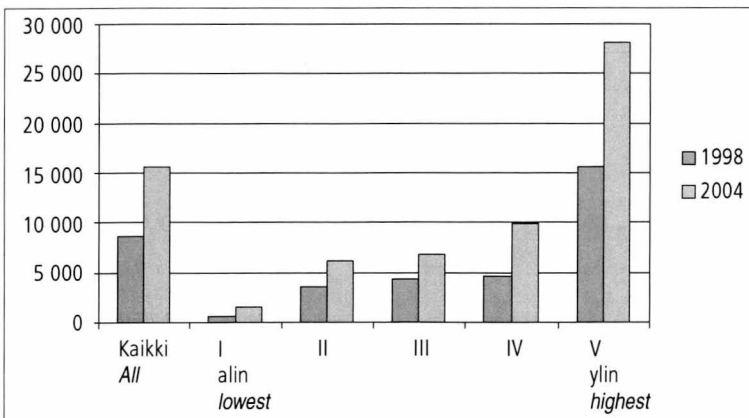
Monimuotoinen vakuutussäästäminen on sen verran monitahoinen ilmiöalue, että tutkimustiedon keruu on varsin hankalaa. Kotitalouksissa ei aina olla selvillä, minkä tyyppisestä vakuutuksesta on kyse tai paljonko vakuutuksen rahamääräinen arvo on. Vuoden 2004 tutkimuksessa tiedonkeruuta on kehitetty ja selkeytetty. Muun muassa kertasuoritukset on eroteltu säännöllisistä vakuutusmaksuista.

Vakuutussäästämisen merkittäviin etuihin ovat kuuluneet verovähennykset. Eläkesäästämisen ehtoja tiukennettiin 2000-luvun alussa ja verokysymyksen esilläolon sanottiin jopa näkyneen eläkevakuutuksen suosion vä-

henemisenä. Vuoden 2004 varallisuustutkimuksessa kotitalouksien 45 vuotta täyttäneiltä jäseniltä kysyttiin eläkevakuutuksen ottamisen pääasiallista syytä. Maksujen verovähennysoikeus tunnetaan laajasti, mutta ainaakaan kyselyn mukaan tämä ei noussut kotitalouksissa tärkeimmäksi perusteluksi. Yli kolmanneksella (35 %) kotitalouden viitehenkilöistä tärkein perustelu oli halu parantaa omaa lakisääteistä eläkettä. Noin viidennes (21 %) piti tärkeimpänä syynä eläkevakuutukselle halua jäädä eläkkeelle varsinaista eläkeikää aikaisemmin. Vain reilu kymmenes (12 %) vastaajista haluaisi käyttää hyväkseen veroetuja. Suurin piirtein yhtä suuren osuuden veroetujen ohella saivat vastausvaihtoehdot ”oma lakisääteinen eläke on riittämätön” ja muut tarkemmin erittelemättä olevat syyt. Viitehenkilön puolisoilla oli niinkään tärkeimpänä perusteluna halu parantaa omaa lakisääteistä eläkettä. Puolisoilla tämä vaihtoehto nousi vieläkin selvemmin esiin (45 % vastauksista).

6.4.1. Säästö- ja sijoitusvakuutukset

Säästö- tai sijoitusvakuutuksia oli noin 243 000 kotitaloudella. Määrä oli 11 prosenttia pienempi kuin vuoden 1998 tutkimuksessa. Määrä kääntyi laskuun nopean, vuosien 1994 ja 1998 välillä tapahtuneen nousun jälkeen. Laman jälkeinen kotitalouksien tilanteen paraneminen lisäsi kilpailua piensi-

Kuvio 34.

Säästö- tai sijoitusvakuutuksien arvo varallisuusviidenneksittäin 1998 ja 2004, euroa vakuutussijoituksia tehnyttä kotitaloutta kohti

Figure 34.

Value of savings or investment insurance policies by wealth quintile in 1998 and 2004, EUR per household with insurance investments

joittajien rahoista ja myös vakuutussäästämi- seen suunnattu rahamäärä kasvoi. Myös pal- velutarjonta tällä alalla monipuolistui uusien säästövakuutustuotteiden myötä (mm. sijoit- tussidonnaiset vakuutukset).

Vaikka vakuutuksia ottaneiden määrä kon- konaisuudessaan laski, kasvoi se kuitenkin vanhemmissa, vähintään 55-vuotiaiden ikä- luokissa, mutta lähes kaikissa nuoremmissa ikäryhmissä vakuutussäästäjät vähenivät. Säästövakuutuksia oli useimmiten 45–54 -vuotiailla, mutta lähes yhtä yleisesti niitä oli talouksissa, joissa viitehenkilö kuului ikä- luokkaan 35–44-vuotiaat tai 55–64-vuotiaat.

Vakuutuksiin kertyneitä säästövaroja oli suunnilleen 1 600 euron arvosta kotitaloutta kohti. Vakuutukseen sijoittanutta kotitaloutta kohti laskettu keskiarvo oli 15 600 euroa. Summat olivat noin puolitoista- tai kaksin- kertaisia vuoteen 1998 verrattuna. Säästöt kasvoivat 35–44-vuotiaiden ja etenkin 55–64 -vuotiaiden ikäryhmissä.

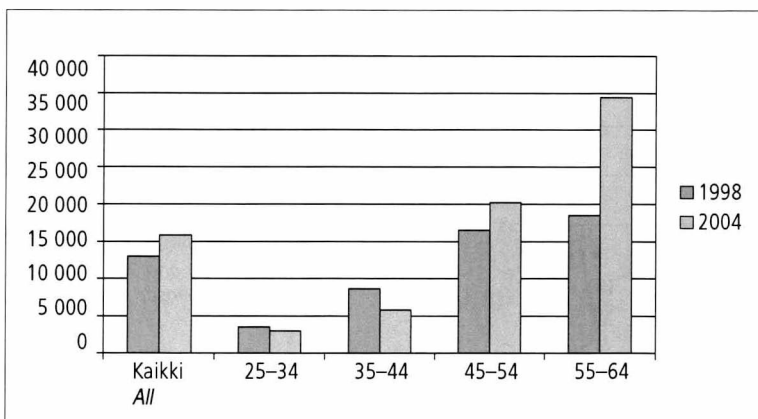
Vaikka vakuutussäästäjiä löytyy suhteelli- sen paljon kaikista varallisuusluokista vähäva- raisimpia lukuun ottamatta, selkeästi eniten heitä oli varakkaimmissa eli 93 000 taloutta (19 % varakkaimmista). Heillä myös vakuu- tukseen sijoitetut rahamäärät olivat suuria, keskimäärin 28 000 euroa vakuutuksiin si- joittanutta kotitaloutta kohti (kuvio 34).

6.4.2. Yksilölliset eläkevakuutukset

Vakuutussäästämisessä toinen säästämisvaihtoehto on yksilöllinen (vapaaehtoinen) eläke- vakuutus. Vielä vuoden 1994 tutkimuksessa yksilöllinen eläkevakuutus oli hyvin harvalla suomalaisella. Kymmenessä vuodessa vakuu- tuksenottajien määrä yli kuusinkertaistui ja nyt jo 12 prosentilla oli vakuutus.

Vakuutuksenottajien talouksista vajaa kolmannes (30 %) kuului viitehenkilön ikä- ryhmän mukaan 45–54-vuotiaisiin. Nuorem- paan, 35–44-vuotiaiden ikäryhmään vakuu- tuksenottajista kuului suurin piirtein sama osuus (29 %). Joka viides (20 %) eläkesäästä- jätalous oli 55–64-vuotiaiden ikäryhmästä. Siitä, että eläkevakuutuksen ottaminen on pitkän tähtäyksen investointi, kertoo nuorempien melko suuri osuus eläkesäästäjistä. Jopa 16 prosenttia eläkesäästäjistä oli iältään 25–34-vuotiaita.

Edeltävästä tutkimusajankohdasta (1998) eläkevakuutuksen keskisijoitus kasvoi lähes kolminkertaiseksi, 1 850 euron kotitaloutta kohti. Vakuutuksen ottaneilla keskiarvo oli suunnilleen 15 800 euroa. Aikaisempi vertai- lutieto vuodelta 1998 on 13 000 euroa (ku- vio 35). Selvää on, että kertyneet vakuutus- säästöt kasvavat iän myötä kun säästöaika pi- tenee. Ennen eläkeikää, jolloin säästöt ovat

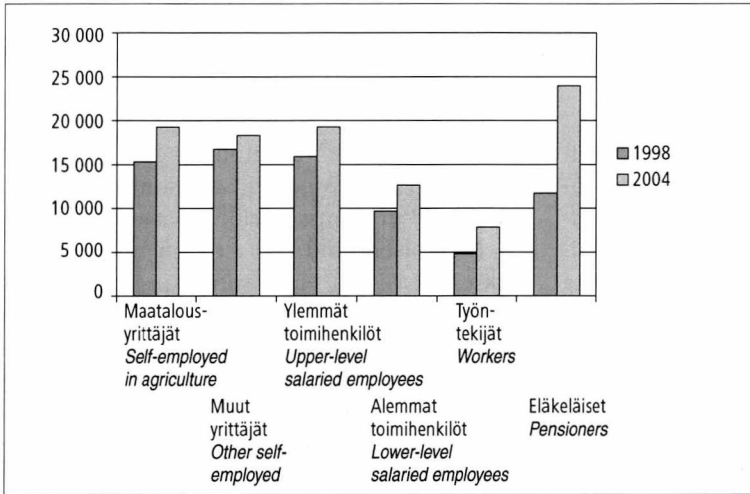

Kuvio 35.

Yksilöllisten eläkevakuutuksien arvo viitehenkilön ikäryhmän mukaan 1998 ja 2004, euroa yksilöllisen eläkevakuutuksen ottanutta kotitaloutta kohti

Figure 35.

Value of voluntary pension insurances by age group of reference person in 1998 and 2004, EUR per household with investments in voluntary pension insurance

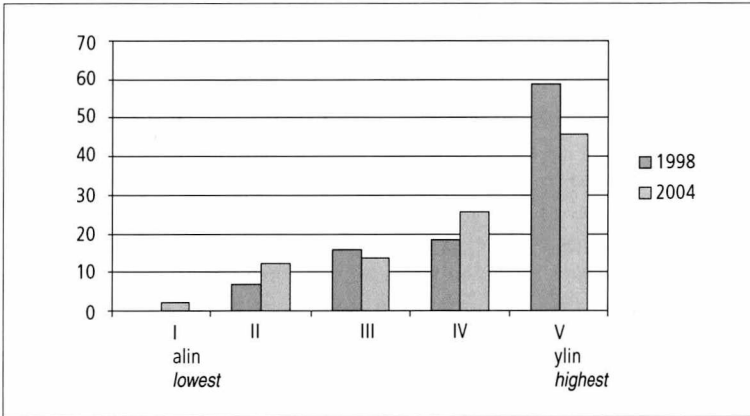

Kuvio 36.

Yksilöllisten eläkevakuutuksien arvo eräissä sosioekonomisissa ryhmissä 1998 ja 2004, euroa yksilöllisen eläkevakuutuksen ottanutta kotitaloutta kohti

Figure 36.

Value of voluntary pension insurances in certain socio-economic groups in 1998 and 2004, EUR per household with investments in voluntary pension insurance

Kuvio 37.

Eri varallisuusluokkiin kuuluvien talouksien osuus (%) yksilöllisen eläkevakuutuksen ottaneista talouksista 1998 ja 2004

Figure 37.

Percentage of households belonging to different wealth brackets of households with investments in voluntary pension insurance in 1998 and 2004

suurimmillaan, saatetaan tehdä myös isohkoja kertasuorituksia. Kuvioista 35 on jätetty pois nuorimmat ja vanhimmat ikäluokat, koska havaintomäärät näissä jäivät pieniksi.

Eläkevakuutus on yrittäjille ja maatalouden harjoittajille sopiva tapa varautua eläkepäiviä varten. Heillä olikin ylempien toimihenkilöiden ohella selvästi keskimääräistä suuremmat säästöt. Eläkeläistalouksissa oli suurimmat säästöt, mutta melko pienen havaintomäärän takia satunnaisvaihtelu voi olla suurta (kuvio 36).

Vaikka eläkesäästämistä ei aikaisemmin ole pidetty ihan jokamiehen säästämismuotona, on vakuutussäästäjiä tullut lisää mui-

hinkin kuin ylimpään varallisuusluokkaan. Vaikka edelleen lähes puolet (46 %) eläkesäästäjistä kuului varakkaimpaan luokkaan, niin viimeaikaisen kehityksen perusteella näyttää siltä, että muidenkin keskuudessa eläkesäästäminen on yleistynyt (kuvio 37).

Varallisuustason mukaisesta tarkastelusta ei ehkä niinkään ole pääteltävissä se, millaista veromallia maassa kulloinkin sovelletaan, vaan tarkastelu kuvastaa sitä, että yleisesti varallisuuden karttuessa myös eläkevakuutusjoitukset lisääntyvät. Jos rahaa on vähän, sitä ei allokoida kovin moniin kohteisiin, vaan pidetään tiukasti pankkitilillä.

7. Rahoitusvarallisuuden jakauma

Varallisuus on jakautunut paljon epätasaisemmin kuin esimerkiksi tulot. Kuitenkin jopa velkojen, kuten asuntovelkojen jakautuminen on epätasaisempaa kuin varojen. Yksityiskohtaisemmin varallisuuden jakautumista tarkastellessa huomataan, että rahoitusvarallisuus on jakautunut asuntoja ja muuta kiinteää varallisuutta epätasaisemmin. Erityyppisten rahoitusvarojen jakautumisessa puolestaan on eroja.

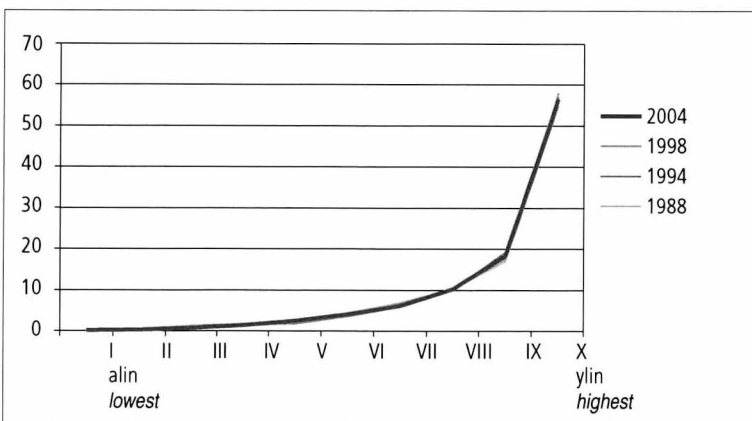
Varallisuuden keskittymistä voi kuvata desiililuokituksen avulla. Taulukossa 11 on talletusten, arvopapereiden ja vakuutusäästöjen omistajataloudet järjestetty varallisuustyyppin mukaan jonoon vähiten omistavista eniten omistaviin, jolloin on saatu esille kymmenesosien osuudet (desiilit).

Talletusten varallisuusjakauma on vuodesta 1988 lähtien ollut hyvin samankaltainen (kuvio 38). Vuonna 2004 eniten talletuksia omistava kymmenes prosenttia omisti yli puolet (56,5 %) kaikista talletuksista

(taulukko 11). Vertailun vuoksi mainittakoon, että kymmenesosa asuntovelallisista vastasi 28 prosentista kaikista asuntoveloista.

Melkoisen vino jakauma on myös säästö- vakuutuksissa ja eläkevakuutuksissa. Vinous näyttää olevan samaa luokkaa talletuksissa ja säästövakuutuksissa. Kaikkein jyrkin keskittymismuoto on pörssiosakkeissa ja rahastosäästöissä. Omistajien kymmenesosan hallussa oli lähes kolme neljäsosaa (73,4 %) koko pörssi- ja rahastovarallisuudesta vuonna 2004.

Jos otetaan pörssiosakkeet ja rahastot erikseen, voidaan nähdä, että rahastojen omistus muistuttaa talletusten omistusta. Rahasto-omistajien kymmenesosan hallussa oli 62 prosenttia rahastovarallisuudesta ja pörssiosakeomistajien kymmenesosalla oli 77 prosenttia pörssivarallisuudesta vuonna 2004. Rahastosijoittamista onkin markkinoitu kansalle vaivattomana sijoitustapana, jossa vähin erin ja suhteellisen varovasti voi laittaa rahojaan säästöön.

Kuvio 38.

Kymmenysten (desiilien) omistuosuudet (%) kaikista talletuksista vuosina 1988, 1994, 1998 ja 2004

Figure 38.

Deciles' proportions of all deposits in 1988, 1994, 1998 and 2004, %

Taulukko 11. Kymmenysten (desiilien) omistussuudet (%) eri rahoitusvarallisuuslajeista vuosina 1988, 1994, 1998 ja 2004

Table 11. Deciles' proportions of different financial asset types 1998, 1994, 1998 and 2004, %

	1988	1994	1998	2004		1988	1994	1998	2004
Talletukset					Joukkovelkakirjat				
Desiiliryhmä					Desiiliryhmä				
I, alin	0,1	0,05	0,05	0,1	I, alin	0,3	0,2	0,3	0,3
II	0,6	0,3	0,3	0,3	II	0,9	1,2	1,3	0,7
III	1,4	0,7	0,5	0,7	III	1,7	0,9	0,4	1,5
IV	1,7	1,4	1,2	1,4	IV	1,7	3,0	4,6	2,4
V	2,8	1,8	2,0	2,4	V	3,1	4,2	3,0	2,7
VI	4,4	3,6	3,7	4,0	VI	4,5	4,7	5,1	4,5
VII	6,9	5,9	6,7	6,1	VII	7,7	12,0	4,7	10,9
VIII	10,3	10,0	10,1	10,2	VIII	9,5	8,7	13,1	11,8
IX	17,0	19,1	17,3	18,3	IX	21,4	21,5	17,3	17,9
X, ylin	54,9	57,1	58	56,5	X, ylin	49,3	43,4	50,2	47,3
Yhteensä	100	100	100	100	Yhteensä	100	100	100	100
Pörssiosakkeet/rahastot					Säästövakuutukset				
Desiiliryhmä					Desiiliryhmä				
I, alin	0,2	0,1	0,1	0,1	I, alin	0,6	0,9	0,4	0,2
II	0,2	0,2	0,6	0,3	II	1,7	1,7	1,2	0,8
III	0,4	0,4	1,3	0,7	III	2,2	2,6	2,5	1,4
IV	0,7	0,6	1,8	0,7	IV	3,6	3,5	1,6	2,6
V	0,9	1,1	1,8	1,3	V	8,0	5,2	3,7	2,4
VI	1,5	2,0	1,7	1,7	VI	4,3	7,0	3,9	4,6
VII	3,2	3,3	3,1	3,1	VII	10	8,9	5,8	6,0
VIII	6,6	6,4	5,2	6,4	VIII	12,5	12,0	10,0	9,0
IX	14,3	15,5	10,4	12,4	IX	17	16,2	12,7	16,8
X, ylin	71,8	70,4	74,0	73,4	X, ylin	40	41,9	58,2	56,2
Yhteensä	100	100	100	100	Yhteensä	100	100	100	100
Muut osakkeet					Eläkevakuutukset				
Desiiliryhmä					Desiiliryhmä				
I, alin	0,03	0,04	0,04	0,1	I, alin	..	0,4	0,3	0,3
II	0,1	0,6	0,1	0,2	II	..	1,2	0,9	0,6
III	0,5	0,1	0,3	0,4	III	..	2,6	1,4	1,1
IV	0,7	0,9	0,6	1,1	IV	..	2,3	2,7	1,7
V	1,2	1,7	1,3	0,9	V	..	4,2	4,4	3,0
VI	2,6	2,7	2,2	2,0	VI	..	5,0	4,7	3,4
VII	4,5	3,9	1,3	3,2	VII	..	6,9	8,0	6,3
VIII	7,2	8,1	3,8	5,5	VIII	..	10,8	13,7	13,8
IX	12,4	11,2	8,1	23,8	IX	..	21,2	20,1	19,9
X, ylin	70,8	70,8	82,3	62,8	X, ylin	..	45,4	43,7	50,0
Yhteensä	100	100	100	100	Yhteensä	..	100	100	100

8. Arvopaperikaupat

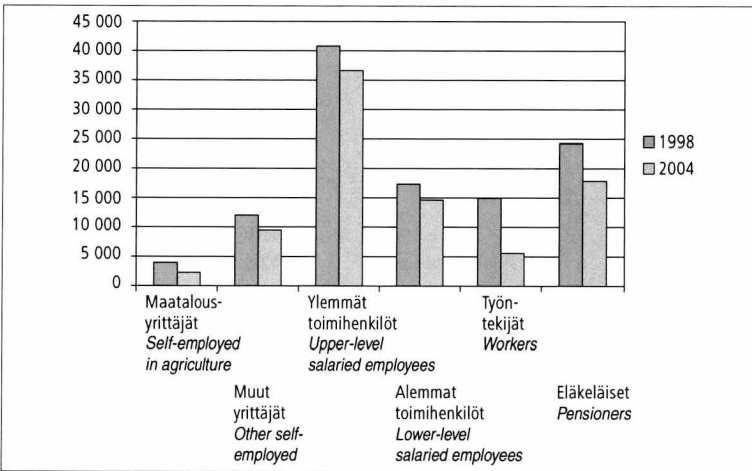
Varallisuustutkimuksessa on tietoa myös kotitalouksien arvopaperikaupoista. Pörssiosakkeiden tai rahasto-osuuksien omistajista joka kymmenes (11 %) oli ostanut arvopapereita vuoden 2004 aikana. Selvästi useampi oli myynyt arvopapereitaan. Joka viidennellä (21 %) omistajista oli myyntejä. Vuoden 1998 lukuihin verrattuna ostot vähenivät ja myynnit lisääntyivät. Ostoja oli tuolloin 18 prosentilla ja myyntejä 17 prosentilla.

Arvopaperiostoja oli kaiken kaikkiaan 93 000 taloudella ja myyntejä 204 400 taloudella vuonna 2004. Noin 40 prosenttia ostaneista oli ylempien toimihenkilöiden talouksia.

Myyntejä tehneistä talouksista 27 prosenttia oli ylempiä toimihenkilöitä ja neljännes (25 %) eläkeläistalouksia (kuviot 39 ja 40).

Arvopaperikauppaa käyneet kuuluivat enimmäkseen varakkaimpien ryhmään (47 % kuului ylimpään varallisuusviidennekseen).

Kaikkia kotitalouksia kohti lasketut ostot olivat arvoltaan 1 700 euroa ja myynnit 3 700 euroa. Niissä talouksissa, joissa oli ostettu arvopapereita, keskimääräinen kauppap-arvo oli 43 000 euroa. Kotitalouksissa, joissa oli myyty arvopapereita, keskimääräinen myytyjen kauppap-arvo oli 21 000 euroa.

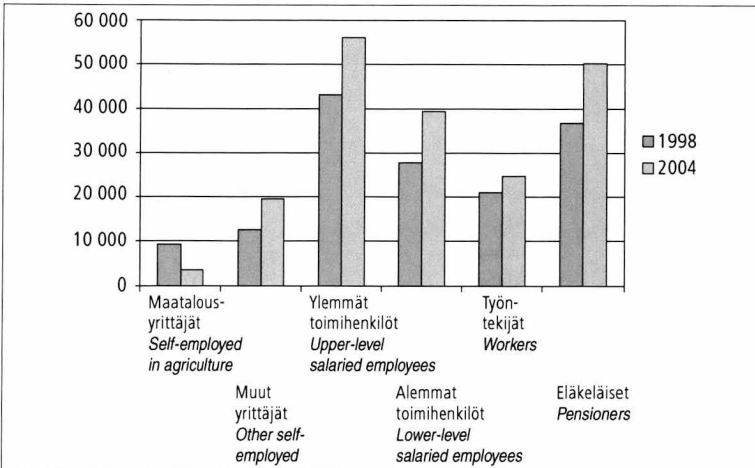

Kuvio 39.

Arvopaperiostoja tehneiden kotitalouksien määrä eräissä sosioekonomisissa ryhmissä vuosina 1998 ja 2004

Figure 39.

Number of households that have purchased securities in certain socio-economic groups in 1998 and 2004

Kuvio 40.

Arvopaperimyyntejä tehneiden kotitalouksien määrä eräissä sosioekonomisissa ryhmissä vuosina 1998 ja 2004

Figure 40.

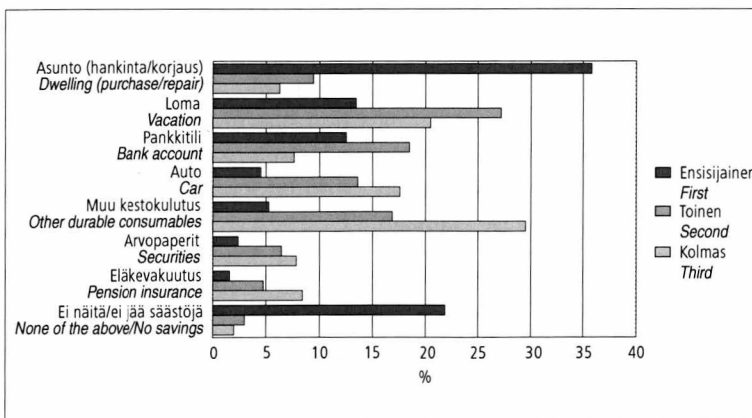
Number of households that have sold securities in certain socio-economic groups in 1998 and 2004

9. Mihin halutaan sijoittaa rahaa

Haastattelussa kotitalouksilta kysyttiin myös, mihin he haluaisivat käyttää tai sijoittaa varoja. Valittavana oli kahdeksan vaihtoehtoa, joista voi nimetä useita säästö- tai sijoituskohteita. Ylivoimaisesti tärkein ja ensisijainen säästökohde oli asunto, sen hankintaan ja korjaukseen kuluvat rahamenot. Reilusti kolmannes (36 %) eli 860 000 taloutta säästäisi tai sijoittaisi ensisijaisesti asuntoon (kuvio 41).

Merkille pantavaa oli, että yli viidennes eli 516 000 taloutta oli sitä mieltä, että rahaa ei jää jokapäiväisten menojen jälkeen lainkaan säästöön. Kolmanneksi suosituin ensisijainen kohde oli lomamatkat ja suurin piirtein yhtä suosituksi noussut pankkitilille säästäminen. Lomamatkat oli myös toissijaisena ja kolmantena sijoituskohteena erittäin suosittu säästämiskohde. Monet haluaisivat panostaa myös autoon ja muihin kestokulutushyödykkeisiin, mutta vasta toisena ja etenkin kolmantena säästökohteena.

Suomalaiset näyttävät olevan melko vapaa-aika- ja kulutussuuntautuneita rahankäytön arvostuksissaan. Pankkitilille kyllä haluttiin säästää kohtalaisesti, mutta varsinainen sijoittaminen arvopapereihin ja vakuutuksiin tuli melko harvoin esiin ensisijaisena kohteena. Kaikkein hyvätuloisimmilla nämä kohteet mainittiin kaksi kertaa useammin kuin koko väestössä, mutta hyvätuloisimmillakin ensisijaisista kohteista haluttiin useimmin sijoittaa asuntoon (41 %), sitten lomaan (21 %) ja seuraavaksi pankkitilille (9 %). Niistä, jotka mainitsivat myös toissijaisen tai kolmannen kohteen, toki reilu joka kymmenes halusi sijoittaa arvopapereihin. Hyvätuloisissakin oli 7 prosenttia niitä, joilla rahaa ei jää ollenkaan säästöön. Pienituloisimmista lähes joka toinen (41 %) ilmoitti, että rahaa ei jää säästöön. Muutoin kolme kärjessä olevaa säästökohdetta olivat asunto (16 %), pankkitalletukset (12 %) ja loma (9 %).

Kuvio 41.

Kotitalouksien säästökohteiden yleisyys (%) vuonna 2004. Ensisijaisen, toiseksi ja kolmanneksi tärkeimmän kohteen ilmoittaneet

Figure 41.

Frequency of households' saving objects in 2004, %. Of households that reported their first, second and third most important saving object.

10. Kotitalouksien varallisuuserot

10.1. Varallisuuserojen taustoista

Tulonjako ja sen muutokset ovat yhteiskunnassa jatkuvan seurannan ja mielenkiinnon kohteena. Vähemmälle huomiolle ovat jääneet varallisuuserot ja niissä tapahtuneet muutokset. Tavallisessa kielenkäytössä tulot ja varallisuus menevät usein sekaisin ja niitä saatetaan käyttää jopa toistensa synonyymeinä. Tilastomuodossa pyritään kuvaamaan koko väestön varallisuusjakaumaa. Varallisuuseroista tehdään päätelmiä myös tiedotusvälineissä esitetyistä, paljon huomiota saavista tulo- ja varallisuustiedoista. Varsin pienen, rikkaimman väestöosan tiedoista ei kuitenkaan voi tehdä kovin luotettavia päätelmiä koko maan varallisuuserojen muutoksista.

Tulojen ja varallisuuden välillä on kuitenkin periaatteellinen ero. Tulot ovat "virtaa", jota voidaan mitata jollakin ajanjaksolla, esimerkiksi vuoden jaksolla. Samoin tulosta kulluttamatta jäänyt osa, säästäminen toteutuu jollakin ajanjaksolla. Varallisuutta "varantona" voidaan mitata vain tiettyä ajankohtana ja se voidaan määritellä kumuloituneeksi säästämiseksi. Varallisuutta koskevista teoreettisista malleista lähdetäänkin usein siitä, että perimiltään varallisuuserot perustuvat tuloeroihin. Elinkaari-ilmion seurauksena varallisuusjakauman huippu on keski-ikässä tai vähän sen jälkeen.

Käytännössä kuitenkin varallisuusjakaukseen vaikuttavat monenlaiset seikat, jotka ovat teorian tasolla vaikeasti hallittavia. Tulomuotoja on hyvin erilaisia ja niiden mittaminen tai laskennallinen huomioon otto on vaikeaa. Omaisuudessa voi tapahtua arvonnousua, jota ei pystytä käytännössä mittaamaan (myyntivoitot, asuntotulo omasta asunnosta). Pääoman tuottoa ei voida olettaa riippumattomaksi varallisuuden määrästä ja sen koostumuksesta. Vähemmän varakkailla ei ylipäätään ole sellaista varallisuutta, jota voisi

lähteä sijoittamaan esimerkiksi osakemarkkinoille. Teorian puitteissa on myös vaikea ottaa huomioon varallisuudensiirtoja eli perintöjä. On syytä olettaa, että mitä vauraammasta yhteiskunnasta on kyse, sitä enemmän perinnöillä on vaikutusta varallisuusjakaumaan.

Varallisuuden kasautumislousteesta johdettujen varallisuuserojen taustat ja syyt voivat olla pitkälläkin menneisyydessä. Rikkaimpien maiden varallisuudessa näkyy vuosisatainen taloushistoria. Varallisuuserojen kehityksestä ei ole vertailukelpoista aineistoa saatavilla kovin pitkältä ajalta. Tilastokeskuksen ensimmäinen varallisuusaineisto on vasta vuodelta 1987. Verohallinnon tarpeisiin kerättyjä veroaineistoja on kyllä pitkältä ajalta, mutta kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä väestöryhmien välisistä varallisuuseroista ei niiden pohjalta voi tehdä.

Suomessa varallisuuserot ovat luultavasti pitkällä aikavälillä tasoittuneet. Tähän voitaisiin luetella lukuisia syitä, muun muassa palkkatyöyhteiskunnan kehittyminen, molempien puolisojen laaja työhön osallistuminen ja omistusasumisen laajentuminen sodan jälkeen. Yritysten omistusrakenteessa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Omistus on keskittynyt perheyristysten sijaan osakeyhtiöille ja instituutioille. Taloudellista toimintaa on myös valtion yhtiöissä, samoin julkinen sektori on laajentunut. Monet muutokset ovat edistäneet varallisuuserojen tasoittumista. Varallisuuseroja on myös pidetty haitallisena ja yhteiskunta on pyrkinyt niitä eri toimenpitein tasoittamaan.

Toiseen suuntaan vievää kehitystä on myös helppo nähdä. Globalisaation maailma on tullut vanhan tilalle. Tietoyhteiskunnassa bitit ovat tulleet liukuhinnan tilalle. Myös tavat, jolla varallisuutta luodaan ovat muuttumassa. Nykyaikainen tuotanto perustuu inhi-

milliseen pääomaan, jota voidaan nopeasti liikuttaa maasta toiseen. Tämän talouden dynamiikka vaikuttaa vähitellen kaikkien ta-

louteen, siihen miten tuloja ansaitaan ja varallisuutta kartutetaan.

10.2. Varallisuuserojen muutokset 1988–2004

Tutkimuksen tietoaineistojen avulla on mahdollista arvioida varallisuuserojen yleiskehitystä Suomessa. Yksi tapa tutkia varallisuuden vertikaalista jakaumaa on laskea kunkin varallisuuskymmenyksen osuus koko varallisuudesta.

Pitemmällä aikavälillä, tässä vuodesta 1988 lähtien, varallisuuden jakauma on muuttunut epätasaisempaan suuntaan. Taulukossa 12 varallisuuden jakautumista tarkas-

tellaan osuuslaskelmien muodossa. Vuoden 1988 osalta luvut eivät ole täysin vertailukelpoiset myöhempisiin lukuihin, koska silloin käytetty varallisuuskäsite oli jonkin verran suppeampi. Erot eivät ole ylintä varallisuuskymmenystä lukuun ottamatta kuitenkaan kovin merkittäviä.

Lamavuoden 1994 jälkeen varakkaimman desiilin omistuksessa olevan varallisuuden

Taulukko 12. Desiiliryhmiä bruttovarallisuusosuudet vuosina 1988*, 1994, 1998 ja 2004, %

Table 12. Decile groups' proportions of gross assets in 1988*, 1994, 1998 and 2004, %

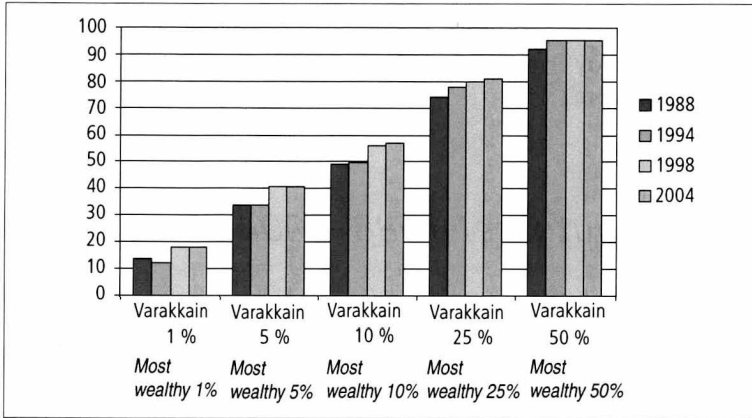
Varallisuusdesiili	1988*	1994	1998	2004
I (alin)	0,1	0,0	0,0	0,0
II	0,6	0,3	0,2	0,2
III	2,2	1,2	0,9	1,3
IV	4,8	4,2	3,3	3,8
V	7,3	6,9	6,1	6,1
VI	9,3	8,9	8,0	8,0
VII	11,5	11,2	10,2	10,3
VIII	13,9	14,2	13,3	13,4
IX	17,9	18,6	18,2	18,4
X (ylin)	32,5	34,6	39,7	38,5
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

Taulukko 13. Desiiliryhmiä nettovarallisuusosuudet vuosina 1988*, 1994, 1998 ja 2004, %

Table 13. Decile groups' proportions of net assets in 1988*, 1994, 1998 and 2004, %

Varallisuusdesiili	1988	1994	1998	2004
I (alin)	-1,6	-1,7	-1,0	-0,4
II	0,2	0,0	0,0	0,1
III	1,4	0,6	0,6	0,8
IV	3,9	2,6	2,5	2,8
V	6,3	5,5	5,0	4,9
VI	8,7	8,2	7,5	7,1
VII	11,2	10,9	9,9	9,8
VIII	14,3	14,5	13,2	13,3
IX	19,1	20,1	18,9	19,0
X (ylin)	36,4	39,2	43,3	42,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0

* Vuodelta 1988 ei ole tietoja sijoitusasunnoista eikä eläkevakuutuksista

Kuvio 42.
Varallisuuden jakautuminen ilman vakituista asuntoa vuosina 1988–2004, prosenttia

Figure 42.
 Distribution of assets excluding principal dwelling in 1988–2004, %

Taulukko 14. Varallisuuden jakautuminen vuosina 1988–2004, prosenttia

Table 14. Distribution of assets in 1988–2004, %

Koko varallisuudesta omisti	1988	1994	1998	2004
Varakkain 1%	7	7	11	10
Varakkain 5%	21	22	27	26
Varakkain 10%	32	35	40	39
Varakkain 25%	58	61	65	64
Varakkain 50%	85	87	90	89

osuus kaikesta varallisuudesta kasvoi selvästi. Sittemmin varallisuusjakauma tasoittui hieman. Vuoden 2004 tutkimuksessa varakkaimman kymmenyksen omistusosuus bruttovarallisuudesta oli 38,5 prosenttia. Edellisessä tutkimuksessa luku oli 39,7 prosenttia. Taulukossa 13 ovat veloilla vähennetyt nettovarallisuusosuudet, jotka ovat vielä epätasaisemmin jakautuneet (taulukot 12 ja 13).

Myös kymmenyksen sisällä varallisuus on epätasaisesti jakautunut. Varakkaimman viiden prosentin hallussa oli noin neljännes (26 %) koko varallisuuden arvosta. Rikkaimman huipun, yhden prosentin hallussa oli kymmenesosa koko varallisuuden arvosta. Jakauman vinous tulee toisin päin katsottaessa vielä ilmeisemmäksi: puolet kotitalouksista omistaa ainoastaan 11 prosenttia varallisuudesta (taulukko 14). Rikkaimpien irtioto tapahtui laman jälkeen 1990-luvun puolivälissä, jolloin osuuksien muutokset olivat 4–5 prosenttiyksikön luokkaa varakkaimpien hyväksi. Myöhemmin omistusosuudet ovat

pysyneet lähes ennallaan, voidaan jopa nähdä pieni korjausliike tasoittavaan suuntaan.

Kuviossa 42 osuuslaskelmat on tehty ilman kotitalouden vakituista asuntoa. Tässä tarkastelussa varallisuus on vieläkin epätasaisemmin jakautunut. Rikkain yksi prosentti omisti 18 prosenttia varallisuudesta. Nyt puolet kotitalouksista ei omistanut kuin 5 prosenttia varallisuudesta ja toinen puoli omisti 95 prosenttia (kuvio 42).

Varallisuuden koostumus vaihtelee hyvin paljon eri varallisuustasoilla. Varakkaamman puoliskon varallisuuden rakenne vastaa kaikkien kotitalouksien keskimääräistä rakennetta, jolloin oman asunnon osuus on 57 prosenttia. Huipulla ja vielä varakkaimman 5 prosentin joukossa varojen koostumus on aivan toisenlainen. Rikkailla asunnon osuus oli enää 35 prosenttia, sijoitusasuntojen 19 prosenttia (kaikilla 9) ja rahoitusvarallisuuden 27 prosenttia (kaikilla 17). Mitä varakkaamasta taloudesta on kyse, sitä enemmän varsinaisen sijoitusomaisuuden rooli korostuu.

Sijoitusomaisuus on myös riskialtista ja laman aikaan rikkaimpien omistusosuus hieman laski. Mutta laman jälkeisessä hyvässä taloustilanteessa omaisuuden arvonnousu oli suuri ja varakkaimpien omistusosuudet nousivat useilla prosenttiyksiköillä. Jo varallisuusesineiden erilainen hintakehitys saattaa siis muuttaa varallisuuden jakaamaa, puhumattaakaan monista muista, muun muassa elinkaartekijöiden vaikutuksista.

Suomessa varallisuuden jakauma on isoista eroista huolimatta tasaisempaa kuin monissa vanhoissa teollisuusmaissa. Englannin tilastoviraston internetsivuilla on tilastotietoja vastaavista omistusosuuksista vuodelta 2003. Sieltä näkyy, että varakkain prosentti omisti 21 kaikista varoista ja varakkain 50 prosenttia 93 prosentin osuuden varoista.

Tilastonumeroiden takaa voi olla vaikeaa havaita eriarvoisuuden kasvun luonnetta. Jos se perustuu siihen, että osaaminen ja työnteko kannattavat, tulot nousevat ja varallisuus

karttuu, niin tulo- ja varallisuuserot ovat monen mielestä hyväksyttäviä. Kielteinen puoli voi olla se, että liian monet ajautuvat työelämästä sivuun, syrjäytyvät. Julkisuudessa on pohdittu myös varallisuuserojen myönteisiä puolia ja valiteltu, että Suomessa rikkaiden joukko on liian harvalukuinen. Muun muassa yritysten suomalaisesta omistuksesta on oltu huolissaan kun osakeomistus on kansainvälistynyt kiihtyvää tahtia. Kun kotimaassa ei ole tarpeeksi varakkaita, myynnissä olevat yhtiöt päätyvät ulkomaiseen omistukseen.

11. Tulot ja varallisuus

Tilastokeskuksen vuosittain laadittavassa tulojakotilastossa kuvataan kotitalouksien tulojen määrää, muodostumista ja jakautumista väestöryhmittäin. Tulojaon tilastoaineistoa on kerätty vuodesta 1977 lähtien. Aineisto on sekä käsitteiltään että tietosisällöltään kansainvälisten suositusten mukainen.

Monissa toimeentuloeroja selittävässä tutkimuksessa on käytetty tärkeänä tietolähteenä juuri tulojakoaineistoja. Varallisuuskulman lisääminen on yksi tapa avartaa tulo-tilastojen antamaa kuvaa kotitalouksien toimeentuloeroista.

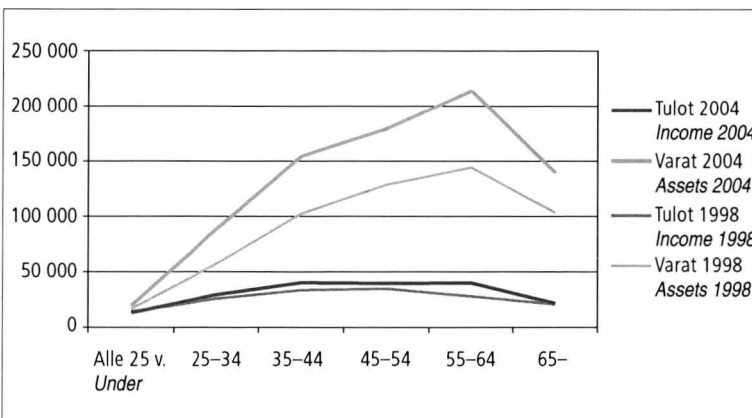
Elinkaarinäkökulman mukaan varallisuuden ja tulojen välillä on läheinen yhteys. Varallisuuseroja syntyy kun yksilön elinkaarella varallisuus kasautuu säästämisen seurauksena. Eroja syntyy myös aiempien sukupolvien varallisuuseroista sekä varallisuuden vastikkeettomien siirtojen, kuten perintöjen ja lahjojen seurauksena. Niinikään säästämisikäyttäytymisen erilaisuus ja varallisuusesineiden hintamuutokset on otettava huomioon varallisuuserojen lähtökohtina.

Tulot ovat rahavirtaa, joka voidaan käyttää hyödykkeiden ja palvelujen hankintoihin, kuluttamiseen. Kaikkea hankittua tuloa ei välttämättä kuluteta, vaan jätetään säästöön ja sijoitetaan erilaisiin kohteisiin. Elinkaarella

säästämismahdollisuudet ovat hyvin erilaiset. Nuorilla säästäminen voi mennä miinuksen puolelle. Työikäisillä säästäminen lisääntyy aina eläkeikään asti, jonka jälkeen säästäminen hitaasti vähenee. Säästämiseröjen ikäkausittaiset erot kasautuvat varallisuuseroiksi. Nuorilla, työuran alkupuolella olevilla, ei yleensä ole paljoakaan eroa vuosittaisten tulojen ja kertyneen varallisuuden välillä. Erot kasvavat myöhemmin elinkaarella moninkertaisiksi, kunnes eläkeikäisillä tulot vähenevät ja varallisuuskin pienenee varsinkin 65 ikävuoden jälkeen (kuvio 43).

Tulojen ja varallisuuden keskinäinen riippuvuus ei tarkoita sitä, että esimerkiksi pienituloiset olisivat aina vähävaraisia tai suurituloiset varakkaita. Sovelletaan seuraavassa viisiluokkaista tulo- ja varallisuusryhmittelyä (tulo- tai varallisuusviidennes), jolloin kuhunkin luokkaan kuuluu saman verran kotitalouksia. Kuvion 44 perusteella nähdään, että vuonna 2004 yli puolet (52 %) ylimpään tuloviidennekseen kuuluvista oli myös varallisuudeltaan ylimmässä viidenneksessä. Kuvio näyttää toisaalta myös sen, että hyvätuloisen kuulumisen vähävaraisimpien joukkoon on melko epätodennäköistä.

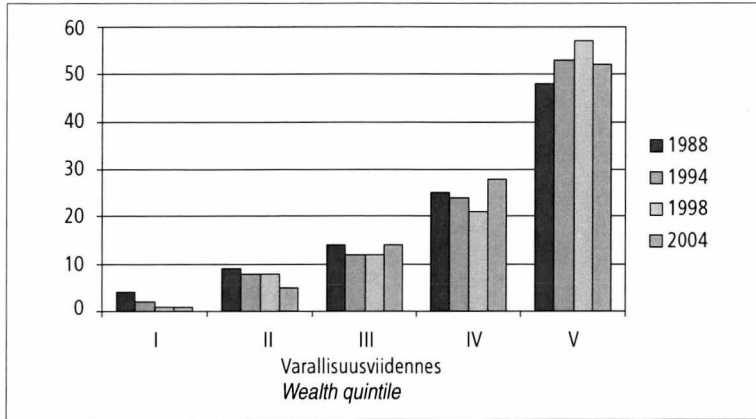
Kuviosta 45 näkyy tietynlainen ”köyhien köyhtyminen”. Vuonna 2004 pienituloisim-

Kuvio 43.
Kotitalouksien varat ja tulot viitehenkilön ikäryhmän mukaan vuosina 1998 ja 2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 43.

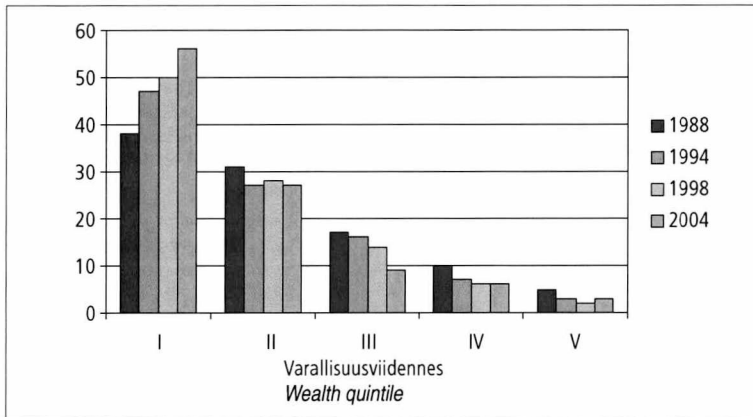
Households' assets and income by age group of reference person in 1998 and 2004, EUR per household

Kuvio 44.
Ylimpään tuloviidennekseen kuuluvat kotitaloudet varallisuusviidenneksen mukaan vuosina 1988–2004, prosenttia

Figure 44.

Households belonging to the top income quintile by wealth quintile in 1988–2004, %

Kuvio 45.
Alimpaan tuloviidennekseen kuuluvat kotitaloudet varallisuusviidenneksen mukaan vuosina 1988–2004, prosenttia

Figure 45.

Households belonging to the lowest income quintile by wealth quintile in 1988–2004, %

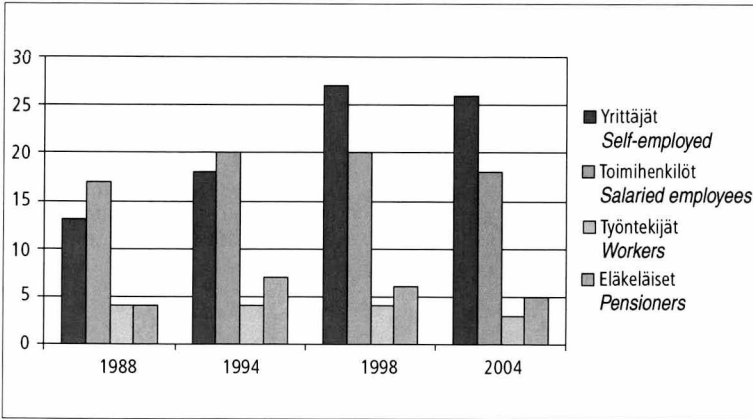
mista 56 prosenttia kuului myös varallisuudeltaan vähävaraisimpiin. Vuonna 1988 vastaava prosenttiosuus oli 38.

Muiden alimman tuloluokan varallisuusviidenneksiin kuuluvien osuuksissa oli laskeva suunta ja yhä harvemmat pienituloiset pääsivät enää 2000-luvulla varallisuustasoltaan parempiin luokkiin.

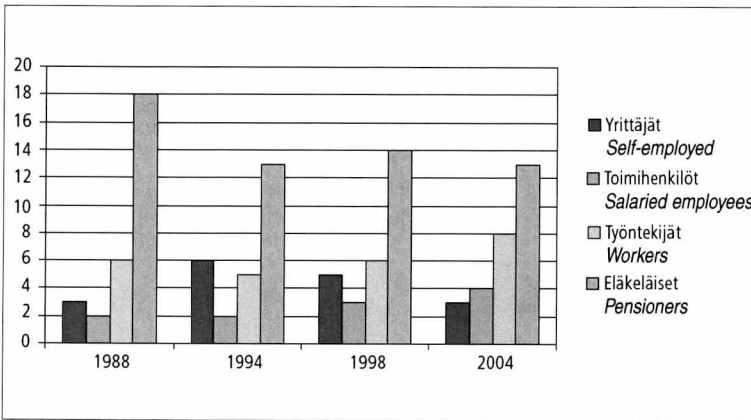
Eri väestöryhmät poikkeavat taloudellisen asemansa ja toimeentulonsa perusteella suuresti toisistaan. Työttömät, eläkeläiset, palkansaajat ja yrittäjät ovat tulonsaajina kovin erilaisia. Niin myös varallisuutensa suuruuden perusteella. Työttömien ja eläkeläisten bruttotuloista noin 85 prosenttia oli tulonsiirtoja. Yrittäjien tuloista lähes puolet oli omaisuustuloja ja tulonsiirtoja oli vain seitsemisen prosenttia bruttotuloista. Palkansaajilla eli toimihenkilöillä ja työntekijöillä, palk-

katulojen osuus bruttotuloista vaihteli 86–89 prosentin välillä. Tulonsiirtoja heillä oli 5–12 prosenttia.

Kuviossa 46 kuvataan tulojen ja varallisuuden erilaisuudesta johtuvia hyvinvointieroja eräissä sosioekonomisissa ryhmissä ja niissä tapahtuneita muutoksia 1980-luvun loppupuolelta lähtien. Sekä tulojen että varallisuuden perusteella ylimpään viidennekseen kuului yrittäjätalouksista reilu neljännes (26 %) vuonna 2004. Vajaan parinkymmenen vuoden aikana prosenttiosuus on noussut kaksinkertaiseksi eli yrittäjien taloudellinen asema on tässä kohdin kohentunut huomattavasti. Toimihenkilöiden asemassa ei tapahtunut merkittäviä siirtymiä. Työntekijöistä ja eläkeläisistä melko pieni osa ylsi tulojen ja varallisuuden perusteella ylimpään luokkaan.

Kuvio 46.
Ylimpään tulo- ja varallisuusviidennekseen kuuluvat kotitaloudet eräissä sosioekonomisissa ryhmissä vuosina 1988–2004, prosenttia
Figure 46.
Households belonging to the top income and wealth quintile in certain socio-economic groups in 1988–2004, %

Kuvio 47.
Alimpaan tulo- ja varallisuusviidennekseen kuuluvat kotitaloudet eräissä sosioekonomisissa ryhmissä vuosina 1988–2004, prosenttia
Figure 47.
Households belonging to the lowest income and wealth quintile in certain socio-economic groups in 1988–2004, %

Kuvio 47 puolestaan kuvaa vastaavia väestöosuuksia alimmassa tulo- ja varallisuusviidennekseessä. Alimpaan viidennekseen kuului yrittäjätalouksista vain kolme prosenttia vuonna 2004. Lamavuonna 1994 tässä luokassa oli 6 prosenttia yrittäjätalouksista. Toimihenkilöiden ja työntekijöiden asema on kymmenessä vuodessa heikentynyt ja heistä yhä useampi kuului tulojen ja varallisuuden perusteella myös alimpaan viidennekseen. Eläkeläistalouksien asema näyttää sen sijaan jonkin verran parantuneen. Eläkeläisistä enää 13 prosenttia oli alimmassa ryhmässä vuonna 2004. Vuonna 1988 vastaava osuus oli 18 prosenttia.

Vuoden 2004 varallisuustutkimuksen tulotiedot on saatu tulonjaon kokonaistilastosta, joka on vuosittain hallinnollisista rekistereistä muodostettava koko väestön kattava ai-

neistokokonaisuus. Tilastoaineistossa on käytettävissä olevien rahatulojen määrä eri tulolähteistä, mukaan lukien verotus ja tulonsiirrot. Aiemmin varallisuustutkimuksen tulotiedot perustuivat tulonjakotilaston aineistoon, joka on otospohjainen, sekä käsitteiltään että tietosisällöltään kansainvälisten suositusten mukainen tutkimus. Tulonjaon kokonaistilaston käsitteet tulojen osalta eivät haastattelutietojen puuttumisen vuoksi täytä täysin kansallisia ja kansainvälisiä suosituksia. Tilaston keskeisin tulomuuttuja on käytettävissä oleva rahatulo. Varallisuustutkimusaineistoon on lisätty käytettävissä olevaa tuloa varten myös laskennallinen asuntotulo, mutta omaisuus-tuloista puuttuvat korkotulot. Samoin puuttuvat kotitalouksien väliset tulonsiirrot.

Vuonna 2004 kotitalouksien kulutusyksikköä kohti lasketut käytettävissä olevat ra-

Taulukko 15. Kotitalouksien varallisuus ja tulot varallisuusdesiileittäin vuosina 1998–2004, keskiarvo ja mediaani euroa ja prosenttiosuus kaikista varoista/tuloista

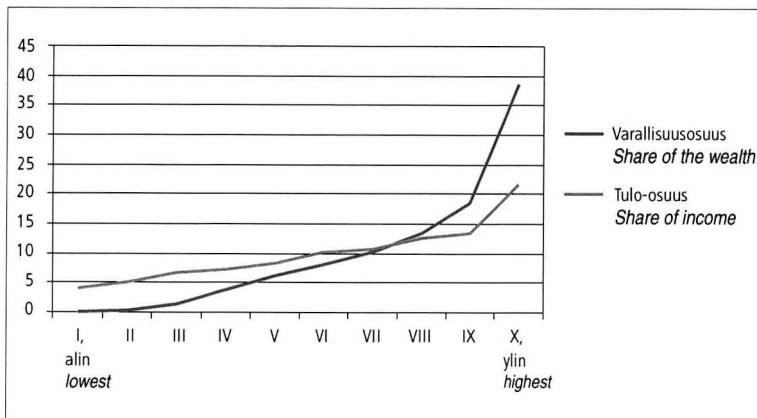
Table 15. *Households' assets and income by wealth decile in 1998–2004, EUR average and median and percentage of total assets/income*

		1998			2004		
		Keskiarvo	%-osuus	Mediaani	Keskiarvo	%-osuus	Mediaani
Varallisuus yhteensä							
	Kaikki	100 060	100	71 440	147 450	100	103 330
	I, alin	150	0	90	240	0	190
	II	1 710	0,2	1 590	3 190	0,2	2 790
	III	9 190	0,9	8 330	19 420	1,3	17 000
	IV	32 910	3,3	33 570	56 950	3,8	57 780
	V	60 700	6,1	60 740	89 480	6,1	90 500
	VI	80 570	8,0	80 180	118 150	8,0	117 000
	VII	102 350	10,2	100 740	151 400	10,3	151 600
	VIII	133 450	13,3	132 830	196 850	13,4	194 800
	IX	182 090	18,2	179 820	270 270	18,4	269 100
	X, ylin	398 030	39,7	304 610	569 540	38,5	433 000
Käytettävissä olevat tulot ¹⁾ (Rahatulot ja asuntotulo)							
	Kaikki	27 560	100	23 350	32 180	100	25 940
	I, alin	11 510	4,2	10 620	12 260	3,9	10 750
	II	15 330	5,6	13 240	16 760	5,1	15 450
	III	20 540	7,5	19 370	21 370	6,7	19 650
	IV	19 560	7,1	16 300	23 160	7,2	21 140
	V	22 430	8,2	20 310	26 850	8,3	23 700
	VI	25 920	9,4	24 990	33 180	10,3	30 700
	VII	28 820	10,4	28 750	34 600	10,8	34 860
	VIII	33 450	12,1	32 970	40 780	12,7	41 030
	IX	41 850	15,2	38 390	43 510	13,5	42 930
	X, ylin	56 250	20,4	47 530	69 510	21,6	56 300
Rahatulot kulutusyksikköä (muunnettu OECD) kohti							
	Kaikki	16 300	100	14 440	19 070	100	16 300
	I, alin	9 820	6,0	10 040	10 480	5,6	10 130
	II	11 590	7,1	11 360	13 000	6,7	12 020
	III	14 480	8,9	14 120	14 930	7,8	13 730
	IV	13 420	8,2	11 900	14 910	7,8	14 040
	V	14 410	8,9	13 720	16 350	8,6	14 900
	VI	15 050	9,2	14 280	19 120	10,0	18 560
	VII	16 310	10,0	15 790	19 080	10,0	17 990
	VIII	17 660	10,8	16 850	21 690	11,4	20 630
	IX	21 120	13,0	19 350	22 850	12,0	21 480
	X, ylin	29 160	17,9	24 400	38 330	20,1	28 700

¹⁾ Vuoden 2004 käytettävissä olevat tulot eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoteen 1998.

hatulot olivat keskimäärin 19 070 euroa varallisuustutkimuksen aineistosta laskettuna. Tulot kasvoivat 17 prosenttia vuodesta 1998 keskiarvolla mitattuna. Varallisuuden muutos oli 47 prosenttia.

Taulukosta 15 ilmenee myös varallisuus-kymmenyksien osuudet sekä bruttovarallisuudesta että tuloista. Vuonna 2004 varakaimman kymmenesosan tulo-osuus oli 21,6 prosenttia ja pienituloisimman 3,9 prosent-

Kuvio 48.
Varallisuus - ja tulo-osuudet
varallisuuskymmenyksissä
vuonna 2004, prosenttia
Figure 48.
Proportions of assets and income
in wealth deciles in 2004, %

tia. Suurituloisimpien osuus nousi 1,2 prosenttiyksikköä ja pienituloisimman laski 0,3 prosenttiyksikköä kuudessa vuodessa kun muutoksia tarkastellaan varallisuuskymmenyksittäin. Varallisuus on huomattavasti epätasaisemmin jakautunut kuin tulot kuten

kuvioista 48 käy ilmi. Jakaumissa ei kuitenkaan ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuodesta 1998.

12. Velat ja varallisuus

Varallisuuden, tulojen ja kulutuksen sekä yksilön elinkaaren välillä on tietty suhde, jota edellä jo on kuvattu. Myös velkaantuminen liittyy tähän suhteeseen. Elinkaarimallin mukaisessa kulutuskäyttäytymisessä oletetaan, että tulojen käyttö jaetaan mahdollisimman tasaisesti elinkaarella. Nuorilla kulutustarpeet ja -halukkuus ovat suurimmillaan, mutta työtuloja suhteellisen vähän. Asunnonhankintaa ja muita kulutustarpeita varten otetaan luottomarkkinoilta lainaa tulevia työtuloja vastaan. Vanhemmat ikäluokat puolestaan ovat luottomarkkinoilla lainanantajan roolissa, koska heillä on usein velattomat omistusasunnot ja kertyneitä säästöjä elinkaarituloista. Jo työelämää edeltävässä elämänvaiheessa voidaan opintolainoilla rahoittaa opiskelua, inhimillisen pääoman hankintaa, jotta tuloja saataisiin tulevaisuudessa enemmän.

Uusimpien talousteorioiden mukaan myös varallisuus vaikuttaa kulutukseen niin sanotun varallisuusvaikutuksen kautta. Samoin varallisuutta on mahdollista käyttää kulutuksen ajallisen epätasaisuuden tasaamiseen.

Suomen asuntomarkkinoille on ainakin aiemmin ollut tyypillistä voimakkaat vaihtelut. Kotitalouksien taloudellisen tilanteen muutokset ja tulo-odotukset voivat herkästi johtaa asuntojen kysynnän kasvuun ja jos asuntojen tarjonta vastaa huonosti lisääntyneeseen kysyntään, asuntojen hinnat nousevat. Lamavuosista piirtyi muistiin ”kahden asunnon loukku”. Luotonsäännöstely lopetettiin 1980-luvun lopulla, lainakanta kasvoi nopeasti ja asuntojen hinnat nousivat. Taloustilanne kääntyi ja yhtäkkinen hintojen lasku johti seurauksiin, joista vieläkin varoitellaan, kun asuntomarkkinoilla nähdään ylikuumenemisen merkkejä.

Velkaisten talouksien osuus on 1980-luvun lopun huippuvuosista laskenut. Vuoden 1988 tutkimuksessa velkaa oli lähes kahdella kolmasosalla (63 prosentilla). Laman jälkeen

vuosien 1998 ja 2004 tutkimuksissa velkatalouksien osuus putosi noin puoleen (51 prosenttia vuonna 2004). Asuntovelkaisia, samoin kuin kulutusvelkaa ottaneita oli 38 prosenttia vuonna 1988. Laman jälkeen kotitaloudet pyrkivät veloistaan eroon ja asuntovelkaisten osuus kävi 28 prosentissa ja kulutusvelkaisten 25 prosentissa. Uusimmassa tutkimuksessa asuntovelkaisia oli 31 prosenttia kaikista talouksista. Velkamäärät ovat kuitenkin lähteneet 2000-luvulla nopeaan nousuun ja lainojen kasvaessa myös laina-ajat ovat pidentyneet.

län ja elinvaiheen mukaan velkaantumisen yleisyydessä on merkittäviä eroja. Taulukosta 16 nähdään, että 80 prosentilla 25–34-vuotiaiden ikäryhmästä on velkaa. Asuntovelkaa tämän ikäryhmän talouksista oli 44 prosentilla. Asuntovelkaisten osuus oli suurimmillaan 35–44-vuotiailla, ikäryhmästä 57 prosentilla oli asuntovelkaa.

Hyvin pitkiä laina-aikoja oli vielä aika harvalla asuntovelallisella. Kolmasosalla tyypillinen laina-aika oli 11 ja 15 vuoden välillä. Nuoria aikuisia, 35–44-vuotiaita, tämän pituisten lainojen ottajista oli 41 prosenttia. Neljänneksellä kaikista asuntovelallisista laina-aika oli 16–20 vuotta. Tämänpituisten lainojen ottajista 35–44-vuotiaita oli 39 prosenttia. Vieläkin pidempiä, 21–25 vuoden laina-aikoja löytyi 12 prosentilta ja yli 25 vuoden lainoja 3 prosentilta asuntovelkaa ottaneista.

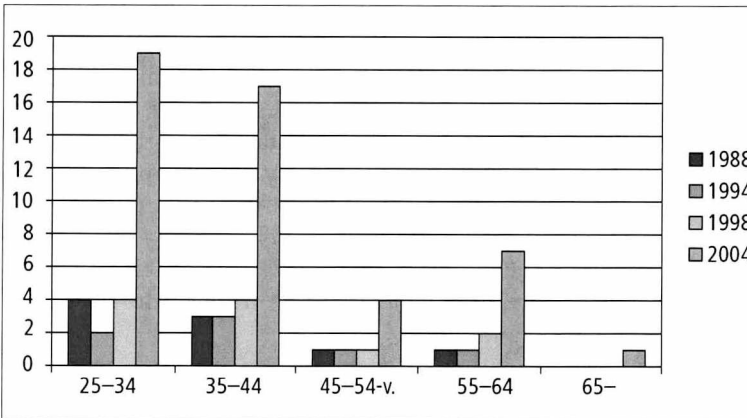
Velallisten talouksien jakauma on muuttunut 2000-luvulle tultaessa. Muutos näkyy erityisesti suurilla lainoilla ottaneiden ryhmässä. Aikaisemmin vain muutamalla prosentilla velallisista oli 100 000 euron tai sitä suuremmat velat. Nyt 11 prosentilla velallisista ja jopa lähes joka viidennellä 25–44-vuotiaalla velallisella on velkaa näin paljon (kuvio 49 ja taulukko 17).

Vähintään 50 000, mutta alle 100 000 euron veloissa olevien määrä on kasvanut. Heitä

Taulukko 16. Velkaisten kotitalouksien osuus ikäryhmittäin vuosina 1988–2004, prosenttiosuus kaikista talouksista

Table 16. *Proportion of indebted households by age group in 1988–2004, % of all households*

	Ikäryhmä	1988	1994	1998	2004
Velkaisten osuus, %	Kaikki	63	55	49	51
	Alle 25 v.	86	62	51	49
	25–34	87	84	73	80
	35–44	82	76	70	75
	45–54	67	62	58	63
	55–64	43	37	33	40
	65–	14	11	9	13
Asuntovelkaisten osuus, %	Kaikki	38	30	28	31
	Alle 25 v.	17	11	11	8
	25–34	49	40	36	44
	35–44	61	52	49	57
	45–54	46	39	38	42
	55–64	29	19	19	23
	65–	8	5	5	7
Kulutusvelkaisten osuus, %	Kaikki	38	35	25	31
	Alle 25 v.	46	30	15	21
	25–34	56	52	35	49
	35–44	52	50	35	45
	45–54	43	41	32	40
	55–64	21	26	19	28
	65–	7	7	6	7

Kuvio 49.

Velkaa 100 000 euroa tai enemmän ikäryhmittäin 1988–2004, prosenttia velallisista talouksista

Figure 49.

Amount of debt EUR 100,000 or more by age group 1988–2004, % of indebted households

oli 19 prosenttia velallisista ja 28 prosenttia 35–44-vuotiaista velallisista. Vähemmän velkaantuneiden ryhmissä jakaumamuutokset eivät olleet näin merkittäviä. Pieniä velkoja on yleisesti toisaalta nuorilla alle 25-vuotiailla ja toisaalta eläkeikäisillä tai eläkeikää lähestyvillä.

Suomessa talouskasvu on ollut pitkään hyvää ja kotitalouksilla on ollut vahva luottamus tulevaisuuteen. Kotitalouksilla on ollut halua parantaa asumisensa laatua, kun lainojen ehdot pankkikilpailun seurauksena ovat parantuneet, lainojen maksuaika pidentynyt ja korot ovat olleet alhaalla. Tämä näkyi

Taulukko 17. Velkaisten kotitalouksien osuus velan suuruuden ja ikäryhmän mukaan vuosina 1988–2004, prosenttiosuus velallisista talouksista

Table 17. *Proportion of indebted households by volume of debt and age group 1988–2004, % of all indebted households*

		1988	1994	1998	2004
Velkaa –29 999 e, %	Kaikki	70	70	70	59
	Alle 25 v.	89	86	84	87
	25–34	57	64	64	49
	35–44	62	62	55	40
	45–54	78	71	78	63
	55–64	89	90	84	77
	65–	93	96	96	91
Velkaa 30 000–49 999 e, %	Kaikki	14	14	15	11
	Alle 25 v.	5	9	8	2
	25–34	17	16	15	7
	35–44	17	18	22	15
	45–54	12	16	13	16
	55–64	7	7	9	9
	65–	4	2	3	7
Velkaa 50 000–99 999 e, %	Kaikki	14	13	13	19
	Alle 25 v.	6	5	6	8
	25–34	22	18	18	24
	35–44	18	18	19	28
	45–54	9	11	8	18
	55–64	3	2	5	7
	65–	3	3	1	2
Velkaa 100 000– e, %	Kaikki	2	2	3	11
	Alle 25 v.	1	0	1	3
	25–34	4	2	4	19
	35–44	3	3	4	17
	45–54	1	1	1	4
	55–64	1	1	2	7
	65–	0	0	0	1

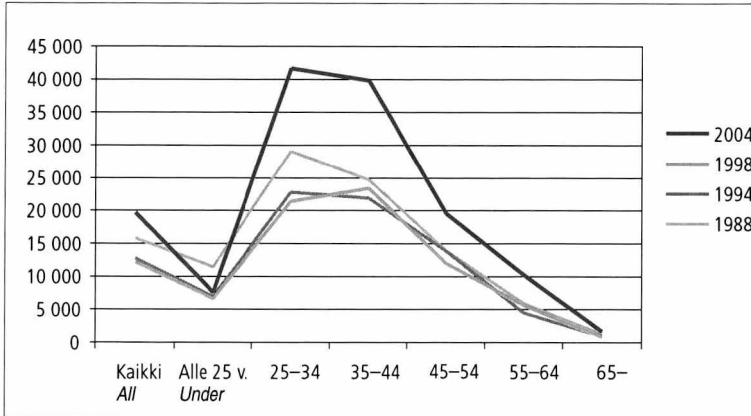
Taulukko 18. Kotitalouksien velat vuosina 1994–2004, euroa kotitalotta kohti ja euroa velallista taloutta kohti

Table 18. *Households' liabilities in 1994–2004, EUR per household and EUR per indebted household*

	Kaikkia kotitalouksia kohti			Muutos 98–04, %	Velallista kotitaloutta kohti			Muutos 98–04, %
	1994	1998	2004		1994	1998	2004	
Velat yhteensä	12 800	12 190	19 660	61	23 380	25 020	38 730	55
Asuntovelat	10 220	9 790	16 390	67	33 800	34 570	52 980	53
Kulutus- ja opintovelat	2 580	2 400	3 270	36	6 100	7 180	8 810	23

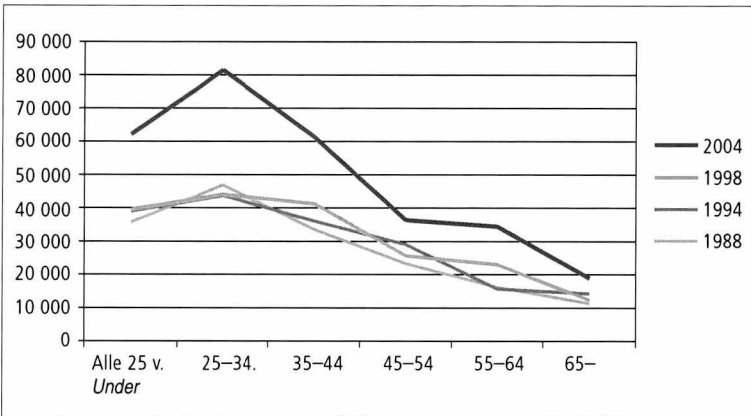
myös kotitalouksien velkaantumisen lisääntymisenä 2000-luvulla. Keskimääräinen velkamäärä oli vuonna 2004 noin 19 700 euroa kotitaloutta kohti. Kasvua vuodesta 1998 oli 61 prosenttia. Suurin osa veloista oli asuntovelkaa (83 %), kulutusvelkojen osuus oli 14 pro-

senttia ja opintovelkojen 3 prosenttia. Keskimääräinen velkamäärä niillä talouksilla, joilla asunto-, kulutus-, tai opintovelkaa, oli noin 38 700 euroa. Kasvua vuodesta 1998 oli 55 prosenttia. Vastaava keskiarvo asuntovelallisilla talouksilla oli 53 000 euroa (taulukko 18).

Kuvio 50.
Kotitalouksien velat ikäryhmittäin 1988–2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 50.
Households' liabilities by age group in 1988–2004, EUR per household

Kuvio 51.
Asuntovelallisten asuntolainat ikäryhmittäin 1988–2004, euroa velallisista taloutta kohti

Figure 51.
Housing loans by age group in 1988–2004, EUR per household with a housing loan

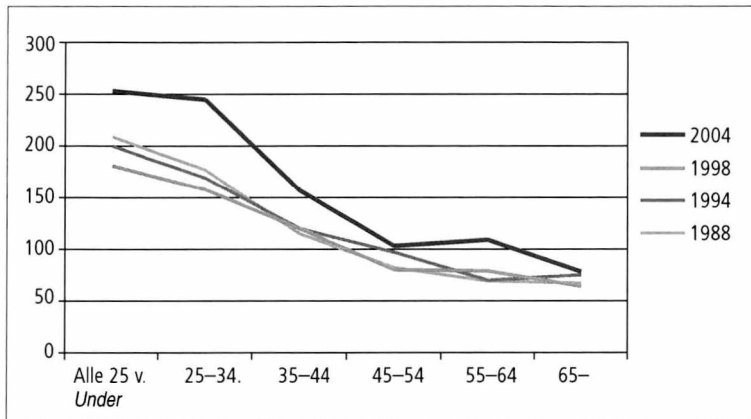
Erot kotitalouksien velkaantumisessa olivat suuria. Velat kasvoivat alle 25-vuotiaiden ikäryhmää lukuun ottamatta reippaasti kaikissa ikäryhmissä. Nuorilla, 25–34-vuotiailla velat lähes kaksinkertaistuivat vuodesta 1998, 41 600 euroon kotitaloutta kohti (kuvio 50). Tämän ikäryhmän asuntovelallisten asuntolainan lainamäärä kasvoi 37 400 eurola 81 400 euroon. Muutosvauhti vuodesta 1998 oli 85 prosenttia. Muiden ikäryhmien asuntovelallisilla asuntolainat eivät kasvaneet läheskään samassa määrin. Keskiarvoissa nousu oli 42–53 prosentin luokkaa (kuvio 51). Kuvioista 51 näkyy, että asuntovelallisilla velkalukemat ovat nousseet aivan eri tasolle kuin ne olivat joitakin vuosia ajassa taaksepäin mentäessä.

Pahimmillaan 1980-luvun lopulla kotitalouksilla oli velkaa 68 prosenttia rahatuloista.

Nyt velkaa oli yhtä paljon rahatuloista (67 %). Velkaosuus nousi vuodesta 1998 keskimäärin 19 prosenttiyksiköllä. Neljäkymmentäviisi vuotta täyttäneillä tai sitä vanhemmilla velkaosuudet eivät nousseet kovin paljon. Sen sijaan 25–34-vuotiailla velkaosuus nousi 61 prosenttiyksiköllä 147 prosenttiin kuudessa vuodessa.

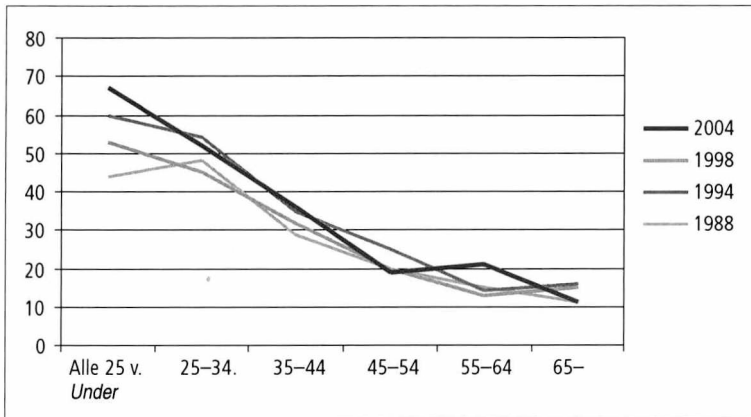
Asuntovelallisilla velkaantumisaste oli vielä huomattavasti korkeammalla tasolla kuten kuvioista 52 näkyy. Velkaantuneisuus raittaa ennen kaikkea nuoria. Alle 35-vuotiailla oli velkaa keskimäärin 250 prosenttia suhteessa vuotuisiin rahatuloihin. Muissakin ikäryhmissä velkaantuneisuus on kasvanut, mutta aika paljon vähemmän (kuvio 52).

Asuntovarallisuuden arvon nousun myötä kotitaloudet myös vaurastuivat. Jos kotitalouksien velat suhteutetaan kotitalouksien

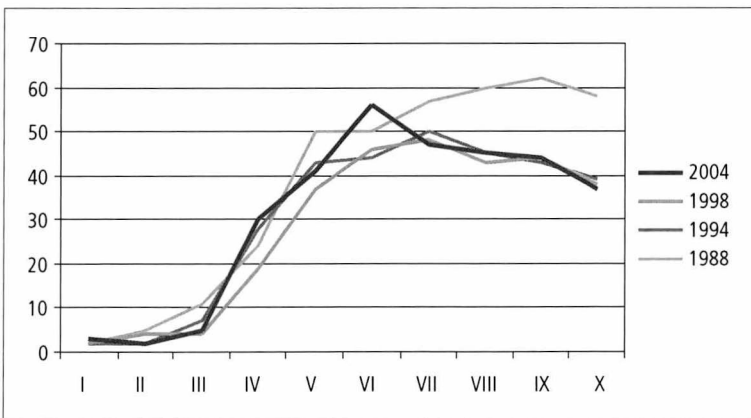
Kuvio 52.
Asuntovelallisten velkojen osuus rahatuloista ikäryhmittäin 1988–2004, %

Figure 52.
Proportion of debt of monetary income of households with a housing loan by age group in 1988–2004, %

Kuvio 53.
Asuntovelallisten velkojen osuus varallisuudesta ikäryhmittäin 1988–2004, %

Figure 53.
Proportion of debt of the wealth of households with a housing loan by age group in 1988–2004, %

Kuvio 54.
Asuntovelallisten osuus varallisuudesiileittäin 1988–2004, %

Figure 54.
Proportion of households with a housing loan by wealth decile in 1988–2004, %

vuosittaisiin rahatuloihin, velkaantuneisuus on yhtä huonolla tolalla kuin 1990-luvun taitteessa. Jos vuosittaisten tulojen sijaan otetaan huomioon erityisesti asuntovarallisuuden kasvu ja velat suhteutetaan koko varalli-

suuteen, kotitalouksilla oli velkaa 13 prosenttia varallisuuden arvosta. Varallisuuteen suhteutettu velkaosuus on itse asiassa laskenut 5 prosenttiyksiköllä vuodesta 1988.

Asuntovelallisilla varallisuuteen suhteutettu velkaosuus oli kuitenkin keskimäärin 31 prosenttia eli lähes samalla tasolla kuin 1988. Tätä keskiarvoa korkeammalla olivat 25–34-vuotiaat ja 35–44-vuotiaat asuntovelalliset. Heillä vastaavat osuudet olivat 52 ja 36 prosenttia. Varallisuuteen suhteutetut velat ovat myös ikäryhmittäin pysytelleet melko samoissa lukemissa 1980-lopulta lähtien (kuvio 53).

Velkaantuminen edellyttää kotitalouksilta tiettyä taloudellista potentiaalia: niinpä vähävaraisilla ei juuri ole asuntovelkaa. Asuntovelallisia on eniten keskiluokassa ja sitä varakkaimmissa ryhmissä. Varallisuuskymmenysten mukainen vaihtelu asuntovelkaantumisen yleisyydessä näkyy kuviosta 54. Vaikka asuntovelkaisten osuus ei ole kovin suuri kaikkein varakkaimpien ryhmissä, niin suuria asuntovelkoja on monella ja yleensä asuntovelat olivat keskimäärin sitä suurempia mitä varakkaimmasta taloudesta on kyse.

Velkaantumisaste tulosuhteena (velat suhteessa vuosituloihin) oli kuudennessa varallisuusdesiilissä 115 prosenttia. Ylimmässä varallisuusdesiilissä prosenttiosuus oli selvästi pienempi, vain 54. Ylimmässä desiiliryhmässä velkaa oli vain 6 prosenttia varallisuuden arvosta, kuudennessa varallisuusdesiilissä 29 prosenttia.

Aika vähälle huomiolle on jäänyt se seikka, että velat ovat jakautuneet vielä epätasaisemmin kuin varallisuus tai tulot. Velkaisin kymmenen prosenttia vastaa lähes 60 prosentista (58,6 %) kotitalouksien kaikista asunto-, kulutus-, tai opintaveloista. Velkojen jakautuminen on tullut yhä epätasaisemmaksi. Vuonna 1988 prosenttiosuus oli 50. Velkaantumista käytetään varallisuuden hankintaan ja velkaantumismahdollisuuksien epätasaisuus voi kasvattaa varallisuuseroja. Epätasaisuudella on myös sikäli merkitystä, että esimerkiksi korkomuutokset heijastuvat erilailla tulo- ja varallisuusryhmiin.

13. Saadut perinnöt

Varallisuuden ja yksilön elinkaaren välinen suhde on todettu yhdeksi keskeiseksi varallisuuserojen selittäjäksi. Varallisuuseroja syntyy myös varallisuudensierrojen seurauksena. Vanhemmat ikäpolvet voivat purkaa vuosien saatossa karttunutta varallisuutta jälkipolville tai perinnönjätö tapahtuu kuoleman jälkeen. Vaurastuvat suomalaistaloudet jättävät myös entistä suurempia perintöjä, joka lisää perijäskupolven omaisuutta. Keskimääräinen lapsiluku pienenee, jolloin peritty omaisuus ei pirstoudu enää niin pieniin osiin kuin aiemmin.

Varallisuustutkimuksissa on vuodesta 1994 lähtien selvitetty, miten paljon kotitaloudet saivat vastikkeettomia omaisuuden siirtoja, kuten perintöjä ja suurehkoja rahalahjoja. Tutkimuksen kohteena ovat perintöjä saaneet taloudet. Perittyjen omaisuuksien arvot ovat perinnön saaneelle taloudelle tulleita osuuksia. Perinnöt on selvitetty viiden vuoden ajalta, vuoden 1994 tutkimuksessa viiteaikana oli vuodet 1990–1994 ja vuoden 1998 tutkimuksessa vastaavasti 1994–1998. Vuoden 2004 tutkimuksessa perinnöt on selvitetty vuosilta 2000–2004.

Perinnön saaneita talouksia oli vuoden 2004 tutkimuksessa noin 398 000 eli 16 prosenttia kaikista talouksista. Vuoden 1998 tutkimuksessa talouksia oli hieman enemmän eli 419 000 (18 %) (taulukko 19).

Peritty omaisuus oli rahalliselta arvoltaan keskimäärin 5 300 euroa kaikkia kotitalouksia kohti. Kymmenessä vuodessa perintöjen keskiarvo lähes kaksinkertaistui. Niillä kotitalouksilla, jotka olivat saaneet perintöjä tai lahjoituksia keskiarvo ei muuttunut näin paljon. Perinnönsaajien keskiarvo kasvoi kymmenen vuoden takaisesta 20 500 eurosta 32 400 euroon vuonna 2004 eli 58 prosenttia. Summa voi vaikuttaa suurelta, mutta perinnöistä on muistettava, että ne jakautuvat yleistä varallisuusjakaamaa epätasaisemmin. Desiiliosuukin kuvattuna kymmenesosa pe-

rinnön saaneista sai 56 prosenttia kaikista perinnöistä. Suuret perinnöt nostavat keskiarvoa ja perinnöt olivat voittopuolisesti paljon keskiarvoa pienempiä. Voimakas vaihtelu voi heikentää perinnöistä eri vuosina esitettyjen tunnuslukujen yleistävyyttä.

Taulukossa 19 on keskiarvon ohella perinnön arvon tunnusluvuksi laskettu myös mediaani. Mediaani jakaa perinnönsaajat kahteen yhtä suureen osaan, jolloin puolet talouksista saa vähemmän ja puolet enemmän kuin mediaani. Mediaaniperinnön arvo oli 11 000 euroa perinnön saanutta kotitaloutta kohti.

Taulukon 19 ikäryhmittäisissä tunnusluvuissa on ääriarvojen vaikutusta pienennetty kahden havainnon kohdalla.

Perintöjen koko on vuosituhanen vaihteen jälkeen kasvanut selvästi. Suurimmat perinnöt saadaan yleensä vanhemmalla iällä, mutta suuret, 40 000 euroa tai sitä suuremmat perinnöt ovat yleistyneet lähes kaikissa ikäryhmissä. Joka neljäs 45–54-vuotiaiden perinnönsaajien talous sai mainitun kokoisia perintöjä. Perintöjä menee nykyisin myös eläkeikäisille ja myös heidän ryhmässään suuret perinnöt ovat yleistyneet.

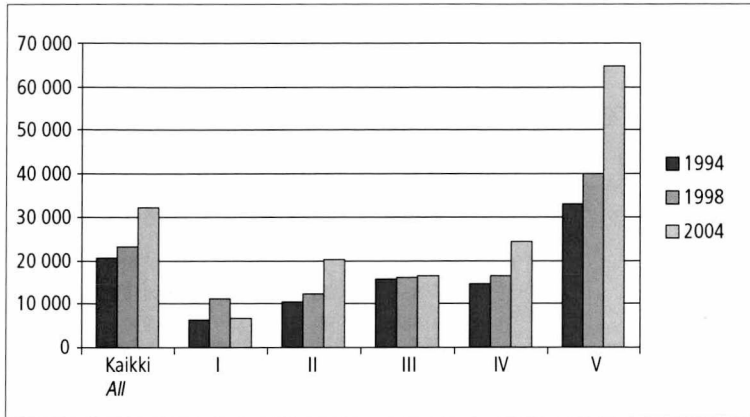
Mitä nuoremasta taloudesta on kyse, sitä yleisempiä olivat pienehköt, alle 5 000 euron perinnöt. Tämän kokoisia perintöjä sai lähes joka kolmas perintöjä saanut talous. Nuorista alle 25-vuotiaista alle 5 000 euroa perinnettä joka toinen talous. Kaikista perinnönsaajista joka toisella perintö oli arvoltaan 5 000 ja 40 000 euron välillä. Tämä ”keskikokoisten” perinnönsaajien jakauma on pysynyt melko samankaltaisena viime vuodet ja ikäryhmittäiset erot eivät olleet kovin suuria.

Perinnöt eivät jakaudu tasaisesti koko sukupolvelle, vaan omaisuudella on taipumus keskittyä myös perintöjen kautta. Viidestä varallisuusluokasta alimmassa perintöjen suuruus oli melko pieni ja perintöjen keskimääräinen arvo jopa pieneni. Ylimmässä va-

Taulukko 19. Kotitalouksien perinnöt ikäryhmittäin vuosien 1994, 1998 ja 2004 tutkimuksissa (viiden vuoden jakso), perinnön saaneiden talouksien lukumäärä, perityn omaisuuden keskiarvo (euroa), mediaani (euroa) ja perinnöt suuruusluokittain (%)

Table 19. Households' inheritance by age group in 1994, 1998 and 2004 surveys (five year period), number of households receiving inheritance, average value (EUR) and median (EUR) of inherited assets, and inheritance by magnitude (%)

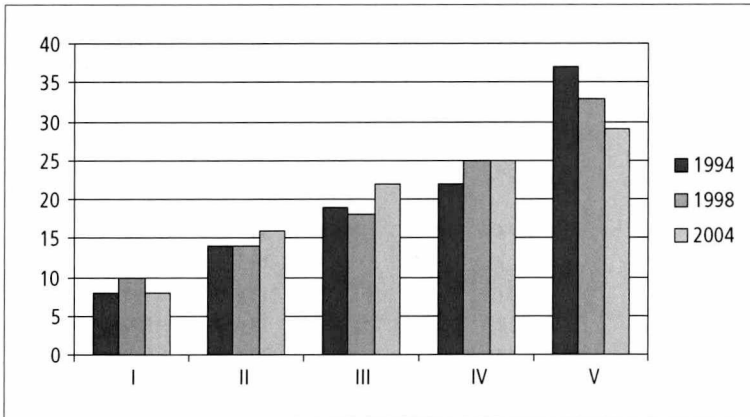
		1994	1998	2004
Perintöjä saaneet taloudet	Kaikki	329 850	419 380	397 880
	Alle 25 v.	14 900	26 400	15 690
	25–34	64 940	65 190	52 420
	35–44	72 070	103 050	71 220
	45–54	88 120	127 920	101 620
	55–64	55 240	52 310	105 810
	65–	34 580	44 510	51 120
Perintöjen keskiarvo, euroa	Kaikki	20 460	23 140	32 370
	Alle 25 v.	24 980	9 850	12 610
	25–34	13 020	17 990	28 200
	35–44	17 580	19 270	34 580
	45–54	22 710	26 010	30 410
	55–64	29 410	39 830	22 270
	65–	18 490	19 660	41 470
Perintöjen mediaani, euroa	Kaikki	6 760	8 330	11 000
	Alle 25 v.	3 860	5 190	2 000
	25–34	5 790	5 560	6 600
	35–44	5 790	8 890	7 500
	45–54	7 720	9 810	12 500
	55–64	9 660	14 810	10 000
	65–	7 720	8 330	20 000
Perintö alle 5 000 e, %	Kaikki	33	35	30
	Alle 25 v.	56	49	51
	25–34	41	43	42
	35–44	38	35	34
	45–54	28	31	25
	55–64	26	24	25
	65–	26	40	21
Perintö 5 000–39 999 e, %	Kaikki	55	49	49
	Alle 25 v.	23	46	45
	25–34	52	48	43
	35–44	51	54	45
	45–54	58	47	49
	55–64	65	53	56
	65–	60	43	47
Perintö 40 000– e, %	Kaikki	12	16	22
	Alle 25 v.	21	4	4
	25–34	7	9	15
	35–44	11	11	21
	45–54	14	22	26
	55–64	9	23	19
	65–	14	17	32

Kuvio 55.
Kotitalouksien perimän omaisuuden arvo varallisuusluokittain (viidenneksittäin) 1994–2004, euroa perijätaloutta kohti

Figure 55.

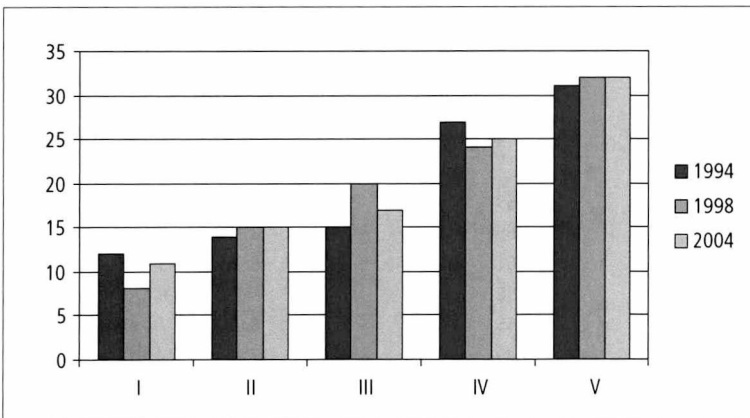
Value of assets inherited by households by wealth bracket (quintile) in 1994–2004, EUR per household

Kuvio 56.
Mihin varallisuusluokkiin (viidenneksiin) perintöjä saaneet kotitaloudet kuuluivat 1994–2004, %

Figure 56.

Wealth bracket (quintile) to which the households that inherited belonged in 1994–2004, %

Kuvio 57.
Mihin tuloluokkiin (viidenneksiin) perintöjä saaneet kotitaloudet kuuluivat 1994–2004, %

Figure 57.

Income bracket (quintile) to which the households that inherited belonged in 1994–2004, %

rallisuusluokassa sen sijaan perinnöillä on selvä varallisuutta lisäävä vaikutus. Perintöjen koko kaksinkertaistui kymmenessä vuodessa (kuvio 55).

Vuoden 2004 tutkimuksen mukaan perinnön saaneista suomalaistalouksista 29 prosenttia kuului ylimpään varallisuusluokkaan (viidennekseen). Varakkaimpien perijöiden osuus on selvästi pienentynyt kymmenessä

Taulukko 20. Eri perintömuotoja saaneiden talouksien osuudet (%) varallisuusluokittain vuosien 1994, 1998 ja 2004 tutkimuksissa (viiden vuoden jakso) ja perinnön keskimääräinen arvo (euroa)

Table 20. Proportion of households receiving different kinds of inheritance by wealth bracket in the 1994, 1998 and 2004 surveys (five year period), %, and average value of inheritance in EUR

		Varallisuus- luokka	1994	1998	2004	1994	1998	2004
			Osuus perinnön saaneista, %			Perinnön arvo, €		
Perintö talletuksia/arvopapereita	Kaikki		67	69	71	19 970	20 470	27 580
	I		69	83	82	3 750	12 450	3 720
	II		71	68	69	9 810	9 910	17 850
	III		60	65	71	14 460	9 860	14 420
	IV		70	68	77	13 820	11 770	21 000
	V		67	68	64	33 940	39 780	59 470
Perintö asuntovarallisuutta	Kaikki		28	28	37	46 590	42 020	58 720
	I		16	15	21	18 440	42 500	21 480
	II		18	21	33	26 200	34 560	25 790
	III		30	25	36	35 610	31 870	26 440
	IV		26	28	36	32 380	30 540	44 250
	V		34	37	46	64 910	54 060	104 900
Perintö metsää/maata	Kaikki		14	15	13	34 900	51 510	73 860
	I		7	15	7	15 570	50 700	21 270
	II		17	14	14	11 400	38 490	21 220
	III		12	7	9	39 420	49 880	25 330
	IV		14	13	12	30 170	38 630	46 590
	V		17	19	18	45 790	62 850	135 210
Perintö muuta omaisuutta	Kaikki		11	12	5	15 760	38 180	59 610
	I		12	11	8	2 870	2 220	18 070
	II		7	14	5	3 870	18 730	30 000
	III		14	14	2	15 560	19 000	35 830
	IV		14	9	2	11 210	18 750	51 420
	V		9	11	8	27 500	84 640	89 130
Vain rahoitusvaroja	Kaikki		53	56	55	9 090	11 080	13 190
	I		65	68	73	3 120	4 050	2 950
	II		61	61	58	6 660	5 920	16 450
	III		50	56	60	6 770	6 020	10 540
	IV		55	56	57	8 020	7 430	12 310
	V		49	49	42	13 870	22 920	19 580
Vain asuntovarallisuutta	Kaikki		14	14	19	28 440	25 350	50 260
	I		12	6	8	19 690	7 890	26 930
	II		10	13	19	17 380	22 020	28 390
	III		18	16	20	18 400	30 390	20 600
	IV		12	16	14	25 840	27 410	38 340
	V		15	15	25	40 260	23 950	85 950

Taulukko 20. Jatkuu

Table 20. Cont.

	Varallisuus- luokka	1994	1998	2004	1994	1998	2004
		Osuus perinnön saaneista, %			Perinnön arvo, €		
Rahoitusvaroja ja asuntovarallisuutta	Kaikki	8	5	9	70 580	45 300	40 670
	I	4	.	8	14 480	.	11 060
	II	6	1	4	46 200	11 110	16 070
	III	6	6	8	31 960	23 260	34 750
	IV	5	6	15	30 300	20 850	40 570
	V	11	8	9	101 600	70 260	59 020
Maata, metsää, muuta	Kaikki	16	13	6	12 370	27 830	24 190
	I	19	8	5	7 310	3 030	3 900
	II	17	16	7	10 170	6 480	22 990
	III	18	17	4	7 700	22 940	17 110
	IV	16	13	5	8 480	21 630	17 660
	V	14	11	8	20 510	56 760	34 380

vuodessa. Keskimmaisessä ja sitä alemmissa varallisuusluokissa osuudet sen sijaan olivat nousussa (kuvio 56).

Tulojen mukaan rakennettujen tulovii-
denneksien avulla perinnönsaajia tarkastelta-
essa huomataan, että kymmenen vuoden ai-
kana tapahtuneet muutokset olivat melko
pieniä. Hyvätuloisimpaan ryhmään kuuluvi-
en osuus on pysytellyt melkein samana eli
noin kolmanneksessa. Muissakin tuloluokissa
tapahtuneet pienet muutokset voivat selittyä
satunnaisvaihtelun vaikutuksella (kuvio 57).

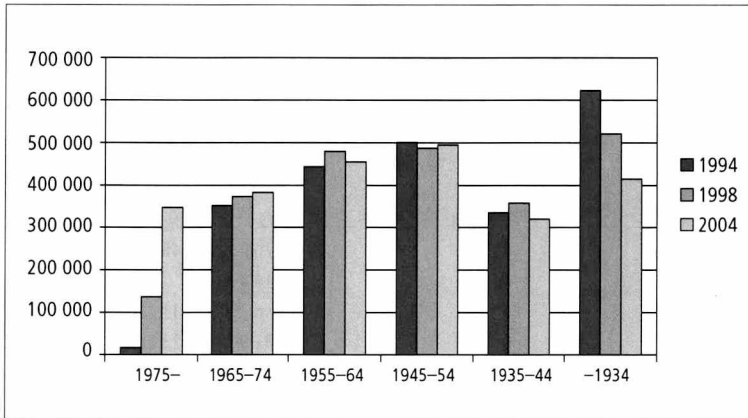
Mitä tyypillinen suomalainen perintö tai
lahjoitus sitten sisältää? Tutkimuksessa pe-
rinnöt on ryhmitelty ensinnäkin rahoitusva-
roihin eli talletuksiin ja arvopapereihin, toi-
sekseen asuinkiinteistöihin, asunto-osakkei-
siin sekä vapaa-ajanasuntoihin. Perintöomai-
suutta olivat myös metsä- ja maaomaisuus
sekä muu omaisuus, kuten yritysvarallisuus,
arvoesineet tai ajoneuvot. Perintö voi sisältää
samalla kotitaloudella useita eri omaisuus-
muotoja.

Perittyinä omaisuutena siirtyy usein uusil-
le omistajille monia omaisuuslajeja. Tässä ai-
neistossa 71 prosentille perinnön saaneista
kotitalouksista omaisuutta tuli rahoitusvaral-

lisuuden muodossa, talletuksina ja arvopape-
reina. Seuraavaksi yleisin perintöomaisuuden
laji oli asuntovarallisuus (asuinkiinteistöt,
asunto-osakkeet ja vapaa-ajanasunnot), joita
sai 37 prosenttia perinnön saaneista. Metsä-
tai maaomaisuutta sai 13 prosenttia ja muuta
omaisuutta, lähinnä yritysvarallisuutta, ar-
voesineitä tai ajoneuvoja sai 5 prosenttia pe-
rinnön saaneista (taulukko 20).

Yleisin perintövarallisuuden laji ovat siis
rahavarat, talletukset ja arvopaperit. Niiden
osuus on hieman noussut ajan myötä. Perin-
tönä ne ovat keskimääräistä hieman yleisem-
piä vähävaraisilla, mutta kaiken kaikkiaan ra-
havarajien perimisessä ei näytä olevan kovin
suuria eroja eri varallisuusluokkien kesken.
Asuntovarallisuutta sen sijaan siirtyy perin-
tönä sitä yleisemmin, mitä varakkaammasta
taloudesta on kyse. Tosin ”keskivarakkaiden”
(luokat II–IV) kesken asuntojen perimisessä
ei juuri ole eroja. Melkein puolet (46 %) va-
rakkaimman viidenneksen talouksista oli pe-
rinyt asuntovarallisuutta ja heillä osuus on
kasvanut viime vuosina reippaasti.

Maa- tai metsäomaisuutta perineet jakau-
tuivat myös hieman eri lailla. Varakkaimmat
saivat keskimääräistä selvästi yleisemmin

Kuvio 58.

Kotitalouksien lukumäärä viitehenkilön syntymävuoden mukaan 1994–2004

Figure 58.

Number of households by year of birth of reference person in 1994–2004

maata ja metsää, mutta muutoin vaihtelua oli keskimääräisen molemmiin puolin. Suhteellisen yleistä periminen oli esimerkiksi toiseksi alimmassa varallisuusluokassa.

Varakkuus vaikuttaa perinnön määrään oleellisesti. Riippumatta siitä mitä peritään, varakkaimman viidenneksen taloudet ovat omassa kastissaan, kun perintöjä tarkastellaan niiden arvon mukaan. Kuten taulukosta nähdään, niin esimerkiksi rahavaroja perineet saivat yleisemmin 14 000–21 000 euron arvoisen perinnön, mutta varakkaimmassa ryhmässä arvo nousi 59 000 euroon vuoden 2004 tutkimuksessa. Heillä myös arvo kasvoi huomattavan paljon edellisiin tutkimusvuosiin verrattuna. Samoin asuntovarallisuutta perineellä varakkaimmalla ryhmällä perinnön arvo oli 105 000 euroa, kun se muissa varallisuusluokissa vaihteli 21 000–44 000 euron välillä. Erot olivat vielä suurempia, kun perintönä saatiin maa- ja metsäomaisuutta (taulukko 20).

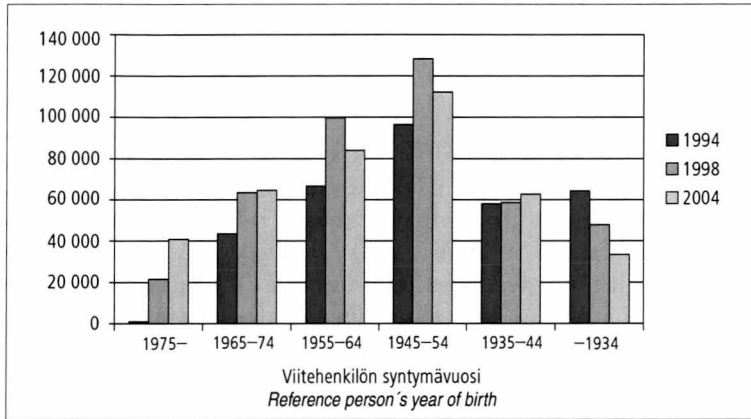
Oma tutkimussuuntaus on niin sanottu sukupolvitutkimus. Se lähtee tietystä teoreettisista lähtökohdista ja käyttää muun muassa ikäkohortin ja sukupolven käsitteitä. Ikäkohortti koostuu tiettyinä ajanjaksona syntyneistä. Sukupolvi puolestaan voidaan muodostaa hyvinkin erilaisista näkökulmista, mutta määrittelyissä sukupolvien rajat ovat sopimuksenvaraisia ja vaihtelevat eri tutkimuksissa. Sukupolven luetaan ne ihmiset, jotka elivät nuoruutensa samana historiallisena aikana ja joilla on yhteisiä sosiaalisia kokemuksia. Arkipuheessakin puhutaan usein ”so-

tasukupolvesta” tai ”suuren murroksen sukupolvesta”, joista jälkimmäinen liitetään maaltamuuttoon sekä hyvinvointiyhteiskunnan nousuun.

Perintöjä olisi hyödyllistä tarkastella juuri sukupolvinäkökulmasta, mutta tässä on mahdollista vain kevyt katsaus siihen suuntaan. Niin sanotuiksi suuriksi ikäluokiksi kutsutaan sodan jälkeen, 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alussa syntyneitä ikäluokkia. Viime aikoina on paljon puhuttanut se, että ensimmäinen suomalainen ”perijäsukupolvi” on juuri suuret ikäluokat ja heidän lapsensa. Suurten ikäluokkien määrittelyt vaihtelevat jonkin verran, mutta tässä he ovat niitä, joissa kotitalouden viitehenkilö on syntynyt vuosina 1945–1954. Käytetyt ikäryhmäjaottelut eivät sisällöllisesti välttämättä liity sukupolviin.

Otostutkimuksissa kotitalouksia koskevat lukumääräestimaatit vaihtelevat aina jonkin verran. Varallisuustutkimuksen mukaan vuosina 1945–1954 syntyneiden taloudet pitävät vielä toistaiseksi suurimman ikäluokan asemaa 495 000 kotitaloudellaan vuonna 2004. Hyvin lähellä ovat nuoremmat, vuosina 1955–1964 syntyneiden taloudet, joita oli 455 000 (kuvio 58).

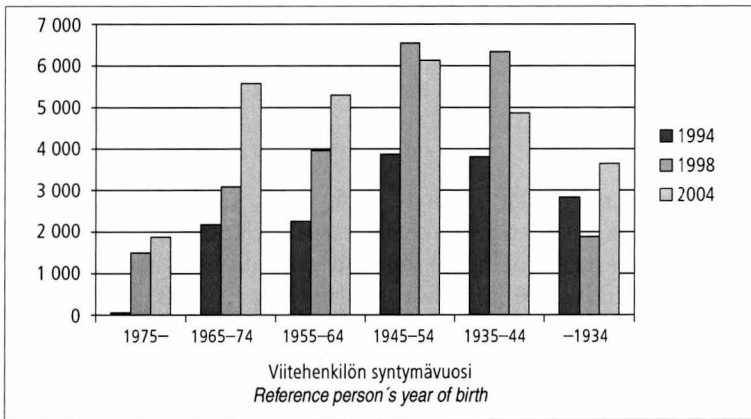
Suuret ikäluokat ovat nyt siinä elämäntilanteessa, jossa perintöjä saadaan yleisimmin. Huippu on kuitenkin jo ohitettu ja perintöjä saaneiden määrä on kääntynyt laskuun. Perintöjä sai 112 000 suurten ikäluokkien taloutta eli noin joka neljäs. Nuoremmassa ikä-

Kuvio 59.
Perintöjä ja lahjoituksia saaneet viitehenkilön syntymävuoden mukaan 1994–2004, kotitalouksien määrä

Figure 59.

Recipients of inheritance and gifts by year of birth of reference person in 1994–2004, number of households

Kuvio 60.

Perintöjen arvo viitehenkilön syntymävuoden mukaan 1994–2004, euroa kotitaloutta kohti

Figure 60.

Value of inheritance by year of birth of reference person in 1994–2004, EUR per household

luokissa perintöjen saanti oli selvästi harvinaisempaa ja saaneiden prosenttiosuudet jäivät reilusti alle viidennekseen (kuvio 59).

Huippu on myös takanapäin, jos perintöjä katsotaan niiden arvon mukaan. Vielä vuoden 1998 tutkimuksessa vanhempien, vuosina 1935–1944 syntyneiden ryhmä sai arvoltaan lähes yhtä suuren määrän perintöjä kuin suuret ikäluokatkin. Nyt muutosta on tapahtumassa nuorempien ikäluokkien hyväksi ja perinnöt ovat kasvaneet reippaasti nuorempien ryhmissä. Perintöjen keskimääräinen arvo ei ole enää kaukana suurten ikäluokkien saamien perintöjen arvosta. Jakaumamuutokset nuorempien ryhmissä ovat aika silmiinpistäviä ja muutoksen syistä on vielä vaikea tehdä johtopäätöksiä. Yksi syy saattaa olla, että perintöjen siirtäminen sukupolven yli on yleistynyt siinä määrin, että se näkyy keskiarvoissa (kuvio 60).

Kuviossa 60 perintöjen keskimääräinen arvo on laskettu kaikkia kotitalouksia kohti, ei siis perinnön saaneita kohti. Ääriarvojen vaikutuksen pienentämiseksi kahden havainnon arvoja on leikattu.

Suurten ikäluokkien taloudet pitävät juuri ja juuri vaurauden ykkössijaa 197 000 euron varallisuudellaan. Lähellä ovat vanhemmat, 1935–1944 syntyneet, joille varallisuutta oli kertynyt keskimäärin 193 000 euroa. Vuosina 1955–1964 syntyneiden varallisuus, 169 000 euroa ylitti reilusti koko maan keskiarvon, mutta jäi selvästi alemmaksi kuin suurilla ikäluokilla. Suurella todennäköisyydellä johtopaikka vaihtuu tulevana vuosina samaan tapaan kuin vaihtuminen tapahtui vanhemman ja nuoremman ikäluokan kesken vuosien 1998 ja 2004 tutkimusten välillä.

14. Tutkimusaineisto ja -menetelmä

Varallisuustutkimuksen tiedonkeruu oli edellisillä kerroilla yhdistetty tulonjakotutkimukseen, jossa on ollut erillisosa varallisuuskysymyksille. Vuoden 2004 tutkimuksessa perinteellistä keruumallia ei voitu enää käyttää, koska tulonjakotutkimuksen ja Eurooppalaisen elinolututkimuksen (EU-SILC) aineistokeruu oli yhdistetty.

Asumis- ja varallisuustutkimus suunniteltiin omana haastattelututkimuksenaan ja to-

teutettiin tutkimusyhteistyönä. Yhteistyöryhmään kuuluivat Valtiovarainministeriö, Ympäristöministeriö, Eläketurvakeskus, Suomen Pankki ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV). Pääkaupunkiseudulta poimittiin lisäotos, jotta Helsingistä, Espoosta ja Vantaalta saadaan kuntatason tietoja.

14.1 Otanta ja painotus

Asunto- ja varallisuustutkimuksen otos poimittiin vuoden 2005 alun Tilastokeskuksen asuntokuntia sisältävästä master-otoksesta, joka oli kasvatettu tämän tutkimuksen tuottaman lisätarpeen huomioiden 100 000:aan. Master-otoksen peruskehikkona on väestön keskusrekisteri. Poiminta toteutettiin samojen periaatteiden mukaan kuin tulonjakotutkimuksessa. Master-otokseen muodostettuja kolmeatoista kotitalouden sosioekonomiseen rakenteeseen ja tuloluokkiin liittyvää ryhmitelyä käytettiin osituksena. Yrittäjillä ja suurituloisilla oli muita väestöryhmiä suurempi todennäköisyys sisältyä otokseen. Kohteita tuli yhteensä 5 300, joista Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungeista 1 500.

Otostutkimuksissa estimoinnilla tuotetaan perusjoukon tunnusluvut otoksen perusteella. Otopainot on tässä tutkimuksessa las-

kettu käyttäen hyväksi kunkin kotitalouden todennäköisyyttä sisältyä otokseen. Aineiston painotuksessa otettiin huomioon monia tekijöitä, kuten käytetty ositus, Helsingin, Espoon ja Vantaan erillinen kiintiöinti sekä tulonjakotutkimuksen kalibrointikriteerit (kotitalouden koko, alue, kuntatyyppi, henkilötason sukupuoli- ja ikäjakauma, useita kotitalouden tuloihin liittyviä rekisteritunnuslukuja). Lisäksi kalibroinnissa käytettiin rekisterimuuttujaa veronalaista varoista sekä kotitalouden viitehenkilön ikäluokkaan ja sosioekonomiseen asemaan liittyvää taustatietoa. Otopainoja laskettaessa pyritään katon vaikutuksia pienentämään ns. kalibrointimenettelyllä, jossa kohdeperusjoukon lisäinformaatiota käytetään parantamaan otantaestimaatteja.

14.2 Tietojen luotettavuus ja kato

14.2.1 Ylipeitto

Ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset on jätetty tutkimuksen ulkopuolelle, jolloin kohdeperusjoukko on rajattu vakinaisesti maassa asuvaan kotitalousväestöön. Tämä joukko muodostaa pääosan kehikon niin sanotusta ali-keitosta, johon kuuluvat myös rekisterin viipeistä ja virheistä johtuvat puutteet. Kohdehenkilö merkitään puolestaan ylipeittoon, mikäli hän on otospoiminnan jälkeen ja ennen haastattelua kuollut, kuuluu laitospöestöön, on muuttanut pysyvästi ulkomaille tai häntä ei voida haastatella sairauden tai vamman vuoksi. Alkuperäisestä 5 300 henkilön brutto-otoksesta 74 henkilöä, eli 1,4 prosenttia kuului ylipeittoon. Kun ylipeitto poistettiin jäi lopulliseen netto-otokseen 5 226 henkilöä.

14.2.2 Yksikkökato ja osittaiskato

Tutkimustulosten luotettavuuteen vaikuttaa olennaisesti yksikkökato, joka johtuu siitä, että osa kotitalouksista kieltäytyy tai ei muista syistä osallistu tutkimukseen. Kadon rakenteesta voidaan päätellä, onko se jakautunut epätasaisesti vai satunnaisesti. Kadon erittely on tärkeää, koska tietyn tyyppiset kotitaloudet saattavat systemaattisesti kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta tai jäädä tavoittamatta. Kato voi aiheuttaa virheitä tuloksiin, jos kadoksi jääneiden kotitalouksien ominaisuudet poikkeavat tutkimukseen osallistuneiden ominaisuuksista. Kato ei tällöin ole satunnaisotos tutkimukseen poimituista kotitalouksista.

Yksikkökadon lisäksi haastattelututkimuksissa on osittaiskatoa. Osittaiskadosta on kyse silloin, kun jollekin muuttujalle ei saada tietoa. Eräkadosta puhutaan puolestaan silloin, kun tiedetään, mitkä muuttujien arvot jäävät puuttuviksi. Sitä syntyy, kun tiettyjen tutkimusmuuttujien havaintoarvot jäävät puuttumaan vastaajan kieltäytyessä ilmoittamasta esimerkiksi talletustensa määrää. Varallisuus-

tutkimuksissa suurimmat ongelmat ovatkin rahoitusvarallisuutta kuvaavissa muuttujissa ja erityisesti talletusmuuttujissa. Kieltäytymisen lisäksi asiassa on toinen puoli, nimittäin se, että omaisuuden määrää on usein aidosti vaikea muistaa tai esittää siitä arviota vaadittavalla tavalla haastattelutilanteessa. Korkotuloista peritään nykyään lähdevero, minkä takia talletuksista ei saada edes tarkistus- ja vertailutietoja veroaineistoista.

Varallisuutta ei voida nykyoloissa mitata kaikilta osin muutoin, kuin kyselemällä kotitalouksilta itseltään. Suomalaisessa kulttuurissa voidaan vieläkin suhtautua pidättyvästi omaisuudesta tai tuloista puhumiseen. Raha-asioiden yksityisyys on tärkeä perusoikeus, samoin pankkisalaisuus on maassamme rikkomaton. Tiedonkeruun yksi haaste onkin motivoida vastaajia, jotta tietoa saadaan myös sellaisista raha-asioista, joista ei rekisteritietoja ole tutkimuskäyttöön saatavissa.

14.2.3 Kadon rakenne

Vastauskato (yksikkökato) laski puoli prosenttiyksikköä vuoden 1998 varallisuustutkimukseen verrattuna. Vuoden 2004 Asumis- ja varallisuustutkimuksen vastauskato oli 33,9 prosenttia. Lopullisessa netto-otoksessa oli 1 771 kadoksi jäänyttä kotitaloutta. Katotalouksista 79 prosenttia oli eri syistä kieltäytyneiksi luokiteltuja. Kieltäytymisistä suurin osa johtui periaatteellisista syistä (19,6 %) tai ajanpuutteesta (19,7 %). Muita syitä kieltäytymiseen olivat muun muassa tutkimusaihe tai tiedonkeruumenetelmä, sairaus tai tarkempi syy jäi epäselväksi.

Vuosien 1987–8 paneeliaineistossa katoa muodostui kahdessa vaiheessa: vuoden 1987 tietoja kerättäessä ja toisen kerran vuoden 1988 tietoja kerättäessä. Taulukossa 21 on alkuperäinen kato vuonna 1987. Toisen paneeliosan ylipeiton ja kadon jälkeen hyväksytytjät kotitalouksia oli 5 276 vuonna 1988.

Taulukko 21. Kato vuoden 2004 Asumis- ja varallisuustutkimuksen tiedonkeruussa

Table 21. Nonresponse in the data collection of the 2004 Household Wealth Survey

	Havaintoja otoksessa	%-osuus	Havaintoja perusjoukossa	%-osuus
Kieltäytyminen	1 400	26,8	607 588	25,5
Ei tavoitettu	338	6,5	175 073	7,3
Muu syy	33	0,6	11 912	0,5
Kato yhteensä	1 771	33,9	794 574	33,3

Taulukko 22. Varallisuustutkimusten tiedonkeruun kato vuosien 1987, 1994, 1998 ja 2004 tutkimuksissa, talouksien lukumäärät ja prosentiosuudet (%)

Table 22. Nonresponse in the data collections of the Household Wealth Surveys of 1987, 1994, 1998 and 2004, number and proportion of households, %

	1987	1994	1998	2004
Otoskoko (ylipeitto poistettu)	7 262	6 926	5 937	5 226
Yksikkökato yhteensä	1 696	1 716	2 044	1 771
Kato-osuus, prosenttia	23,4	24,8	34,4	33,9
Hyväksytyt kotitalouksia	5566	5210	3893	3455

Yksikkökato kasvoi kymmenkunta prosenttiyksikköä 1990-luvun puolivälin jälkeen, mutta on vuosien 1998 ja 2004 tutkimuksissa pysynyt suunnilleen samalla tasolla eli suurin piirtein 34 prosentissa. Korkea kato-osuus on tyypillistä käyntihaastattelua käyttävissä tutkimuksissa.

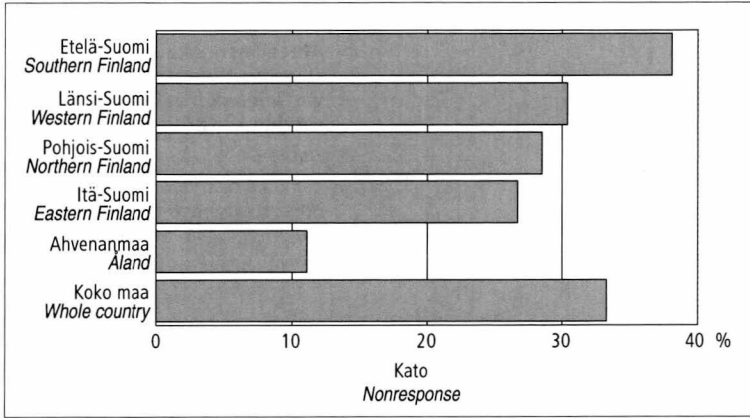
Varallisuustutkimuksessa haastattelun sisältö, pituus sekä vastauskorttien käyttö edellyttävät käyntihaastattelua. Puhelinhaastattelu oli mahdollinen lähinnä yhden hengen talouksissa, joiden kanssa ei voitu sopia käyntihaastattelusta. Vuoden 2004 tutkimuksessa jouduttiin puhelinhaastatteluiden osuutta lisäämään, jotta kadon kasvua voitiin pienentää. Noin viidennes haastatteluista tehtiin puhelimitse. Haastattelut kestivät keskimäärin 53 minuuttia. Yhden hengen talouksissa keskimääräinen kesto oli 46 minuuttia.

14.2.4 Kadon jakautuminen

Alueellisessa tarkastelussa kato jakautuu epätasaisesti suuralueen mukaan. Kato oli suurinta Etelä-Suomessa ja pienintä Ahvenanmaalla. Muilla suuralueilla kieltäytyminen oli pääasiallinen kadon syy. Kieltäytyminen vähensi tutkimukseen osallistumista voimakaimmin Länsi-Suomessa. (kuvio 61)

Kohdehenkilön käytettävissä olevien rahatulojen mukaan tarkasteltuna katoon kuuluvien osuus vaihtelee paljon. Alimmissa rahatulon desiililuokissa kato on hieman keskimääräistä suurempaa. Keskituloisilla kato-prosentti on kuitenkin suurin. Alemmissa rahatulon desiililuokissa tavoittamattomuus on huomattavasti yleisempi ongelma kuin muilla. Kieltäytyminen kadon syynä yleistyy, mitä suuremmaksi käytettävissä olevat rahatulot kasvavat (kuvio 62).

Veronalainen varallisuus ei näytä olevan merkittävä katoa selittävä tekijä. Verrattuna

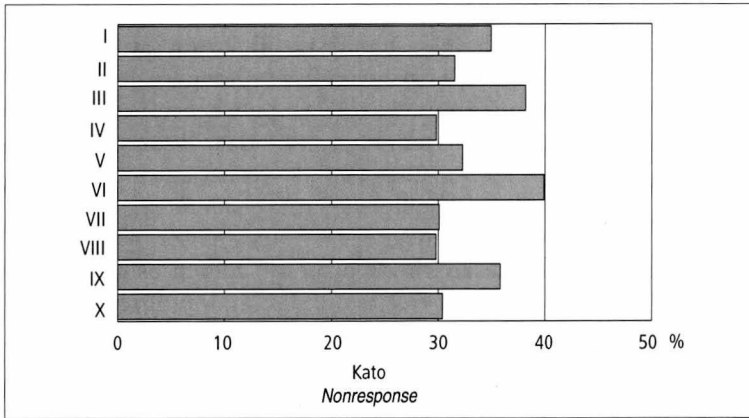

Kuvio 61.

Kato suuralueen mukaan vuoden 2004 tutkimuksessa

Figure 61.

Nonresponse by major region in the 2004 Survey

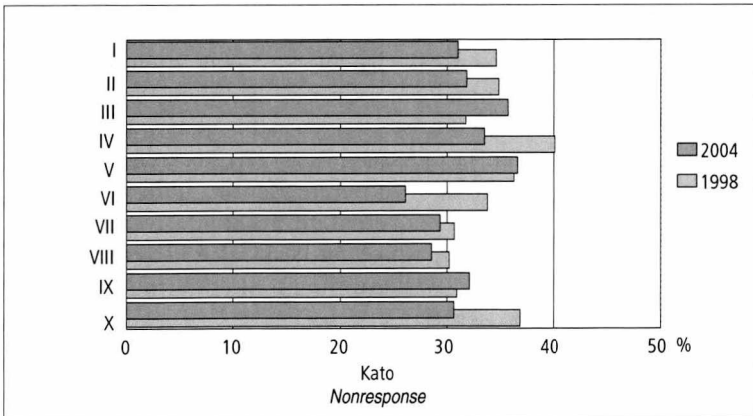

Kuvio 62.

Kato käytettävissä olevan rahatulon desiiiluokan mukaan vuoden 2004 tutkimuksessa

Figure 62.

Nonresponse by decile bracket of disposable cash income in the 2004 Survey

Kuvio 63.

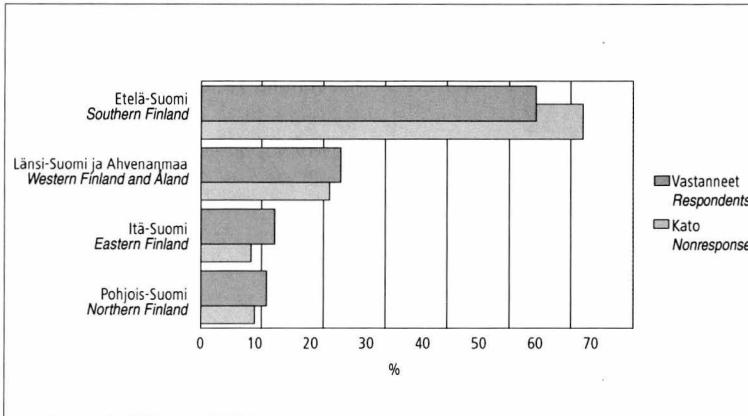
Kato veronalaisen varallisuuden desiiiluokan mukaan vuoden 2004 tutkimuksessa

Figure 63.

Nonresponse by decile bracket of taxable wealth in the 2004 Survey

vuoden 1998 tutkimukseen, jakauma on taasoittunut jonkin verran. Kato on selvästi pienentynyt kaikkein varakkaimpien kotitalouksien kohdalla. Myös kahdessa alimmassa varallisuuden desiiiluokassa katoprosentit ovat

pienentyneet. Tavoittamattomuus kadon syynä oli yleisempää kahdessa alimmassa varallisuuden desiiiluokassa ja kaikkein varakkaimpien keskuudessa kuin muissa varallisuusdesiileissä (kuvio 63).

Kuvio 64.
Alueellinen jakauma
suuralueittain kadon ja
vastanneiden välillä 2004
tutkimuksessa

Figure 64.
Regional distribution of
nonresponse and response by
major region in the 2004 Survey

14.2.5 Katotalouksien ja vastanneiden jakaumat

Alueellinen jakautuminen katotalouksien ja tutkimukseen osallistuneiden välillä oli Asumis- ja varallisuustutkimuksessa melko samanlaista. Selkein ero oli Etelä-Suomen kohdalla, johon sijoittui 54 prosenttia vastanneista ja 62 prosenttia katotalouksista. Lääneittäisessä tarkastelussa jakauma oli hyvin samanlainen (kuvio 64). Koulutusaste jakautui myös melko tasaisesti vastanneiden ja katotalouksien kesken. Suurin ero oli kouluttautumattomien tai vain perusasteen koulutuksen saaneiden kohdalla, joita oli vastanneiden joukossa 35 prosenttia ja katoon kuuluvista 41 prosenttia. Kohdehenkilöiden sukupuoli-jakaumakin oli lähes symmetrinen vastanneiden ja katotalouksien välillä. Naisia oli kummassakin ryhmässä enemmän kuin miehiä. Naisten osuus oli kolme prosenttiyksikköä suurempi vastanneiden joukossa kuin katotalouksien kohdalla.

14.2.6 Keskivirhelaskelmat

Otannalla kerätyt aineistot sisältävät aina satunnaisvaihtelua ja usein myös systemaattisia

virheitä. Otannasta aiheutuu satunnaisvaihtelua, koska vain osa kohdeperusjoukon alkioista mitataan. Otantavirheestä johtuvaa satunnaisvaihtelua arvioidaan keskivirhelaskelmien avulla. Taulukossa 23 on esitetty varallisuuslajeille lasketut keskiarvot, keskiarvon keskivirheet sekä suhteelliset keskivirheet (keskivirheen prosentuaalinen osuus keskiarvosta). Kotitalouksia oli lopullisessa aineistossa 3 455 ja perusjoukon koko oli tällöin 2 415 000. Koko varallisuuden keskiarvon keskivirhe oli 2,4 prosenttia, joka tarkoittaa sitä, että vuonna 2004 kotitalouksien keskimääräinen varallisuus oli 95 prosentin todennäköisyydellä 140 574 ja 154 335 euron välillä. Keskivirheet kasvavat mentäessä tarkemmalle tasolle varallisuuden tarkastelussa. Pienemmistä eristä asuntojen, kulkuvälineiden ja talletusten arvojen keskivirheet olivat vielä alle viiden prosentin. Rahoitusvarallisuuden ja etenkin arvopaperivarallisuuden keskivirheet olivat keskimääräistä suurempia. Koko velkasumman keskivirhe oli 3,4 prosenttia.

Taulukko 23. Varallisuuden ja velkojen keskvirheet vuoden 2004 tutkimuksessa

Table 23. Standard errors in assets and liabilities in the 2004 Survey

	Keskiarvo	Keskiarvon keskvirhe	Suhteellinen keskvirhe, %	Mediaani	95-% luottamusväli
1–6 Varallisuus yhteensä	147 454	3 509	2,4	103 333	140 574–154 335
1 Asuntojen arvo	97 327	2 137	2,2	75 000	93 138–101 516
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 624	1 650	2,0	70 000	80 388–86 859
1.2 Asunnon arvo (muut)	13 703	1 133	8,3	0	11 481–15 926
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 957	847	6,1	0	12 297–15 618
3 Kulkuvälineiden arvo	10 593	394	3,7	5 000	9 821–11 366
4–6 Rahoitusvarallisuus	25 576	1 419	5,5	5 100	22 795–28 358
4 Talletukset yhteensä	11 226	464	4,1	3 000	10 316–12 137
5 Arvopaperit yhteensä	10 561	1 142	10,8	0	8 323–12 799
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 023	1 076	13,4	0	5 914–10 131
6 Muut rahoitusvarat	3 789	308	8,1	0	3 185–4 393
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 568	244	15,6	0	1 090–2 046
6.2 Eläkevakuutukset	1 845	173	9,4	0	1 507–2 184
1–3 Yksityisvelat yhteensä	19 663	674	3,4	200	18 341–20 985
1 Asuntolainat yhteensä	16 394	626	3,8	0	15 167–17 622
2 Kulutuslainat yhteensä	2 700	149	5,5	0	2 408–2 991
3 Opintolaina	570	47	8,2	0	476–663
Nettovarallisuus	127 791	3 456	2,7	76 230	121 014–134 568

15. Varallisuuskäsitteet ja tiedonkeruu

Vuoden 2004 tutkimusaineisto sisältää 3 455 kotitalouden haastattelutiedot ja niihin liitetyt rekisteripohjaiset tiedot. Tietojen keruu tehtiin tietokoneavusteisesti pääasiassa käyntihaastatteluilla. Vanhemmat varallisuusaineistot on kerätty tulonjakotilaston vuosittaisen keruun yhteydessä. Alla on lueteltu keskeiset varallisuuserät ja kuvattu niiden tietojenkeruutapa.

Asuntovarallisuus

Varallisuustutkimuksessa selvitetään erikseen oman, vakituisen asunnon arvo, sijoitusasuntojen eli muiden kuin omassa käytössä olevien asuntojen arvo ja vapaa-ajanasuntojen arvo. Vapaa-ajanasunnnot käsittävät kaikki lomakiinteistöt ja lomaosakkeet. Pientaloissa tulee rakennuksen ja tontin yhteisarvo. Maatiloissa otetaan mukaan vain asuinrakennukset pihapiireineen, ei yritystoimintaan kuuluvia rakennuksia. Asunnon arvolla tarkoitetaan velatonta nykyarvoa eli todennäköistä myyntihintaa, jos asunto myytäisiin pois. Osaomistusasunnoista tulee arvoksi vain osaomistajan osuus.

Haastattelussa pyydettiin arvioimaan asunnon arvo kysymyksellä: "Paljonko arvioitte, että olisitte saanut asunnostanne, mikäli olisitte myynyt sen vuoden 2004 lopussa?" Vuoden 2004 tutkimuksessa 8 prosenttia omistusasujista ei pystynyt tai halunnut arvioida asuntonsa hintaa. Mitä vanhempi oli kotitalouden viitehenkilö, sitä useammin asunnon arvo jäi puuttuvaksi. Niille kotitalouksille, joilta arvotietoa ei saatu, puuttuvat tiedot imputoitiin eli paikattiin korvikearvoilla. Asuntoarvot laskettiin asuntojen hintatilastosta saatujen neliöhintojen avulla.

Neliöhinnat oli saatavissa kunnittain ja talotyyppin sekä huoneluvun mukaan. Imputointimenetelmä muuttui aiempiin tutkimuksiin verrattuna. Aiemmin asunnon arvo saatiin regressiomallilla, jossa oli mukana useita asunnon hintaan vaikuttavia tekijöitä

(asunnon tyyppi, postinumeroalue, pinta-ala, talotyyppi, rakennusvuosi, kunta, rakennusmateriaali).

Sijoitusasuntojen arvoissa puuttuvia oli niin vähän, että arvot arvioitiin tapauskohtaisesti. Joka viides vapaa-ajanasunto arvioitiin tilastokäsittelyssä. Niiltä haastateltavilta, joilta ei saatu vapaa-ajanasunnon hinta-arviota, kysyttiin seuraavia tietoja vapaa-ajanasunnosta: rakennusvuosi, oma tai vuokratontti, tontin pinta-ala, rakennusaine, talviasuttavuus, oma ranta tai rannankäyttöoikeus, rakennuksen pinta-ala, varustetaso ja sijaintikunta. Näitä tietoja käytettiin hyväksi arvioitaessa nettisovellusten avulla vapaa-ajanasunnon käypä arvo.

Kulkuvälineet

Kulkuvälineet oli jaettu haastattelussa neljään osioon. Ensin kysyttiin tiedot käyvästä arvosta ja sen jälkeen vuoden aikana tapahtuneet hankinnat seuraavista kulkuvälineistä:

- henkilö- ja pakettiautot sekä farmariautot ja maasturit
- purje- ja moottoriveneet, vesijetit sekä isot alukset, joita käytetään huviveneinä
- matkailuvaunut ja matkailuautot
- moottoripyörät, skootterit, moottorikelkat ja mönkijät

Jos haastattelussa ei pystytty arvoarviota tekemään, kysyttiin arvonmäärityksessä tarvittavia tietoja, kuten kulkuvälineen merkkiä (valmistajaa), mallia ja vuosimallia. Näiden perusteella muodostettiin aineistokäsittelyssä arvotiedot. Arviot on tehty pääasiassa eri netti-sovelluksien avulla.

Metsäomaisuus

Metsäkiinteistön arvoa ei selvitetty haastattelussa. Verotusarvotieto poimittiin verohallituksen henkilörekisteriaineistosta kotitalouden jäsenille. Jäsenkohtaiset tiedot on summattu kotitalouskohtaisiksi.

Kestotavarat

Kulkuvälineiden ohella kestohyödykkeitä voidaan pitää varallisuusesineinä, joiden tarkoitus on tuottaa omistajilleen ensisijaisesti tiettyjä palveluksia. Ominaisuuksiltaan ne ovat elinkaarivarallisuutta, joilla ylläpidetään kulutusmahdollisuuksia. Kestohyödykkeiden hankinnalla on selvä investointiluonne ja ne poikkeavat siten varsinaisesta kulutuksesta. Varsinaisena sijoitusvarallisuutena niitä ei voida pitää. Kestotavarat kuuluvat niin sanottuun laajaan varallisuuskäsitteeseen. Ne ovat mukana vain liitetäulukossa 14.

Varallisuuteen on otettu kestokulutustavaroiden hankinnat vuosilta 2000–2004. Vain isommat kestokulutustavarat ovat mukana, ei pieniä kotitalouskoneita.

Kestokulutusrhymiiä olivat:

- televisiot (tv, digisovittimet, satelliittiantennit)
- viihde-elektroniikan laitteet (cd- ja dvd-laitteet, stereot, videot, autohifi- ja kotiteatterilaitteet)
- tietokoneet ja oheislaitteet (pc:t, pelikoneet- ja -konsolit, tulostimet, skannerit, näyttölaitteet, dataprojektorit)
- tietoliikennelaitteet (puhelimet, faksit, satelliittipuhelimet)
- pesukoneet (pyykinpesukoneet, astianpesukoneet, kuivauskaapit ja -rummut, paine- yms. pesurit)
- keittiökoneet (kylmäkoneet, liedet, uunit, liesituulettimet, kamiinat, isot grillit)
- polkupyörät ja kuntolaitteet (pyörät, kotikuntokeskukset, soutulaitteet yms.)
- kamerat ja "isot" soittimet (kamerat, kii- karit, kaukoputket, isot soittimet, syntetisaattorit, tallentimet)
- huonekalut ja työkoneet (huonekalut, valaisimet, puutarhakalusteet ja -koneet, paineilma- ja sähkötyökoneet, moottorisahat ja muut isot työkalut)
- arvoesineet (arvotaulut, antiikkiesineet, taide-esineet, arvokkaat kokoelmat)

Talletukset

Talletukset kattavat kaikki pankkitilimuodot ja varsinaisen pankkitoiminnan ulkopuolella

olevat kauppojen asiakastilit sekä jäsentilit työpaikkojen henkilöstökassoissa. Lomakkeella oli kaksi kysymyslohkoa: ensin oli kysymys niin sanotuilla käyttelytileillä eli käyttö-, karttuva ja säästötileillä olevista varoista. Näiden jälkeen kysyttiin määräaikaistileillä ja sijoitustileillä olevat varat. Viiteaikana tilitiedoissa oli haastatteluajankohta. Talletukset kysyttiin haastattelussa jokaiselta kotitalouden jäseneltä erikseen. Tilitiedot oli mahdollista antaa myös koko kotitaloutta koskevana.

Mikäli tilitietoja ei haluttu antaa eriteltyinä, ne oli mahdollista antaa suuruusluokkana vastauskortilta. Tällöin ilmoitettiin koko talouden kaikilla tileillä olevien varojen yhteismäärää. Taulukoissa nämä vastaukset ovat erittelemättöminä talletuksina.

Pörssiosakkeet ja sijoitusrahastot

Haastattelussa on kysytty pörssiosakkeista vain osakesarjojen lukumäärät ja aineiston muodostamisvaiheessa osakkeet on hinnoiteltu vuoden 2004 lopun pörssikurssien mukaan. Yhtiöiden osakesarjat oli valittavissa vastauskortilta. Mikäli osaketietoja ei haluttu antaa sarjoittain, osakesalkun markkina-arvo oli mahdollista antaa myös yhtenä summana.

Suomessa toimivat sijoitusrahastot olivat myös yhtenä luettelona vastauskortilla. Sijoitusrahastoissa oli samantapainen kysymystapa kuin pörssiosakkeissa. Ulkomaisissa pörseissä noteerattujen osakkeiden merkitsemiseen oli oma menettelytapa.

Muut arvopaperit

Julkisesti noteerattomat osakkeet arvostettiin pääsääntöisesti haastattelussa kysytyn käyvän arvon mukaan. Jos haastateltavalta saatiin vain osakkeiden nimellisarvo ja aineistotarkistuksissa ei saatu muuta arvoa, niin arvotiedoksi jäi nimellisarvo.

Osuustodistukset kysyttiin muun muassa seuraavista osuustoiminnallista yritysmuodoista: osuuspankit, lähivakuutusryhmät, Metsäliitto, osuusteurastamot, osuusmeijerit, kotieläinjalostus, munapakkaamot ja palvelualojen työosuuskunnat. Mukana ei ole puhelinosuuskuntien osuuksia tai kauppojen

osuustodistuksia (osuuskauppojen jäsenosuuksia). Arvotietona on pääasiassa omistettujen osuustodistusten käypä arvo. Osuustodistuksissa voi olla mukana arvotietoja, jotka perustuvat maksettuihin osuusmaksuihin.

Joukkovelkakirjoja ovat yritysten, valtion, kuntien ja muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat tai lyhyemmin joukkolainat. Ne voivat olla esimerkiksi obligaatio- tai debentuurilainoja, optio- tai vaihtovelkakirjalainoja. Laina voidaan maksaa takaisin yhtenä tai useampana kuoletuksena laina-ajan kuluessa. Haastattelussa on kysytty takaisin maksamatta olevaa arvoa eli sitä osaa arvosta, jota ei ole 2004 loppuun mennessä kuoletettu (jäljellä oleva nimellisarvo).

Vakuutussäästöt

Säästövakuutuksia ovat säästöhenkivakuutukset ja sijoitussidonnaiset säästövakuutukset. Haastattelussa on kysytty jäsenittäin vakuutukseen vuoden 2004 loppuun mennessä kertynyttä säästösummaa. Mikäli kertyneen säästön määrää ei osattu sanoa, kysyttiin vakuutuksen alkamisajankohta, ikä jolloin vakuutussumma maksetaan takaisin, vuosimaksu, muut suoritukset tai kertasuoritukset vakuutusaikana. Näitä tietoja käytettiin säästösumman laskemiseen, jos sitä ei haastattelavalta suoraan saatu.

Vapaaehtoinen, yksilöllinen eläkevakuutus on lakisääteistä vanhuuseläkettä korvaava ja/tai täydentävä vakuutus. Eläkevakuutukset on kysytty kotitalouden jäsenittäin. Haastattelussa kysyttiin ensisijaisesti eläkevakuutuksen pääoma-arvoa. Jos eläkesäästöjä ei tiedetty, ne on laskettu säännöllisten kuukausimaksujen perusteella. Myös poikkeukselliset maksut ja kertamaksut yhteensä vakuutusajana on otettu huomioon.

Käteisvarat

Tutkimuksen rahoitusvaroihin kuuluvat myös käteisvarat ja sekkit. Käteinen tarkoittaa kotona olevia suurehkoja rahavaroja. Kysymys koski lähinnä niitä talouksia, jotka olivat varanneet rahaa esimerkiksi isoja hankintoja

varten. Pikkusummia tai jokapäiväisiä talousrahoja ei ole huomioitu. Myös sekkit ja matka- valuutta kuuluvat käteisvaroihin. Ulkomaan rahayksikköinä ilmoitetut on muunnettu valuuttakurssien mukaan euroiksi.

Lainasaatavat

Lainasaatavien yhteissumma, jos kotitaloudella oli laina- tai muita saatavia yksityisiltä henkilöiltä, yrityksiltä, kunnilta tai valtiolta. Saatavia ovat muun muassa lainat sukulaisille tai tuttaville, erilaiset saamatta olevat maksusuoritukset (kauppahinta, työpalkkiot), veronpalautukset, takuumaksut (esim. vuokralaiselta vaadittu vuokratakuu).

Velat

Tässä raportissa on käytetty velkakäsitteenä yksityisvelkoja yhteensä. Se sisältää kotitalouden asunto-, kulutus- ja opintovelkojen määrän yhteensä. Tutkimusaineistossa on myös laajempi käsite, jota tässä ei ole käytetty. Se sisältää muun muassa yritys- ja sijoituslainoja.

Asunto- ja opintovelkojen viiteaika on vuoden 2004 loppu ja kulutusvelkojen haastattelujankkohta. Asuntolainat ovat kotitalouden asunnon ostoa tai peruskorjausta varten ottamia lainoja. Asuntolainatiedot poimittu Verohallituksen lainatietokannoista lainoille, joiden käyttötarkoitus on asuntolaina tai muille lainoille, jotka sisältävät asuntolainaa. Aiemmin asuntolainat saatiin varallisuustutkimukseen haastattelutietoina.

Kulutyslainoja ovat lainat autoa, venettä, matkailuvaunua tai vapaa-ajanasuntoa varten. Kulutuslainat sisältävät myös muut kulutusluotot, kuten osamaksuluotot, kaupan luotot, korttiluotot, pankin kulutuslainat tai luotollisen tilin velat (limiittiluotot). Kulutuslainat eivät sisällä Visan yms. maksuaikakorttien maksamatta olevia eriä. Jos Visan luotto-ominaisuutta on käytetty, siinä tapauksessa luotto tulee kulutuslainoihin.

Tulot

Käytettävissä olevat tulot tarkoittavat kotitalouden jäsenten yhteenlaskettuja ansiotuloja

(palkka- ja yrittäjätuloja), omaisuustuloja ja saatuja tulonsiirtoja, joista on vähennetty talouden maksamat tulonsiirrot. Tiedot on saatu tulonjaon kokonaisaineistosta ja rekisteritietoihin on lisätty tulonjakotilaston käsitteen mukainen nettoasuntotulo. Käytettävissä oleva tulo ei ole vuonna 2004 kuitenkaan sisältöään sama kuin tulonjakotilastossa ja aiemmin varallisuustutkimuksissa. Puuttuvia tuloeriä ovat muun muassa kotitalouksien väliset tulonsiirrot ja tulonjaon haastattelussa ky-

symät korko- ja osinkotulot. Aiemmin varallisuustutkimuksissa oli tulonjakotilaston mukainen käytettävissä oleva tulo.

Käytettävissä olevat rahatulot eivät sisällä laskennallisia tuloeriä, mutta sisältävät luontoisedut. Kotitalouden käytettävissä olevista rahatuloista eli bruttorahatuloista on vähennetty maksetut tulonsiirrot ja tähän erotukseen on lisätty saadut luontoisedut. Tiedot on saatu tulonjaon kokonaisaineistosta.

16. Muita käsitteitä

Kotitalous

Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät tulojaan yhdessä. Kotitalous on siis laajempi käsite kuin perhe. Kotitalous eroaa hieman myös asuntokunnasta, joka muodostuu samassa asuinhuoneistossa vakinaisesti asuvista henkilöistä.

Varallisuustutkimuksen kotitalouskäsite vastaa muiden Tilastokeskuksen tutkimusten kotitalouskäsitettä (mm. tulonjakotutkimus). Toiminnallisen määritelmän mukaan kotitalouteen kuuluvat muun muassa:

- varusmies- tai siviilipalvelusta suorittavat
- toisella paikkakunnalla tai ulkomailla tilapäisesti työssä olevat
- sairaalahoitossa tilapäisesti olevat sekä lomalla tai matkoilla olevat
- toisella paikkakunnalla opiskelevat koululaiset ja opiskelijat, jos he elävät pääosin vanhempiensa tuloilla

Kotitalouteen eivät kuulu

- toisella paikkakunnalla tai omissa asunnossa asuvat opiskelijat, mikäli he elävät pääasiassa omilla tuloilla tai opintolainoilla
- yhdessä (esimerkiksi soluasunnossa) asuvat opiskelijat, paitsi jos he ovat naimisissa tai avoliitossa

Kotitalouden viitehenkilö

Huomattava osa kotitalouskohtaisista luokiteltutiedoista on muodostettu niin sanotun viitehenkilön tietojen perusteella. Yleensä kotitalouden viitehenkilöksi valitaan se kotitalouden jäsen, jonka henkilökohtaiset tulot ovat suurimmat. Henkilökohtaiset tulot on saatu rekisteritietojen avulla ja viitehenkilö on muodostettu haastattelujen jälkeen, tietojen käsittelyn yhteydessä.

Vaikka tulot ovat yleensä viitehenkilön määräävä kriteeri, tietyissä tapauksissa (mm. yrittäjätaloudet) koko kotitalouden toiminta otetaan huomioon.

Kulutussyksikkö

Eri kokoisten kotitalouksien tulojen vertailussa on käytetty kulutussyksiköjä, joilla koerojen lisäksi pyritään ottamaan huomioon niin sanottuja yhteiskulutushyötyjä. Kotitalouskohtaisten tulojen vertailu ei ota huomioon kotitalouksien koon vaihtelua. Jäsenten lukumäärään perustuva tulovertailu ei taas ota huomioon sitä, että kotitalouden kulutustarve ei kasva suoraviivaisesti jäsenten lukumäärän kasvaessa, koska suuremmat kotitaloudet saavuttavat niin sanottuja yhteiskulutushyötyjä pienempiin kotitalouksiin verrattuna. Jäsentä kohti lasketut elinkustannukset ovat suuressa kotitaloudessa alhaisemmat kuin pienessä taloudessa, vaikka molempien kotitalouksien jäsenten tarpeet tulisivat yhtä hyvin tyydytettyä. Jäsenkohtainen tarkastelu ei myöskään ota huomioon eroja kulutustarpeissa, koska sekä aikuinen että lapsi saavat saman painon.

Julkaisun tulotaulukoissa on käytetty niin sanottua muunnettua OECD-asteikkoa (modifioitu OECD-asteikko). Siinä talouden ensimmäinen aikuinen saa painon 1, muut 14 vuotta täyttäneet henkilöt painon 0,5 ja 0–13-vuotiaat lapset painon 0,3.

Sosioekonominen asema

Sosioekonomisen aseman määrittämiseksi henkilöt on ensin jaettu ammatissa toimiviin ja ammatissa toimimattomiin. Ammatissa toimiviksi on pääsääntöisesti luokiteltu kaikki tutkimusvuonna vähintään kuutena kuukautena tuotantotoimintaan osallistuneet. Ammatissa toimivat on edelleen jaettu yrittäjiin ja palkansaajiin haastattelussa ilmoitettujen tietojen perusteella. Tämän johdosta yrittäjiksi on luokiteltu myös sellaisia henkilöitä, joita verotuksessa on verotettu palkansaajina (tyypillisesti hän on yrittäjä, joka työskentelee palkansaajana omissa yrityksessään). Ammatissa toimimattomat on ryhmitelty opiskelijoihin, eläkeläisiin, työttömiin ja mui-

hin. Työttömiksi on laskettu henkilöt, jotka ovat olleet vuoden aikana vähintään 6 kuukautta työttömänä.

Sosioekonomista asemaa muodostettaessa on sovellettu vuoden 2001 ammattiluokitusta (Ammattiluokitus 2001, Käsikirjoja 14, Tilastokeskus, Helsinki, 2001). Kotitalouden sosioekonominen asema on määritetty viitehenkilön sosioekonomisen aseman mukaan. Luokitusta on kuvattu tarkemmin julkaisussa Sosioekonomisen aseman luokitus 1989 (Tilastokeskus, Käsikirjoja Nro 17, Helsinki 1989).

Alueluokitukset

Julkaisussa alueluokituksena on käytetty Euroopan unionia varten laadittua tilastollista suuraluejakoa, joka perustuu maakuntaluokitukseen. Suuraluejako on otettu käyttöön vuonna 2003. Suuralueet (NUTS 2 -alueet) ovat:

- Etelä-Suomi, josta pääkaupunkiseutu (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) on taulukoitu erikseen
- Länsi-Suomi
- Itä-Suomi
- Pohjois-Suomi
- Ahvenanmaa (yhdistetty liitetaulukossa Länsi-Suomeen)

Liitetaulukossa 10 on käytetty myös tilastollista kuntaryhmitystä kuvaamaan kuntia kaupunkimaisuuden ja maaseutumaisuuden mukaan. Lisätietoja alueluokituksista on julkaisussa "Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot" (Tilastokeskus, Käsikirjoja nro 28). Kotitalouden asuinpaikka on määritelty haastattelun perusteella, joten se saattaa olla eri kuin kotitalouden jäsenten henkikirjoituskunta.

Asunnon hallintasuhde

Asunnon hallintasuhde on määritetty haastattelutietojen perusteella. Tutkimusaineistossa on myös rekistereihin perustuvia muuttajia asunnon hallintasuhteesta.

Taulurivit liitetaulukoissa 1–10

Kotitalouksia otoksessa
Kotitalouksia perusjoukossa
Henkilöitä otoksessa
Henkilöitä perusjoukossa
Kuluttajayksiköitä keskimäärin
Kotitalouden keskikoko

Käytettävissä olevat tulot
Käytettävissä olevat rahatulot

1–6 Varallisuus yhteensä

1 Asuntojen arvo
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)

2 Vapaa-ajanasuntojen arvo
3 Kulkuvälineiden arvo

4–6 Rahoitusvarallisuus

4 Talletukset yhteensä
4.1 Käyttelytilit
4.2 Määräaikais- ja sijoitustilit
4.3 Tilit erittelemättä

5 Arvopaperit yhteensä
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastot
5.1.1 Pörssiosakkeet
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet
5.2 Muut osakkeet
5.3 Osuustodistukset
5.4 Joukkovelkakirjat

6 Muut rahoitusvarat
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset
6.2 Eläkevakuutukset
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat

1–3 Yksityisvelat yhteensä

1 Asuntolainat
2 Kulutuslainat
3 Opintolainat

Nettovarallisuus

Tablerows in appendix tables 1–10

Number of households in the sample
Number of households in the population
Number of individuals in the sample
Number of individuals in the population
Average number of consumption units
Average size of household

Disposable income
Disposable cash income

1–6 Wealth, total

1 Value of dwellings
1.1 Value of dwelling (principal)
1.2 Value of dwelling (investment)

2 Value of free-time residences
3 Value of vehicles

4–6 Financial assets

4 Deposits, total
4.1 Current accounts
4.2 Term deposit and investment accounts
4.3 Accounts, unspecified

5 Securities, total
5.1 Listed shares and mutual funds
5.1.1 Listed shares
5.1.2 Mutual funds
5.2 Other shares
5.3 Share certificates
5.4 Bonds and debentures

6 Other financial assets
6.1 Savings and deposit insurances
6.2 Voluntary pension insurance savings
6.3 Cash funds and loan receivables

1–3 Private liabilities, total

1 Housing loans
2 Consumer loans
3 Student loans

Net wealth

Liitetaulukot – Appendix tables

Taulukko 1. Kotitalouksien tulot, varat ja velat sosioekonomisen aseman mukaan 2004, € kotitaloutta kohti.

Table 1. Income, assets and liabilities of households by socio-economic group in 2004, EUR per household

	Yrittäjät – Self-employed			
	Kaikki kotitaloudet All households	Yhteensä All	Maatalous-yrittäjät Self-employed in agriculture	Muut yrittäjät Other self-employed
Kotitalouksia otoksessa	3 455	629	197	432
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	185 472	48 542	136 931
Henkilöitä otoksessa	8 649	1 944	698	1 246
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	518 030	158 697	359 333
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,78	2,00	1,70
Kotitalouden keskikoko	2,14	2,79	3,27	2,62
Käytettävissä olevat tulot	32 180	57 760	42 590	63 140
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	53 510	37 760	59 090
1–6 Varallisuus yhteensä	147 450	277 120	232 900	292 790
1 Asuntojen arvo	97 330	156 870	140 420	162 700
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	125 990	118 180	128 760
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	30 880	22 240	33 940
2 Vapaa-ajan asuntojen arvo	13 960	32 560	17 220	38 000
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	26 350	22 270	27 800
4–6 Rahoitusvarallisuus	25 580	61 340	53 000	64 300
4 Talletukset yhteensä	11 230	19 110	21 200	18 360
4.1 Käyttelytilit	7 360	13 290	14 380	12 900
4.2 Määräaika- ja sijoitustilit	2 880	4 100	3 070	4 470
4.3 Tilit erittelemättä	990	1 720	3 750	1 000
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	32 980	19 680	37 690
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	17 650	7 680	21 190
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	11 650	4 260	14 270
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	6 000	3 420	6 910
5.2 Muut osakkeet	1 740	13 440	5 250	16 340
5.3 Osuustodistukset	320	1 630	5 920	110
5.4 Joukkovelkakirjat	480	260	820	60
6 Muut rahoitusvarat	3 790	9 260	12 120	8 240
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	2 680	4 550	2 020
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	5 690	5 610	5 710
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	880	1 960	500
1–3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	25 600	12 800	30 140
1 Asuntolainat	16 390	20 760	8 860	24 980
2 Kulutuslainat	2 700	4 440	3 770	4 680
3 Opintolainat	570	410	170	490
Nettovarallisuus	127 790	251 520	220 110	262 650

Toimihenkilöt – Salaried employees						
Yhteensä All	Ylemmät toimihenkilöt Upper level salaried employees	Alemmat toimihenkilöt Lower level salaried employees	Työntekijät Workers	Eläkeläiset Pensioners	Työttömät Unemployed	Muut Others
1 208	664	544	531	741	170	176
784 511	379 155	405 356	454 140	723 604	136 599	130 673
3 342	1 951	1 391	1 467	1 287	323	286
1 963 733	1 009 696	954 037	1 162 405	1 074 155	235 800	206 643
1,65	1,71	1,59	1,67	1,24	1,30	1,25
2,50	2,66	2,35	2,56	1,48	1,73	1,58
41 790	50 770	33 390	33 630	21 710	13 620	10 580
38 750	47 250	30 800	31 250	18 660	12 750	10 100
179 380	235 620	126 780	109 060	141 610	35 150	54 940
123 630	157 630	91 840	75 980	94 230	22 970	23 960
106 650	133 760	81 300	69 920	80 740	20 730	14 560
16 980	23 870	10 540	6 060	13 490	2 230	9 390
14 820	19 860	10 100	8 590	15 650	3 000	3 120
13 810	16 980	10 850	11 010	5 600	2 940	3 100
27 120	41 160	13 980	13 470	26 130	6 260	24 760
11 680	16 520	7 140	7 870	13 290	3 560	5 590
8 120	11 220	5 220	5 960	7 650	2 780	2 460
2 800	4 350	1 350	1 530	4 000	660	2 390
760	960	570	380	1 640	120	730
10 570	18 170	3 450	3 250	9 740	1 910	17 700
8 460	14 460	2 850	2 290	8 540	1 160	15 950
5 490	9 850	1 410	800	5 320	290	11 350
2 970	4 610	1 440	1 500	3 220	880	4 600
1 510	2 590	510	670	260	20	150
100	110	80	260	330	280	100
500	1 000	20	40	610	450	1 500
4 870	6 470	3 380	2 350	3 100	780	1 470
1 380	1 670	1 110	1 090	2 120	150	1 210
3 040	4 450	1 720	940	690	530	130
450	340	550	320	300	110	130
35 520	43 440	28 110	24 680	3 480	4 370	4 180
30 430	38 160	23 200	20 430	2 730	3 160	1 400
4 260	4 480	4 050	3 600	730	820	620
830	800	860	660	20	380	2 160
143 860	192 180	98 670	84 370	138 130	30 780	50 750

Taulukko 2. Kotitalouksien tulot, varat ja velat kotitalouden elinvaiheen mukaan 2004, € kotitaloutta kohti.

Table 2. *Income, assets and liabilities of households by household's stage of life in 2004, EUR per household*

		Yhden hengen talous – <i>One-person household</i>					
		Kaikki kotitaloudet <i>All households</i>	Yhteensä <i>All</i>	Alle 35-vuotiaat <i>Years –34</i>	35–64-vuotiaat <i>Years 35–64</i>	65 täyttäneet <i>Years 65–</i>	Yhden huoltajan talous <i>Single-parent household</i>
	Kotitalouksia otoksessa	3 455	857	282	371	204	106
	Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	944 536	209 890	405 206	329 440	67 322
	Henkilöitä otoksessa	8 649	857	282	371	204	291
	Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	944 536	209 890	405 206	329 440	184 109
	Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,00	1,00	1,00	1,00	1,63
	Kotitalouden keskikoko	2,14	1,00	1,00	1,00	1,00	2,73
	Käytettävissä olevat tulot	32 180	16 830	13 380	19 710	15 470	22 580
	Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	14 980	12 990	17 780	12 800	20 850
1–6	Varallisuus yhteensä	147 450	84 950	28 500	103 010	98 700	64 240
1	Asuntojen arvo	97 330	56 370	18 780	63 980	70 960	49 840
1.1	Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	50 040	16 510	54 710	65 660	46 930
1.2	Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	6 330	2 270	9 270	5 300	2 900
2	Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	7 480	1 120	8 540	10 230	3 080
3	Kulkuvälineiden arvo	10 590	3 860	3 750	5 720	1 650	3 940
4–6	Rahoitusvarallisuus	25 580	17 240	4 850	24 780	15 860	7 380
4	Talletukset yhteensä	11 230	7 220	2 740	7 910	9 220	3 360
4.1	Käyttelytilit	7 360	5 130	2 280	5 710	6 230	2 900
4.2	Määräaikais- ja sijoitustilit	2 880	1 470	440	1 550	2 040	390
4.3	Tilit erittelemättä	990	610	30	640	940	70
5	Arvopaperit yhteensä	10 560	7 480	1 440	12 280	5 430	1 950
5.1	Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	6 550	710	10 880	4 940	1 330
5.1.1	Pörssiosakkeet	5 050	4 650	260	8 500	2 700	190
5.1.2	Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	1 900	450	2 390	2 240	1 140
5.2	Muut osakkeet	1 740	530	700	870	20	0
5.3	Osuustodistukset	320	110	0	150	120	610
5.4	Joukkovelkakirjat	480	290	30	370	340	0
6	Muut rahoitusvarat	3 790	2 540	670	4 590	1 210	2 070
6.1	Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	1 300	130	2 310	810	1 340
6.2	Eläkevakuutukset	1 850	860	230	1 750	170	440
6.3	Käteisvarat ja lainasaatavat	380	380	310	540	230	290
1–3	Yksityisvelat yhteensä	19 660	6 780	9 530	9 640	1 510	21 210
1	Asuntolainat	16 390	5 420	7 070	7 930	1 280	18 160
2	Kulutyslainat	2 700	1 050	1 210	1 630	230	1 980
3	Opintolainat	570	310	1 260	80	0	1 060
	Nettovarallisuus	127 790	78 170	18 970	93 380	97 180	43 030

Lapseton pari – <i>Couple without children</i>				Lapsiperhe – <i>Family with children</i>			
Yhteensä	Alle 35-vuotiaat	35–64-vuotiaat	65 täyttäneet	Yhteensä	Alle 7-vuotiaita lapsia	Muut perheet	Muu talous
All	Years –34	Years 35–64	Years 65–	All	Youngest child under 7	Other family with children	Other household
1 123	214	610	299	792	421	371	577
706 268	143 800	359 281	203 188	432 120	242 324	189 796	264 753
2 246	428	1 220	598	3 130	1 735	1 395	2 125
1 412 537	287 600	718 561	406 376	1 689 920	978 758	711 162	929 665
1,50	1,50	1,50	1,50	2,14	2,14	2,16	2,19
2,00	2,00	2,00	2,00	3,91	4,04	3,75	3,51
39 990	29 600	49 710	30 140	46 310	40 950	53 160	45 530
36 660	29 030	45 480	26 470	43 140	38 620	48 910	41 520
200 820	78 570	249 960	200 440	187 720	155 180	229 260	183 530
124 880	58 240	149 440	128 610	132 390	115 460	154 010	124 800
100 810	50 100	118 500	105 420	117 030	103 530	134 260	112 390
24 070	8 140	30 940	23 190	15 360	11 920	19 750	12 400
24 790	2 850	34 580	23 020	10 720	5 330	17 600	16 220
14 460	9 150	19 360	9 560	17 710	14 190	22 200	14 370
36 680	8 330	46 580	39 240	26 910	20 210	35 450	28 150
16 130	6 530	17 110	21 180	10 660	8 210	13 800	15 380
9 130	4 600	10 380	10 120	8 500	6 780	10 700	9 860
5 290	1 190	5 170	8 410	1 640	1 000	2 450	4 090
1 700	730	1 560	2 650	530	430	650	1 430
14 960	1 270	20 120	15 540	12 480	9 970	15 680	8 870
11 300	1 070	14 290	13 240	8 460	6 880	10 490	5 520
6 680	600	7 650	9 270	5 620	4 440	7 140	2 430
4 620	470	6 640	3 980	2 840	2 440	3 350	3 080
2 110	190	3 630	780	3 400	2 750	4 230	2 770
560	10	670	750	290	220	380	440
1 000	0	1 530	770	330	120	590	140
5 590	540	9 350	2 520	3 760	2 040	5 970	3 900
2 240	90	3 380	1 740	1 320	870	1 880	1 200
2 970	290	5 430	540	2 140	870	3 760	2 230
380	160	550	250	310	290	340	470
18 610	41 920	18 950	1 520	50 050	56 000	42 460	18 450
15 240	36 160	14 850	1 120	43 230	49 160	35 650	14 380
2 760	3 310	3 870	390	5 840	5 250	6 580	3 510
610	2 440	230	0	990	1 580	230	560
182 210	36 660	231 010	198 920	137 670	99 180	186 810	165 090

Taulukko 3. Kotitalouksien tulot, varat ja velat viitehenkilön iän mukaan 2004, € kotitaloutta kohti

Table 3. Income, assets and liabilities of households by age of reference person in 2004, EUR per household

	Viitehenkilön ikä – Age of reference person in household						
	Kaikki All	Alle 25 v Under 25 y	25–34 25–34	35–44 35–44	45–54 45–54	55–64 55–64	65– 65–
Kotitalouksia otoksessa	3 455	264	491	681	832	643	544
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	164 713	352 196	426 522	472 792	435 273	563 504
Henkilöitä otoksessa	8 649	414	1 221	2 364	2 382	1 356	912
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	250 419	822 736	1 304 376	1 149 517	820 863	812 857
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,24	1,54	1,83	1,66	1,43	1,22
Kotitalouden keskikoko	2,14	1,52	2,34	3,06	2,43	1,89	1,44
Käytettävissä olevat tulot	32 180	13 100	29 140	40 070	39 490	39 950	21 560
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	12 780	28 250	37 270	35 920	36 170	18 450
1–6 Varallisuus yhteensä	147 450	19 350	87 880	154 150	179 070	213 910	139 210
1 Asuntojen arvo	97 330	11 750	64 280	112 080	117 420	124 540	93 950
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	9 760	56 690	100 460	100 300	100 680	82 140
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	1 990	7 590	11 620	17 120	23 860	11 810
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	1 420	3 340	7 340	18 240	28 120	14 740
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	2 680	9 590	13 900	14 800	14 050	4 820
4–6 Rahoitusvarallisuus	25 580	3 490	10 660	20 840	28 600	47 200	25 700
4 Talletukset yhteensä	11 230	2 830	5 770	8 580	12 570	15 830	14 410
4.1 Käyttelytilit	7 360	1 820	4 820	6 200	9 190	9 310	8 400
4.2 Määräaikaiss- ja sijoitustilit	2 880	550	730	1 700	2 360	5 350	4 310
4.3 Tilit erittelemättä	990	460	220	680	1 020	1 180	1 700
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	510	3 840	9 540	10 350	22 310	9 580
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	190	2 830	6 780	6 550	17 520	8 400
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	80	1 150	4 910	4 270	10 980	5 120
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	110	1 680	1 860	2 280	6 540	3 280
5.2 Muut osakkeet	1 740	300	910	2 300	2 830	3 050	310
5.3 Osuustodistukset	320	0	50	230	450	570	360
5.4 Joukkovelkakirjat	480	20	50	220	510	1 160	510
6 Muut rahoitusvarat	3 790	150	1 050	2 720	5 690	9 060	1 710
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	70	360	1 400	1 550	3 880	1 120
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	10	380	1 090	3 570	4 540	340
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	70	310	240	570	630	250
1–3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	7 500	41 620	39 800	19 550	10 230	1 640
1 Asuntolainat	16 390	4 840	35 900	34 630	15 230	7 890	1 330
2 Kulutuslainat	2 700	1 190	3 590	4 530	4 170	2 260	300
3 Opintolainat	570	1 460	2 130	630	150	80	20
Nettovarallisuus	127 790	11 850	46 260	114 350	159 520	203 680	137 570

Taulukko 4. Kotitalouksien tulot, varat ja velat suuralueen mukaan 2004, € kotitaloutta kohti.

Table 4. Income, assets and liabilities of households by major region in 2004, EUR per household

	Koko maa	Pääkaupunki-seutu	Muu Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Pohjois-Suomi
	<i>Whole country</i>	<i>Greater Helsinki</i>	<i>Rest of Southern Finland</i>	<i>Western Finland</i>	<i>Eastern Finland</i>	<i>Northern Finland</i>
Kotitalouksia otoksessa	3 455	860	895	854	445	401
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	473 274	744 475	612 821	308 113	276 317
Henkilöitä otoksessa	8 649	1 895	2 329	2 185	1 126	1 114
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	852 913	1 659 303	1 368 242	665 308	615 002
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,35	1,54	1,54	1,51	1,54
Kotitalouden keskikoko	2,14	1,80	2,23	2,23	2,16	2,23
Käytettävissä olevat tulot	32 180	30 340	33 790	32 610	30 360	32 100
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	28 280	30 810	29 540	27 560	29 530
1-6 Varallisuus yhteensä	147 450	160 620	166 620	144 460	117 040	113 850
1 Asuntojen arvo	97 330	108 720	111 540	94 930	72 780	72 230
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	93 950	95 530	79 090	65 340	64 300
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	14 770	16 010	15 840	7 430	7 930
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	15 170	14 480	13 580	13 790	11 500
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	6 800	12 560	11 290	10 920	9 880
4-6 Rahoitusvarallisuus	25 580	29 930	28 040	24 660	19 560	20 240
4 Talletukset yhteensä	11 230	11 560	10 920	12 570	11 210	8 510
4.1 Käyttelytilit	7 360	6 570	7 630	8 630	7 660	4 830
4.2 Määräaikais- ja sijoitustilit	2 880	3 720	2 390	2 600	3 160	3 040
4.3 Tilit erittelemättä	990	1 270	910	1 340	390	630
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	14 700	12 420	8 250	5 310	9 440
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	12 350	9 220	5 780	2 840	8 140
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	8 190	6 140	3 290	1 070	5 090
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	4 160	3 080	2 490	1 770	3 050
5.2 Muut osakkeet	1 740	1 230	2 480	1 910	1 230	800
5.3 Osuustodistukset	320	10	270	430	780	250
5.4 Joukkovelkakirjat	480	1 110	450	140	460	240
6 Muut rahoitusvarat	3 790	3 670	4 700	3 830	3 040	2 290
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	1 470	2 030	1 640	1 010	960
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	1 610	2 380	1 850	1 580	1 100
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	590	290	350	440	220
1-3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	17 590	23 200	19 190	16 040	18 760
1 Asuntolainat	16 390	14 980	19 580	15 780	12 660	15 760
2 Kulutuslainat	2 700	1 890	3 180	2 910	2 690	2 340
3 Opintolainat	570	730	440	500	690	660
Nettovarallisuus	127 790	143 030	143 410	125 260	101 000	95 090

Ahvenanmaa yhdistetty Länsi-Suomeen – Åland is joined to Western Finland

Taulukko 5. Kotitalouksien tulot, varat ja velat tulodesiileittäin 2004, € kotitaloutta kohti. Desiilit on muodostettu kotitaloutta kohti lasketun käytettävissä olevan tulon mukaan

Table 5. Income, assets and liabilities of households by income decile in 2004, (EUR per household) based on disposable income per household

	Kaikki	I	II	III
Kotitalouksia otoksessa	3 455	281	204	233
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	242 310	240 768	242 795
Henkilöitä otoksessa	8 649	324	271	354
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	268 800	284 389	322 637
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,05	1,08	1,14
Kotitalouden keskikoko	2,14	1,11	1,18	1,33
Käytettävissä olevat tulot	32 180	7 470	12 050	15 600
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	7 090	10 900	13 570
1-6 Varallisuus yhteensä	147 450	23 870	50 350	66 300
1 Asuntojen arvo	97 330	14 060	32 550	50 340
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	12 200	28 980	49 040
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	1 860	3 560	1 300
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	600	8 240	4 280
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	1 570	2 030	2 770
4-6 Rahoitusvarallisuus	25 580	7 630	7 530	8 910
4 Talletukset yhteensä	11 230	3 990	5 380	6 080
4.1 Käyttelytilit	7 360	2 800	4 460	3 850
4.2 Määräaikais- ja sijoitustilit	2 880	1 010	790	1 270
4.3 Tilit erittelemättä	990	180	120	960
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	2 600	1 190	1 790
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	1 630	1 100	860
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	360	550	380
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	1 270	550	480
5.2 Muut osakkeet	1 740	30	10	260
5.3 Osuustodistukset	320	120	80	530
5.4 Joukkovelkakirjat	480	820	10	140
6 Muut rahoitusvarat	3 790	1 040	960	1 030
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	550	240	580
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	270	650	230
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	220	70	220
1-3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	1 960	3 620	3 950
1 Asuntolainat	16 390	1 040	2 000	2 650
2 Kulutuslainat	2 700	260	830	810
3 Opintolainat	570	650	790	500
Nettovarallisuus	127 790	21 910	46 730	62 350

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
269	307	356	379	402	430	594
240 067	241 738	241 897	241 154	241 588	242 304	240 379
484	639	857	1 075	1 214	1 387	2 044
384 471	441 399	530 115	658 047	713 070	754 461	803 379
1,27	1,38	1,53	1,75	1,84	1,91	2,03
1,60	1,83	2,19	2,73	2,95	3,11	3,34
19 720	23 710	28 820	35 300	42 580	50 960	85 860
17 710	21 340	25 980	32 510	39 240	46 450	79 750
96 880	108 960	132 800	144 980	187 180	234 290	430 250
69 710	76 800	82 760	97 980	131 250	161 470	257 090
60 870	66 680	76 890	88 330	114 970	141 470	197 290
8 830	10 120	5 870	9 640	16 290	20 000	59 800
5 910	11 400	13 770	13 050	17 610	18 900	45 970
4 510	6 510	9 980	12 120	15 210	18 980	32 340
16 750	14 250	26 300	21 830	23 110	34 930	94 860
10 830	9 420	12 320	10 880	9 420	14 800	29 240
6 370	5 540	8 250	7 770	6 340	10 160	18 110
3 400	2 490	2 530	2 440	2 270	3 470	9 130
1 050	1 380	1 550	680	800	1 180	2 000
4 650	3 040	10 950	7 170	9 860	13 050	51 500
3 990	2 580	9 600	6 210	6 920	9 030	38 460
1 330	920	6 840	3 820	3 700	5 310	27 410
2 660	1 670	2 760	2 380	3 230	3 720	11 050
110	250	530	320	2 680	3 190	10 010
210	40	240	310	180	570	960
340	160	580	340	70	260	2 070
1 280	1 790	3 020	3 780	3 830	7 080	14 120
390	720	1 470	2 440	1 770	3 390	4 140
250	290	1 190	1 050	1 840	3 390	9 320
640	790	360	290	220	300	660
10 430	11 930	14 790	27 650	41 290	38 680	42 450
9 040	9 360	12 000	23 180	35 070	33 290	36 410
1 060	2 080	2 050	3 660	5 640	4 970	5 650
330	490	740	810	580	420	390
86 460	97 030	118 010	117 330	145 890	195 610	387 810

Taulukko 6. Kotitalouksien tulot, varat ja velat tulodesiileittäin 2004, € kotitaloutta kohti. Desiilit on muodostettu kotitalouden kuluttajayksikköä kohtilasketun käytettävissä olevan tulon mukaan.

Table 6. *Income, assets and liabilities of households by income decile in 2004, (EUR per household) with deciles based on disposable income per household consumer unit*

	Kaikki	I	II	III
Kotitalouksia otoksessa	3 455	420	297	310
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	324 964	273 873	257 690
Henkilöitä otoksessa	8 649	758	708	775
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	516 768	518 313	514 141
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,26	1,37	1,43
Kotitalouden keskikoko	2,14	1,59	1,89	2,00
Käytettävissä olevat tulot	32 180	9 700	15 940	19 920
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	9 210	14 980	17 630
1-6 Varallisuus yhteensä	147 450	30 380	50 070	95 200
1 Asuntojen arvo	97 330	18 710	32 730	69 210
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	16 100	29 280	64 810
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	2 620	3 460	4 400
2 Vapaa-ajan asuntojen arvo	13 960	1 760	6 920	7 260
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	2 440	2 570	5 990
4-6 Rahoitusvarallisuus	25 580	7 460	7 850	12 740
4 Talletukset yhteensä	11 230	4 460	5 320	9 270
4.1 Käyttelytilit	7 360	3 240	3 840	5 540
4.2 Määräaika- ja sijoitustilit	2 880	860	790	2 780
4.3 Tilit erittelemättä	990	370	690	950
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	2 040	1 720	2 190
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	1 280	950	1 700
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	290	190	910
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	990	760	790
5.2 Muut osakkeet	1 740	40	180	180
5.3 Osuustodistukset	320	120	460	300
5.4 Joukkovelkakirjat	480	610	130	20
6 Muut rahoitusvarat	3 790	950	810	1 280
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	450	440	320
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	260	120	780
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	250	250	190
1-3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	3 960	7 760	10 980
1 Asuntolainat	16 390	2 290	5 810	9 120
2 Kulutuslainat	2 700	640	1 130	1 420
3 Opintolainat	570	1 020	820	450
Nettovarallisuus	127 790	26 420	42 310	84 210

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
312	301	313	311	322	373	496
221 724	220 240	225 958	212 403	215 921	227 103	235 124
868	813	835	874	879	950	1 189
519 586	512 277	516 000	515 736	516 463	515 616	515 867
1,58	1,57	1,56	1,63	1,61	1,57	1,56
2,34	2,33	2,28	2,43	2,39	2,27	2,19
25 130	28 290	31 690	36 960	41 040	46 910	79 710
22 700	25 440	28 750	33 210	37 600	42 890	73 980
99 740	121 380	130 750	174 820	184 260	231 770	425 470
72 880	87 770	92 110	123 740	133 100	145 960	245 370
69 390	77 270	85 310	113 150	112 420	125 850	184 740
3 490	10 490	6 810	10 590	20 680	20 120	60 630
7 540	10 520	8 450	14 880	14 880	25 180	48 390
6 580	9 030	10 970	12 580	13 220	17 790	29 970
12 740	14 060	19 210	23 630	23 060	42 840	101 740
8 200	9 590	9 860	10 090	12 980	14 640	31 410
5 890	5 350	6 970	7 600	7 540	10 350	19 520
1 190	2 870	2 230	1 650	4 890	3 290	9 290
1 120	1 380	660	840	550	1 000	2 600
3 180	2 480	6 790	10 450	6 400	21 800	53 020
2 410	1 700	5 170	9 170	4 270	16 710	40 490
890	570	1 570	5 950	2 240	10 700	29 590
1 520	1 140	3 600	3 220	2 030	6 010	10 890
510	510	930	910	1 720	3 580	9 670
120	260	220	220	70	750	750
150	10	470	150	340	760	2 110
1 350	1 990	2 560	3 090	3 670	6 390	17 310
630	1 260	1 060	1 790	1 730	2 600	6 110
370	350	1 130	950	1 150	3 350	10 710
350	380	380	360	800	440	490
16 030	16 700	23 680	26 380	37 700	30 560	33 940
13 730	13 460	19 950	21 390	32 510	25 900	29 530
2 010	2 650	3 320	4 260	4 650	4 290	4 140
280	600	410	730	540	380	260
83 710	104 680	107 070	148 450	146 570	201 210	391 530

Taulukko 7. Kotitalouksien tulot, varat ja velat varallisuusdesiileittäin 2004, € kotitaloutta kohti. Desiilit on muodostettu kotitaloutta kohti lasketun bruttovarallisuuden mukaan.

Table 7. Income, assets and liabilities of households by wealth decile in 2004, (EUR per household) with deciles based on gross wealth per household

	Kaikki	I	II	III
Kotitalouksia otoksessa	3 455	270	282	288
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	245 306	238 778	241 878
Henkilöitä otoksessa	8 649	411	519	618
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	340 339	403 749	457 916
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,16	1,30	1,38
Kotitalouden keskikoko	2,14	1,39	1,69	1,89
Käytettävissä olevat tulot	32 180	12 260	16 760	21 370
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	12 290	16 770	21 050
1-6 Varallisuus yhteensä	147 450	240	3 190	19 420
1 Asuntojen arvo	97 330	0	20	4 600
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	0	0	3 800
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	0	20	800
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	0	210	1 480
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	20	960	5 660
4-6 Rahoitusvarallisuus	25 580	220	2 010	7 680
4 Talletukset yhteensä	11 230	190	1 640	5 320
4.1 Käyttelytilit	7 360	180	1 380	4 090
4.2 Määräaika- ja sijoitustilit	2 880	0	100	950
4.3 Tilit erittelemättä	990	10	160	280
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	0	210	1 170
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	0	190	750
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	0	120	310
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	0	60	440
5.2 Muut osakkeet	1 740	0	20	320
5.3 Osuustodistukset	320	0	0	70
5.4 Joukkovelkakirjat	480	0	10	30
6 Muut rahoitusvarat	3 790	20	160	1 190
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	0	50	460
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	0	30	340
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	20	70	390
1-3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	1 810	2 740	4 150
1 Asuntolainat	16 390	200	170	870
2 Kulutuslainat	2 700	680	1 230	2 270
3 Opintolainat	570	930	1 330	1 010
Nettovarallisuus	127 790	-1 570	450	15 280

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
257	287	314	348	391	459	559
239 929	241 539	241 480	241 655	241 565	241 856	241 014
572	670	815	979	1 155	1 337	1 573
451 088	474 466	556 987	576 452	631 056	653 407	615 307
1,39	1,43	1,57	1,61	1,70	1,74	1,70
1,88	1,96	2,31	2,39	2,61	2,70	2,55
23 160	26 850	33 180	34 600	40 780	43 510	69 510
21 010	23 900	30 100	30 900	36 440	38 890	63 100
56 950	89 480	118 150	151 400	196 850	270 270	569 540
39 210	67 000	88 220	113 180	138 930	189 420	333 210
37 270	64 670	85 320	107 800	131 970	169 220	236 540
1 940	2 330	2 890	5 380	6 960	20 210	96 670
2 090	4 790	6 400	11 590	15 780	27 180	70 160
5 580	7 120	11 190	10 810	15 420	16 890	32 360
10 070	10 560	12 350	15 820	26 720	36 780	133 810
6 780	7 680	8 480	10 030	16 410	18 080	37 740
5 480	5 680	6 780	6 180	10 630	12 040	21 230
770	780	1 300	2 590	4 520	3 990	13 790
530	1 220	400	1 260	1 260	2 060	2 710
2 230	1 910	2 280	3 230	5 980	12 860	75 880
1 980	1 320	1 170	2 270	4 780	10 090	57 790
870	870	460	1 130	1 940	4 420	40 450
1 110	450	710	1 140	2 840	5 670	17 340
50	340	570	300	570	1 620	13 610
140	220	180	400	420	620	1 190
60	40	360	250	210	530	3 300
1 060	970	1 590	2 570	4 340	5 840	20 190
400	460	660	910	1 910	2 210	8 630
330	270	530	1 430	1 590	3 150	10 790
330	240	390	220	840	480	780
10 610	17 010	34 680	28 640	28 760	34 250	34 060
8 690	14 680	30 100	24 320	25 680	30 140	29 130
1 480	1 930	3 980	3 970	2 910	3 830	4 720
430	400	600	340	180	280	200
46 340	72 480	83 480	122 770	168 080	236 020	535 490

Taulukko 8. Kotitalouksien tulot, varat ja velat varallisuusdesiileittäin 2004, € kotitaloutta kohti. Desiilit on muodostettu kotitaloutta kohti lasketun nettovarallisuuden mukaan

Table 8. Income, assets and liabilities of households by wealth decile in 2004, (EUR per household) with deciles based on net wealth per household

	Kaikki	I	II	III
Kotitalouksia otoksessa	3 455	282	287	302
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	243 092	240 211	241 768
Henkilöitä otoksessa	8 649	600	473	651
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	481 486	359 920	481 589
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,5	1,4	1,21	1,43
Kotitalouden keskikoko	2,14	1,98	1,5	1,99
Käytettävissä olevat tulot	32 180	19 970	14 130	22 090
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	20 000	14 140	21 800
1-6 Varallisuus yhteensä	147 450	13 640	3 460	26 870
1 Asuntojen arvo	97 330	9 840	1 570	15 850
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	970	1 550	15 680
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	130	20	170
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	200	40	680
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	2 410	610	5 250
1-6 Rahoitusvarallisuus	25 580	1 200	1 250	5 080
4 Talletukset yhteensä	11 230	850	1 010	3 700
4.1 Käyttelytilit	7 360	740	760	2 880
4.2 Määräaika- ja sijoitustilit	2 880	50	90	560
4.3 Tilit erittelemättä	990	60	160	260
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	140	70	490
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	130	60	400
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	80	30	210
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	50	30	200
5.2 Muut osakkeet	1 740	10	10	50
5.3 Osuustodistukset	320	0	0	10
5.4 Joukkovelkakirjat	480	0	0	30
6 Muut rahoitusvarat	3 790	210	170	890
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	90	20	360
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	70	80	170
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	50	70	370
1-3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	19 350	2 370	16 750
1 Asuntolainat	16 390	1 2460	1 660	13 920
2 Kulutuslainat	2 700	3 780	420	2 110
3 Opintolainat	570	3 110	290	720
Nettovarallisuus	12 7790	-5 710	1 090	10 110

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
268	289	323	339	373	450	542
242 043	241 829	240 350	241 677	240 922	241 685	241 422
644	736	833	916	1059	1274	1 463
478 587	523 039	519 558	541 342	582 418	614 329	578 501
1,42	1,49	1,51	1,56	1,63	1,7	1,64
1,98	2,16	2,16	2,24	2,42	2,54	2,4
25 750	27 370	30 800	34 760	37 040	42 570	67 390
24 150	24 800	27 420	30 920	32 850	37 560	60 690
61 600	90 710	113 750	147 750	192 710	262 850	561 730
43 960	68 900	86 520	109 380	135 860	180 320	321 430
41 200	67 070	83 490	105 300	125 790	157 470	229 310
2 760	1 830	3 030	4 080	10 070	22 850	92 130
2 270	4 440	4 680	10 170	16 540	29 660	70 940
6 760	7 730	9 930	11 280	14 690	16 440	30 850
8 610	9 630	12 620	16 930	25 620	36 410	13 850
5 690	6 280	9 150	11 210	14 670	19 480	40 280
4 480	4 980	7 350	7 590	9 940	11 820	2 3090
960	510	940	2 490	3 480	5 410	14 290
250	800	860	1 120	1 250	2 240	2 900
1 820	2 410	2 090	3 370	6 420	11 420	77 400
1 170	1 950	1 440	1 920	4 720	8 860	59 610
430	1 070	820	950	2 100	3 920	40 900
740	880	620	970	2 620	4 940	18 700
430	360	430	710	830	1 370	13 170
150	110	180	380	500	660	1 240
60	0	40	360	370	530	3 380
1 100	930	1 390	2 340	4 530	5 510	20 830
540	260	560	920	1 860	1 990	9 090
320	460	440	1 020	2 020	3 000	10 860
250	210	390	400	650	520	870
26 040	27 930	23 040	22 170	21 780	19 730	17 370
23 100	24 540	20 010	19 010	19 130	16 030	14 030
2 530	2 900	2 890	3 000	2 580	3 570	3 190
410	490	140	170	70	140	140
35 560	62 780	90 710	125 570	170 930	243 110	544 360

Taulukko 9. Kotitalouksien tulot, varat ja velat asunnon hallintasuhteen mukaan 2004, € kotitaloutta kohti.

Table 9. Income, assets and liabilities of households by tenure status of household's dwelling in 2004, EUR per household

		Omistusasunto – Owner-occupied dwelling					
		Kaikki kotitaloudet	Yhteensä	Oma talo	Oma osakehuoneisto	Vuokra-asunto	Muu
		All households	All	Owner-occupied house	Owner-occupied flat	Rental dwelling	Other
	Kotitalouksia otoksessa	3 455	2 450	1 572	878	940	65
	Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	1 597 868	920 114	677 754	763 495	53 637
	Henkilöitä otoksessa	8 649	6 675	4 772	1 903	1 831	143
	Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	3 719 019	2 488 452	1 230 567	1 341 846	99 903
	Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,59	1,75	1,37	1,33	1,35
	Kotitalouden keskikoko	2,14	2,33	2,70	1,82	1,76	1,86
	Käytettävissä olevat tulot	32 180	38 670	42 050	34 060	19 260	22 960
	Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	34 480	37 600	30 240	19 320	23 110
1–6	Varallisuus yhteensä	147 450	210 540	223 740	192 620	23 030	39 190
1	Asuntojen arvo	97 330	143 420	152 890	130 570	6 510	16 870
1.1	Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	126 090	133 660	115 810	0	9 020
1.2	Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	17 340	19 230	14 760	6 510	7 850
2	Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	19 020	18 450	19 790	3 930	5 910
3	Kulkuvälineiden arvo	10 590	13 770	16 360	10 240	4 380	4 490
4–6	Rahoitusvarallisuus	25 580	34 340	36 040	32 020	8 200	11 920
4	Talletukset yhteensä	11 230	14 050	14 860	12 950	5 610	7 100
4.1	Käyttelytilit	7 360	9 130	10 100	7 810	3 850	4 510
4.2	Määräaikais- ja sijoitustilit	2 880	3 670	3 670	3 680	1 350	930
4.3	Tilit erittelemättä	990	1 250	1 090	1 460	410	1 660
5	Arvopaperit yhteensä	10 560	15 100	16 000	13 870	1 650	2 310
5.1	Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	11 510	11 860	11 040	1 140	2 210
5.1.1	Pörssiosakkeet	5 050	7 340	7 830	6 680	570	520
5.1.2	Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	4 170	4 030	4 360	560	1 690
5.2	Muut osakkeet	1 740	2 410	2 790	1 880	460	0
5.3	Osuustodistukset	320	480	800	50	0	90
5.4	Joukkovelkakirjat	480	700	550	900	50	10
6	Muut rahoitusvarat	3 790	5 190	5 190	5 200	940	2 510
6.1	Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	2 160	1 960	2 430	320	1 820
6.2	Eläkevakuutukset	1 850	2 600	2 830	2 290	360	440
6.3	Käteisvarat ja lainasaatavat	380	430	400	480	270	260
1–3	Yksityisvelat yhteensä	19 660	27 460	27 770	27 040	4 250	6 730
1	Asuntolainat	16 390	24 000	23 830	24 240	1 340	4 020
2	Kulutusalainat	2 700	3 120	3 680	2 370	1 860	2 160
3	Opintolainat	570	340	270	430	1 060	560
	Nettovarallisuus	127 790	183 080	195 970	165 590	18 770	32 460

Taulukko 10. Kotitalouksien tulot, varat ja velat asuinpaikan kuntarymän mukaan 2004, € kotitaloutta kohti.

Table 10. Income, assets and liabilities of households by municipality group of domicile in 2004, EUR per household

	Koko maa <i>Whole country</i>	Kaupunkimaiset kunnat <i>Urban municipalities</i>	Taajaan asutut kunnat <i>Semi-urban municipalities</i>	Maaseutumaiset kunnat <i>Rural municipalities</i>
Kotitalouksia otoksessa	3 455	2 122	552	781
Kotitalouksia perusjoukossa	2 415 000	1 572 347	383 428	459 225
Henkilöitä otoksessa	8 649	4 970	1 519	2 160
Henkilöitä perusjoukossa	5 160 767	3 197 843	920 364	1 042 561
Kulutussyksiköitä keskimäärin (modifioitu OECD)	1,50	1,45	1,61	1,57
Kotitalouden keskikoko	2,14	2,03	2,40	2,27
Käytettävissä olevat tulot	32 180	32 670	33 210	29 650
Käytettävissä olevat rahatulot	29 430	29 860	30 720	26 880
1-6 Varallisuus yhteensä	147 450	151 040	148 680	134 160
1 Asuntojen arvo	97 330	99 850	99 410	86 940
1.1 Asunnon arvo (varsinainen)	83 620	84 930	90 060	73 790
1.2 Asunnon arvo (sijoitusasunnot)	13 700	14 930	9 360	13 140
2 Vapaa-ajanasuntojen arvo	13 960	14 900	11 680	12 620
3 Kulkuvälineiden arvo	10 590	9 880	12 520	11 440
4-6 Rahoitusvarallisuus	25 580	26 410	25 070	23 160
4 Talletukset yhteensä	11 230	11 200	10 680	11 770
4.1 Käyttelytilit	7 360	7 250	7 270	7 820
4.2 Määräaikais- ja sijoitustilit	2 880	3 010	2 550	2 700
4.3 Tilit erittelemättä	990	950	850	1 250
5 Arvopaperit yhteensä	10 560	11 210	10 770	8 170
5.1 Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	8 020	8 750	8 190	5 380
5.1.1 Pörssiosakkeet	5 050	5 640	4 670	3 350
5.1.2 Sijoitusrahasto-osuudet	2 970	3 120	3 520	2 020
5.2 Muut osakkeet	1 740	1 740	1 670	1 780
5.3 Osuustodistukset	320	110	570	850
5.4 Joukkovelkakirjat	480	610	340	160
6 Muut rahoitusvarat	3 790	4 000	3 620	3 220
6.1 Säästö- ja sijoitusvakuutukset	1 570	1 640	1 830	1 100
6.2 Eläkevakuutukset	1 850	1 970	1 470	1 750
6.3 Käteisvarat ja lainasaatavat	380	390	320	370
1-3 Yksityisvelat yhteensä	19 660	19 670	23 760	16 210
1 Asuntolainat	16 390	16 520	20 160	12 810
2 Kulutuslainat	2 700	2 440	3 260	3 120
3 Opintolainat	570	710	330	280
Nettovarallisuus	127 790	131 360	124 930	117 950

Taulukko 11. Kotitalouksien varat, velat ja tulot viitehenkilön iän mukaan 1988–2004, € kotitaloutta kohti.¹⁾

Table 11. Assets, liabilities and income of households by age of reference person in 1988–2004, EUR per household

		1988	1994	
Kotitalouksia otoksessa	Kaikki	5 276	5 210	
	Alle 25 v.	242	282	
	25–34	909	970	
	35–44	1 340	1 291	
	45–54	1 092	1 237	
	55–64	883	732	
	65–	810	698	
	Kotitalouksia perusjoukossa	Kaikki	2 096 857	2 270 000
Alle 25 v.		162 353	148 549	
25–34		451 231	443 060	
35–44		456 996	457 130	
45–54		331 466	439 255	
55–64		295 912	305 420	
65–		398 899	476 586	
Kotitalouden keskipöytä		Kaikki	2,32	2,22
	Alle 25 v.	1,66	1,61	
	25–34	2,53	2,43	
	35–44	3,24	3,04	
	45–54	2,55	2,52	
	55–64	1,90	1,81	
	65–	1,43	1,40	
			1988	
		€	%	
1–6	Varallisuus yhteensä	Kaikki	85 530	100
		Alle 25 v.	48 380	100
		25–34	67 120	100
		35–44	104 780	100
		45–54	113 020	100
		55–64	95 280	100
		65–	69 350	100
1	Asuntojen arvo	Kaikki	58 540	68,4
		Alle 25 v.	33 140	68,5
		25–34	47 700	71,1
		35–44	74 130	70,7
		45–54	73 700	65,2
		55–64	63 760	66,9
		65–	46 780	67,5
1.1	Asunnon arvo (varsinainen)	Kaikki	58 540	68,4
		Alle 25 v.	33 140	68,5
		25–34	47 700	71,1

¹⁾ Kaikki euromäärät on deflaoitu vuoden 2004 rahanarvoon elinkustannusindeksillä

Taulukko 11. Jatkuu

Table 11. Cont.

1998	2004
3 893	3 455
193	264
592	491
947	681
1 040	832
620	643
501	544
2 355 000	2 415 000
170 966	164 713
393 337	352 196
470 349	426 522
494 639	472 792
325 178	435 273
500 531	563 504
2,16	2,14
1,51	1,52
2,28	2,34
3,07	3,06
2,37	2,43
1,76	1,89
1,48	1,44

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
80 560	100	100 060	100	147 450	100
15 000	100	16 650	100	19 350	100
48 680	100	56 910	100	87 880	100
85 760	100	102 450	100	154 150	100
108 180	100	128 630	100	179 070	100
110 090	100	144 040	100	213 910	100
81 280	100	103 420	100	139 210	100
54 890	68,1	67 010	67,0	97 330	66,0
8 920	59,5	8 900	53,4	11 750	60,7
34 570	71,0	39 720	69,8	64 280	73,1
61 200	71,4	73 590	71,8	112 080	72,7
73 300	67,8	85 880	66,8	117 420	65,6
71 650	65,1	87 920	61,0	124 540	58,2
54 360	66,9	69 890	67,6	93 950	67,5
49 060	60,9	58 200	58,2	83 620	56,7
7 260	48,4	7 690	46,2	9 760	50,5
31 620	65,0	34 720	61,0	56 690	64,5

Taulukko 11. Jatkuu

Table 11. Cont.

		1988		
		€	%	
		35-44	74 130	70,7
		45-54	73 700	65,2
		55-64	63 760	66,9
		65-	46 780	67,5
1.2	Asunnon arvo (muut)	Kaikki	.	.
		Alle 25 v.	.	.
		25-34	.	.
		35-44	.	.
		45-54	.	.
		55-64	.	.
		65-	.	.
2	Vapaa-ajanasuntojen arvo	Kaikki	7 410	8,7
		Alle 25 v.	4 430	9,2
		25-34	3 330	5,0
		35-44	7 390	7,1
		45-54	12 280	10,9
		55-64	10 710	11,2
		65-	6 790	9,8
3	Kulkuvälineiden arvo	Kaikki	7 400	8,6
		Alle 25 v.	6 120	12,6
		25-34	7 430	11,1
		35-44	10 520	10,0
		45-54	10 370	9,2
		55-64	7 240	7,6
		65-	1 950	2,8
4-6	Rahoitusvarallisuus yhteensä	Kaikki	12 190	14,2
		Alle 25 v.	4 700	9,7
		25-34	8 660	12,9
		35-44	12 740	12,2
		45-54	16 670	14,8
		55-64	13 570	14,2
		65-	13 830	19,9
4	Talletukset yhteensä	Kaikki	7 690	9,0
		Alle 25 v.	3 030	6,3
		25-34	5 340	7,9
		35-44	7 340	7,0
		45-54	10 150	9,0
		55-64	9 290	9,8
		65-	9 430	13,6
5	Arvopaperit yhteensä	Kaikki	3 760	4,4
		Alle 25 v.	1 360	2,8
		25-34	2 590	3,9
		35-44	4 300	4,1
		45-54	5 550	4,9
		55-64	3 540	3,7

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
55 910	65,2	67 850	66,2	100 460	65,2
65 120	60,2	74 070	57,6	100 300	56,0
62 420	56,7	74 510	51,7	100 680	47,1
48 370	59,5	58 560	56,6	82 140	59,0
5 830	7,2	8 810	8,8	13 700	9,3
1 660	11,1	1 210	7,3	1 990	10,3
2 950	6,1	5 000	8,8	7 590	8,6
5 290	6,2	5 740	5,6	11 620	7,5
8 180	7,6	11 810	9,2	17 120	9,6
9 240	8,4	13 420	9,3	23 860	11,2
5 990	7,4	11 320	11,0	11 810	8,5
8 270	10,3	8 890	8,9	13 960	9,5
730	4,9	710	4,3	1 420	7,4
1 810	3,7	1 810	3,2	3 340	3,8
7 070	8,2	5 790	5,7	7 340	4,8
12 280	11,3	10 960	8,5	18 240	10,2
16 510	15,0	19 380	13,5	28 120	13,1
8 830	10,9	11 320	10,9	14 740	10,6
5 820	7,2	7 120	7,1	10 590	7,2
1 930	12,9	2 550	15,3	2 680	13,8
5 350	11,0	6 250	11,0	9 590	10,9
7 530	8,8	9 060	8,8	13 900	9,0
8 470	7,8	10 320	8,0	14 800	8,3
6 930	6,3	8 860	6,2	14 050	6,6
2 700	3,3	3 280	3,2	4 820	3,5
11 570	14,4	17 030	17,0	25 580	17,3
3 410	22,8	4 490	27,0	3 490	18,0
6 940	14,3	9 130	16,0	10 660	12,1
9 970	11,6	14 020	13,7	20 840	13,5
14 130	13,1	21 470	16,7	28 600	16,0
15 000	13,6	27 870	19,3	47 200	22,1
15 400	18,9	18 930	18,3	25 700	18,5
8 010	9,9	8 630	8,6	11 230	7,6
2 710	18,1	3 410	20,5	2 830	14,6
4 710	9,7	4 640	8,2	5 770	6,6
6 250	7,3	7 260	7,1	8 580	5,6
8 960	8,3	9 720	7,6	12 570	7,0
10 520	9,6	12 000	8,3	15 830	7,4
11 920	14,7	11 580	11,2	14 410	10,4
2 290	2,8	6 070	6,1	10 560	7,2
350	2,3	790	4,7	510	2,6
1 140	2,3	3 370	5,9	3 840	4,4
2 310	2,7	4 610	4,5	9 540	6,2
3 260	3,0	8 150	6,3	10 350	5,8
2 780	2,5	11 640	8,1	22 310	10,4

Taulukko 11. Jatkuu

Table 11. Cont.

			1988	
			€	%
5.1	Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	65–	4 120	5,9
		Kaikki	2 630	3,1
		Alle 25 v.	910	1,9
		25–34	1 810	2,7
		35–44	3 350	3,2
		45–54	3 780	3,3
		55–64	2 260	2,4
5.2	Muut osakkeet, osuudet ja joukkokirjat	65–	2 730	3,9
		Kaikki	1 130	1,3
		Alle 25 v.	450	0,9
		25–34	780	1,2
		35–44	950	0,9
		45–54	1 780	1,6
		55–64	1 280	1,3
6	Muut rahoitusvarat	65–	1 390	2,0
		Kaikki	730	0,9
		Alle 25 v.	300	0,6
		25–34	740	1,1
		35–44	1 090	1,0
		45–54	960	0,9
		55–64	740	0,8
6.1	Säästö- ja sijoitusvakuutukset	65–	280	0,4
		Kaikki	430	0,5
		Alle 25 v.	140	0,3
		25–34	410	0,6
		35–44	820	0,8
		45–54	710	0,6
		55–64	270	0,3
6.2	Eläkevakuutukset	65–	30	0,0
		Kaikki	.	.
		Alle 25 v.	.	.
		25–34	.	.
		35–44	.	.
		45–54	.	.
		55–64	.	.
6.3	Käteisvarat ja lainasaatavat	65–	.	.
		Kaikki	300	0,3
		Alle 25 v.	160	0,3
		25–34	330	0,5
		35–44	270	0,3
		45–54	260	0,2
		55–64	470	0,5
		65–	250	0,4
Yksityisvelat yhteensä		Kaikki	15 810	
		Alle 25 v.	11 450	

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
2 730	3,4	5 680	5,5	9 580	6,9
1 460	1,8	4 400	4,4	8 020	5,4
290	1,9	610	3,7	190	1,0
750	1,5	2 080	3,7	2 830	3,2
1 450	1,7	3 390	3,3	6 780	4,4
2 420	2,2	5 140	4,0	6 550	3,7
1 660	1,5	8 610	6,0	17 520	8,2
1 470	1,8	4 990	4,8	8 400	6,0
830	1,0	1 670	1,7	2 540	1,7
60	0,4	170	1,1	320	1,7
390	0,8	1 290	2,3	1 010	1,1
860	1,0	1 220	1,2	2 760	1,8
840	0,8	3 010	2,3	3 800	2,1
1 120	1,0	3 030	2,1	4 790	2,2
1 260	1,6	690	0,7	1 190	0,9
1 270	1,6	2 340	2,3	3 790	2,6
360	2,4	290	1,8	150	0,8
1 090	2,2	1 120	2,0	1 050	1,2
1 400	1,6	2 140	2,1	2 720	1,8
1 920	1,8	3 610	2,8	5 690	3,2
1 700	1,5	4 230	2,9	9 060	4,2
750	0,9	1 680	1,6	1 710	1,2
380	0,5	990	1,0	1 570	1,1
170	1,1	160	1,0	70	0,4
380	0,8	450	0,8	360	0,4
500	0,6	830	0,8	1 400	0,9
570	0,5	1 590	1,2	1 550	0,9
570	0,5	1 410	1,0	3 880	1,8
50	0,1	1 000	1,0	1 120	0,8
190	0,2	630	0,6	1 850	1,3
10	0,1	10	0,0	10	0,1
40	0,1	110	0,2	380	0,4
260	0,3	630	0,6	1 090	0,7
410	0,4	1 360	1,1	3 570	2,0
370	0,3	1 210	0,8	4 540	2,1
10	0,0	140	0,1	340	0,2
700	0,9	720	0,7	380	0,3
180	1,2	130	0,8	70	0,4
680	1,4	570	1,0	310	0,4
640	0,7	680	0,7	240	0,2
940	0,9	650	0,5	570	0,3
760	0,7	1 620	1,1	630	0,3
690	0,8	540	0,5	250	0,2
12 800		12 190		19 660	
6 850		6 540		7 500	

Taulukko 11. Jatkuu

Table 11. Cont.

		1988
		€
	25-34	29 070
	35-44	24 720
	45-54	13 970
	55-64	5 950
	65-	1 230
Nettovarallisuus	Kaikki	69 720
	Alle 25 v.	36 930
	25-34	38 050
	35-44	80 060
	45-54	99 050
	55-64	89 330
	65-	68 130
Käytettävissä olevat tulot ¹⁾	Kaikki	24 190
	Alle 25 v.	14 920
	25-34	24 750
	35-44	30 830
	45-54	30 520
	55-64	23 130
	65-	15 240
Käytettävissä olevat rahatulot	Kaikki	23 300
	Alle 25 v.	14 450
	25-34	24 750
	35-44	30 110
	45-54	29 190
	55-64	21 650
	65-	13 780

¹⁾ Vuoden 2004 käytettävissä olevat tulot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin.

1994	1998	2004
€	€	€
22 810	21 380	41 620
21 910	23 380	39 800
13 880	11 990	19 550
4 500	5 630	10 230
930	820	1 640
67 760	87 880	127 790
8 150	10 110	11 850
25 870	35 530	46 260
63 850	79 060	114 350
94 290	116 640	159 520
105 590	138 410	203 680
80 360	102 600	137 570
24 400	27 560	32 180
13 230	14 010	13 100
24 070	25 730	29 140
29 380	33 580	40 070
31 150	34 650	39 490
24 840	28 000	39 950
16 920	20 690	21 560
22 740	25 390	29 430
12 910	13 760	12 780
23 530	24 850	28 250
27 830	31 410	37 270
28 940	31 750	35 920
22 310	25 000	36 170
14 750	18 090	18 450

Taulukko 12. Kotitalouksien varat, velat ja tulot varallisuusdesiileittäin 1988-2004, € kotitaloutta kohti.¹⁾ Desiilit on muodostettu kotitaloutta kohti lasketun bruttovarallisuuden mukaan.

Table 12. Assets, liabilities and income of households by wealth decile in 1988-2004, (EUR per household) with deciles based on gross wealth per household

		1988	1994	
Kotitalouksia otoksessa	Kaikki	5 276	5 210	
	I	274	324	
	II	320	399	
	III	393	436	
	IV	448	415	
	V	489	463	
	VI	551	522	
	VII	587	615	
	VIII	613	654	
	IX	712	702	
Kotitalouksia perusjoukossa	Kaikki	2 096 857	2 270 000	
	I	209 950	227 188	
	II	209 217	227 180	
	III	209 949	226 752	
	IV	209 527	226 895	
	V	209 571	228 085	
	VI	210 203	225 731	
	VII	209 448	227 213	
	VIII	209 393	228 368	
	IX	209 730	226 133	
Kotitalouden keskikoko	Kaikki	2,32	2,22	
	I	1,50	1,44	
	II	1,80	1,82	
	III	1,92	1,99	
	IV	1,85	1,74	
	V	2,25	2,02	
	VI	2,51	2,29	
	VII	2,70	2,66	
	VIII	2,86	2,74	
	IX	3,01	2,79	
X	2,84	2,69		
		1988		
		€	%	
1-6	Varallisuus yhteensä	Kaikki	85 530	100
		I	450	100
		II	4 960	100
		III	18 800	100
		IV	40 880	100

¹⁾ Kaikki euromäärät on deflatoitu vuoden 2004 rahanarvoon elinkustannusindeksillä

1998	2004
3 893	3 455
182	270
240	282
282	288
302	257
345	287
385	314
435	348
511	391
586	459
625	559
2 355 000	2 415 000
236 027	245 306
235 190	238 778
236 086	241 878
234 753	239 929
236 286	241 539
234 893	241 480
235 350	241 655
235 382	241 565
235 907	241 856
235 124	241 014
2,16	2,14
1,33	1,39
1,72	1,69
1,87	1,89
1,80	1,88
1,92	1,96
2,25	2,31
2,44	2,39
2,69	2,61
2,94	2,70
2,64	2,55

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
80 560	100	100 060	100	147 450	100
190	100	150	100	240	100
2 080	100	1 710	100	3 190	100
9 990	100	9 190	100	19 420	100
34 210	100	32 910	100	56 950	100

Taulukko 12. Jatkuu

Table 12. Cont.

		1988		
		€	%	
		V	62 170	100
		VI	79 770	100
		VII	98 150	100
		VIII	119 010	100
		IX	153 450	100
		X	277 540	100
1	Asuntojen arvo	Kaikki	58 540	68,4
		I	0	0,2
		II	190	3,8
		III	6 390	34,0
		IV	28 460	69,6
		V	48 080	77,3
		VI	62 540	78,4
		VII	76 550	78,0
		VIII	90 310	75,9
		IX	110 080	71,7
		X	162 690	58,6
1.1	Asunnon arvo (varsinainen)	Kaikki	58 540	68,4
		I	0	0,2
		II	190	3,8
		III	6 390	34,0
		IV	28 460	69,6
		V	48 080	77,3
		VI	62 540	78,4
		VII	76 550	78,0
		VIII	90 310	75,9
		IX	110 080	71,7
		X	162 690	58,6
1.2	Asunnon arvo (muut)	Kaikki	.	.
		I	.	.
		II	.	.
		III	.	.
		IV	.	.
		V	.	.
		VI	.	.
		VII	.	.
		VIII	.	.
		IX	.	.
		X	.	.
2	Vapaa-ajanasuntojen arvo	Kaikki	7 410	8,7
		I	0	0,5
		II	180	3,6
		III	1 120	5,9

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
55 300	100	60 700	100	89 480	100
71 770	100	80 570	100	118 150	100
89 860	100	102 350	100	151 400	100
113 340	100	133 450	100	196 850	100
150 060	100	182 090	100	270 270	100
279 480	100	398 030	100	569 540	100
54 890	68,1	67 010	67,0	97 330	66,0
0	0,0	0	0,0	0	0,0
0	0,0	0	0,0	20	0,6
1 120	11,3	630	6,9	4 600	23,7
22 880	66,9	18 820	57,2	39 210	68,8
45 990	83,2	45 840	75,5	67 000	74,9
56 470	78,7	64 770	80,4	88 220	74,7
69 650	77,5	79 070	77,2	113 180	74,8
82 110	72,4	98 140	73,5	138 930	70,6
100 970	67,3	123 590	67,9	189 420	70,1
170 080	60,9	239 560	60,2	333 210	58,5
49 060	60,9	58 200	58,2	83 620	56,7
0	0,0	0	0,0	0	0,0
0	0,0	0	0,0	0	0,0
1 020	10,2	630	6,9	3 800	19,6
21 720	63,5	16 440	50,0	37 270	65,4
42 880	77,5	42 930	70,7	64 670	72,3
54 170	75,5	61 720	76,6	85 320	72,2
66 460	74,0	74 930	73,2	107 800	71,2
77 120	68,0	93 090	69,8	131 970	67,0
91 610	61,0	113 470	62,3	169 220	62,6
135 890	48,6	179 040	45,0	236 540	41,5
5 830	7,2	8 810	8,8	13 700	9,3
0	0,0	0	0,0	0	0,0
0	0,0	0	0,0	20	0,6
100	1,0	0	0,0	800	4,1
1 170	3,4	2 380	7,2	1 940	3,4
3 120	5,6	2 910	4,8	2 330	2,6
2 300	3,2	3 050	3,8	2 890	2,4
3 190	3,6	4 130	4,0	5 380	3,6
4 990	4,4	5 050	3,8	6 960	3,5
9 360	6,2	10 130	5,6	20 210	7,5
34 190	12,2	60 520	15,2	96 670	17,0
8 270	10,3	8 890	8,9	13 960	9,5
0	0,0	0	0,0	0	0,0
0	0,0	10	0,4	210	6,5
420	4,2	290	3,2	1 480	7,6

Taulukko 12. Jatkuu

Table 12. Cont.

			1988	
			€	%
		IV	2 990	7,3
		V	2 210	3,5
		VI	2 430	3,0
		VII	4 670	4,8
		VIII	7 110	6,0
		IX	12 350	8,0
		X	41 070	14,8
3	Kulkuvälineiden arvo	Kaikki	7 400	8,6
		I	70	14,9
		II	1 880	38,0
		III	5 340	28,4
		IV	3 730	9,1
		V	6 020	9,7
		VI	6 590	8,3
		VII	8 640	8,8
		VIII	10 360	8,7
		IX	13 350	8,7
		X	17 980	6,5
4-6	Rahoitusvarallisuus yhteensä	Kaikki	12 190	14,2
		I	380	84,3
		II	2 710	54,6
		III	5 950	31,6
		IV	5 710	14,0
		V	5 860	9,4
		VI	8 220	10,3
		VII	8 290	8,4
		VIII	11 230	9,4
		IX	17 670	11,5
		X	55 800	20,1
4	Talletukset yhteensä	Kaikki	7 690	9,0
		I	320	71,8
		II	2 240	45,1
		III	4 960	26,4
		IV	4 800	11,8
		V	4 820	7,8
		VI	6 510	8,2
		VII	6 360	6,5
		VIII	8 160	6,9
		IX	11 650	7,6
		X	27 100	9,8
5	Arvopaperit yhteensä	Kaikki	3 760	4,4
		I	20	3,8
		II	210	4,2

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
1 890	5,5	3 170	9,6	2 090	3,7
1 950	3,5	2 540	4,2	4 790	5,4
2 910	4,1	2 620	3,3	6 400	5,4
4 320	4,8	5 620	5,5	11 590	7,7
9 080	8,0	8 530	6,4	15 780	8,0
17 870	11,9	18 110	9,9	27 180	10,1
44 420	15,9	48 110	12,1	70 160	12,3
5 820	7,2	7 120	7,1	10 590	7,2
20	10,0	20	10,8	20	10,0
830	39,9	590	34,6	960	30,0
3 710	37,1	3 820	41,5	5 660	29,1
3 360	9,8	4 140	12,6	5 580	9,8
2 860	5,2	4 630	7,6	7 120	8,0
5 040	7,0	5 490	6,8	11 190	9,5
7 160	8,0	7 110	7,0	10 810	7,1
8 540	7,5	9 760	7,3	15 420	7,8
11 090	7,4	15 330	8,4	16 890	6,2
15 680	5,6	20 380	5,1	32 360	5,7
11 570	14,4	17 030	17,0	25 580	17,3
170	90,0	130	89,2	220	90,0
1 250	60,1	1 110	65,0	2 010	62,9
4 730	47,4	4 450	48,4	7 680	39,6
6 080	17,8	6 770	20,6	10 070	17,7
4 500	8,1	7 690	12,7	10 560	11,8
7 340	10,2	7 690	9,5	12 350	10,5
8 730	9,7	10 550	10,3	15 820	10,5
13 600	12,0	17 020	12,8	26 720	13,6
20 130	13,4	25 060	13,8	36 780	13,6
49 310	17,6	89 980	22,6	133 810	23,5
8 010	9,9	8 630	8,6	11 230	7,6
120	62,0	110	74,9	190	79,8
920	44,2	790	46,3	1 640	51,3
3 290	32,9	3 180	34,6	5 320	27,4
4 890	14,3	4 550	13,8	6 780	11,9
3 630	6,6	5 990	9,9	7 680	8,6
5 840	8,1	5 540	6,9	8 480	7,2
6 670	7,4	7 650	7,5	10 030	6,6
10 160	9,0	11 460	8,6	16 410	8,3
14 910	9,9	15 590	8,6	18 080	6,7
29 730	10,6	31 510	7,9	37 740	6,6
2 290	2,8	6 070	6,1	10 560	7,2
0	2,6	0	2,5	0	1,2
40	2,1	150	8,5	210	6,7

Taulukko 12. Jatkuu

Table 12. Cont.

		1988		
		€	%	
		III	570	3,0
		IV	640	1,6
		V	640	1,0
		VI	1 290	1,6
		VII	1 170	1,2
		VIII	2 250	1,9
		IX	4 760	3,1
		X	26 030	9,4
5.1	Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	Kaikki	2 630	3,1
		I	10	2,1
		II	150	3,1
		III	470	2,5
		IV	500	1,2
		V	420	0,7
		VI	790	1,0
		VII	700	0,7
		VIII	1 600	1,3
		IX	3 400	2,2
		X	18 210	6,6
5.2	Muut osakkeet, osuudet ja joukkokirjat	Kaikki	1 130	1,3
		I	10	1,7
		II	60	1,1
		III	100	0,5
		IV	150	0,4
		V	210	0,3
		VI	500	0,6
		VII	470	0,5
		VIII	660	0,6
		IX	1 360	0,9
		X	7 820	2,8
6	Muut rahoitusvarat	Kaikki	730	0,9
		I	40	8,7
		II	260	5,3
		III	420	2,2
		IV	260	0,6
		V	410	0,7
		VI	420	0,5
		VII	760	0,8
		VIII	820	0,7
		IX	1 260	0,8
		X	2 670	1,0
6.1	Säästö- ja sijoitusvakuutukset	Kaikki	430	0,5
		I	10	2,5

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
440	4,4	670	7,3	1 170	6,0
550	1,6	1 220	3,7	2 230	3,9
250	0,4	890	1,5	1 910	2,1
790	1,1	1 090	1,4	2 280	1,9
1 130	1,3	1 700	1,7	3 230	2,1
1 610	1,4	3 550	2,7	5 980	3,0
3 730	2,5	6 260	3,4	12 860	4,8
14 380	5,1	45 180	11,4	75 880	13,3
1 460	1,8	4 400	4,4	8 020	5,4
0	2,3	0	1,0	0	1,1
30	1,6	130	7,6	190	5,8
320	3,2	540	5,9	750	3,9
310	0,9	1 000	3,1	1 980	3,5
140	0,2	750	1,2	1 320	1,5
540	0,7	800	1,0	1 170	1,0
900	1,0	1 060	1,0	2 270	1,5
730	0,6	2 500	1,9	4 780	2,4
1 890	1,3	4 000	2,2	10 090	3,7
9 740	3,5	33 250	8,4	57 790	10,1
830	1,0	1 670	1,7	2 540	1,7
0	0,3	0	1,5	0	0,1
10	0,4	20	1,0	30	0,9
120	1,2	130	1,4	420	2,2
240	0,7	220	0,7	250	0,4
110	0,2	150	0,2	590	0,7
250	0,3	290	0,4	1 110	0,9
240	0,3	650	0,6	960	0,6
880	0,8	1 050	0,8	1 200	0,6
1 840	1,2	2 260	1,2	2 770	1,0
4 630	1,7	11 940	3,0	18 090	3,2
1 270	1,6	2 340	2,3	3 790	2,6
50	25,5	20	11,7	20	8,9
290	13,8	170	10,2	160	4,9
1 000	10,0	600	6,5	1 190	6,1
640	1,9	1 010	3,1	1 060	1,9
630	1,1	810	1,3	970	1,1
710	1,0	1 050	1,3	1 590	1,3
920	1,0	1 200	1,2	2 570	1,7
1 840	1,6	2 010	1,5	4 340	2,2
1 480	1,0	3 220	1,8	5 840	2,2
5 200	1,9	13 290	3,3	20 190	3,5
380	0,5	990	1,0	1 570	1,1
0	0,1	0	0,0	0	0,3

Taulukko 12. Jatkuu

Table 12. Cont.

		1988	
		€	%
	II	140	2,8
	III	200	1,1
	IV	140	0,3
	V	290	0,5
	VI	310	0,4
	VII	510	0,5
	VIII	510	0,4
	IX	880	0,6
	X	1 350	0,5
6.2	Eläkevakuutukset		
	Kaikki	.	.
	I	.	.
	II	.	.
	III	.	.
	IV	.	.
	V	.	.
	VI	.	.
	VII	.	.
	VIII	.	.
	IX	.	.
	X	.	.
6.3	Käteisvarat ja lainasaatavat		
	Kaikki	300	0,3
	I	30	6,2
	II	130	2,5
	III	220	1,2
	IV	120	0,3
	V	120	0,2
	VI	110	0,1
	VII	250	0,3
	VIII	300	0,3
	IX	380	0,2
	X	1 320	0,5
Yksityisvelat yhteensä		Kaikki	15 810
	I	2 530	
	II	6 150	
	III	7 580	
	IV	7 570	
	V	12 680	
	VI	17 260	
	VII	20 570	
	VIII	25 350	
	IX	27 880	
	X	30 550	
Nettovarallisuus	Kaikki	69 720	

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
40	2,1	10	0,7	50	1,5
390	3,9	220	2,4	460	2,4
280	0,8	410	1,2	400	0,7
170	0,3	360	0,6	460	0,5
250	0,3	520	0,6	660	0,6
330	0,4	450	0,4	910	0,6
690	0,6	990	0,7	1 910	1,0
510	0,3	1 310	0,7	2 210	0,8
1 180	0,4	5 660	1,4	8 630	1,5
190	0,2	630	0,6	1 850	1,3
0	0,0	0	0,0	0	0,0
10	0,5	0	0,0	30	1,0
10	0,1	40	0,4	340	1,8
40	0,1	90	0,3	330	0,6
30	0,1	60	0,1	270	0,3
10	0,0	220	0,3	530	0,4
70	0,1	160	0,2	1 430	0,9
230	0,2	380	0,3	1 590	0,8
250	0,2	1 150	0,6	3 150	1,2
1 280	0,5	4 190	1,1	10 790	1,9
700	0,9	720	0,7	380	0,3
50	25,4	20	11,7	20	8,7
230	11,2	160	9,5	70	2,3
600	6,1	340	3,7	390	2,0
320	0,9	510	1,6	330	0,6
430	0,8	390	0,6	240	0,3
450	0,6	320	0,4	390	0,3
510	0,6	590	0,6	220	0,1
920	0,8	640	0,5	840	0,4
730	0,5	760	0,4	480	0,2
2 740	1,0	3 430	0,9	780	0,1
12 800		12 190		19 660	
3 020		1 800		1 810	
4 310		2 800		2 740	
5 220		5 820		4 150	
7 950		5 560		10 610	
14 830		13 050		17 010	
15 930		13 920		34 680	
20 000		18 760		28 640	
19 610		18 430		28 760	
18 990		21 510		34 250	
18 110		20 220		34 060	
67 760		87 880		127 790	

Taulukko 12. Jatkuu

Table 12. Cont.

		1988
		€
	I	-2 080
	II	-1 190
	III	11 220
	IV	33 310
	V	49 490
	VI	62 510
	VII	77 580
	VIII	93 660
	IX	125 580
	X	246 990
Käytettävissä olevat tulot ¹⁾	Kaikki	24 190
	I	13 240
	II	16 220
	III	19 080
	IV	17 770
	V	22 060
	VI	24 370
	VII	26 920
	VIII	29 630
	IX	33 070
	X	39 530
Käytettävissä olevat rahatulot	Kaikki	23 300
	I	12 970
	II	16 120
	III	18 640
	IV	16 720
	V	21 040
	VI	23 380
	VII	25 850
	VIII	28 530
	IX	31 850
	X	37 860

¹⁾ Vuoden 2004 käytettävissä olevat tulot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin.

1994	1998	2004
€	€	€
-2 840	-1 660	-1 570
-2 230	-1 090	450
4 760	3 380	15 280
26 260	27 350	46 340
40 460	47 650	72 480
55 840	66 650	83 480
69 850	83 590	122 770
93 730	115 010	168 080
131 070	160 580	236 020
261 370	377 810	535 490
24 400	27 560	32 180
12 040	11 510	12 260
15 600	15 330	16 760
18 620	20 540	21 370
18 100	19 560	23 160
20 770	22 430	26 850
23 880	25 920	33 180
28 090	28 820	34 600
30 770	33 450	40 780
34 680	41 850	43 510
41 550	56 250	69 510
22 740	25 390	29 430
11 840	11 330	12 290
15 460	15 250	16 770
18 170	20 080	21 050
16 820	18 500	21 010
19 250	20 550	23 900
22 050	23 440	30 100
26 120	25 920	30 900
28 280	30 250	36 440
31 860	37 910	38 890
37 590	50 700	63 100

Taulukko 13 Kotitalouksien varat, velat ja tulot sosioekonomisen aseman mukaan 1988-2004, € kotitaloutta kohti¹⁾

Table 13. Assets, liabilities and income of households by socio-economic group in 1988-2004, EUR per household

		1988	1994	
Kotitalouksia otoksessa	Kaikki	5 276	5 210	
	Maatalousyrittäjät	558	383	
	Muut yrittäjät	536	355	
	Ylemmät toimihenkilöt	930	792	
	Alemmat toimihenkilöt	826	906	
	Työntekijät	1 139	1 088	
	Eläkeläiset	1 125	1 061	
	Työttömät	39	391	
	Muut	123	234	
Kotitalouksia perusjoukossa	Kaikki	2 096 857	2 270 000	
	Maatalousyrittäjät	109 380	77 922	
	Muut yrittäjät	115 470	110 769	
	Ylemmät toimihenkilöt	287 079	265 829	
	Alemmat toimihenkilöt	391 203	365 190	
	Työntekijät	545 958	448 926	
	Eläkeläiset	533 827	666 028	
	Työttömät	26 634	209 440	
	Muut	87 305	125 897	
Kotitalouden keskikoko	Kaikki	2,32	2,22	
	Maatalousyrittäjät	3,29	3,46	
	Muut yrittäjät	3,05	2,83	
	Ylemmät toimihenkilöt	2,71	2,81	
	Alemmat toimihenkilöt	2,47	2,52	
	Työntekijät	2,67	2,57	
	Eläkeläiset	1,49	1,48	
	Työttömät	1,65	2,01	
	Muut	1,41	1,79	
		1988		
		€	%	
1-6	Varallisuus yhteensä	Kaikki	85 530	100
		Maatalousyrittäjät	110 400	100
		Muut yrittäjät	136 030	100
		Ylemmät toimihenkilöt	136 040	100
		Alemmat toimihenkilöt	87 710	100
		Työntekijät	66 780	100
		Eläkeläiset	67 310	100
		Työttömät	27 140	100
		Muut	58 190	100
1	Asuntojen arvo	Kaikki	58 540	68,4
		Maatalousyrittäjät	70 580	63,9

¹⁾ Kaikki euromäärät on deflatoitu vuoden 2004 rahanarvoon elinkustannusindeksillä

1998	2004
3 893	3 455
342	197
421	432
713	664
576	544
713	531
795	741
197	170
136	176
2 355 000	2 415 000
54 076	48 542
148 171	136 931
329 466	379 155
358 507	405 356
475 646	454 140
708 038	723 604
156 098	136 599
124 997	130 673
2,16	2,14
3,43	3,27
2,67	2,62
2,68	2,66
2,51	2,35
2,54	2,56
1,50	1,48
1,58	1,73
1,65	1,58

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
80 560	100	100 060	100	147 450	100
131 120	100	194 660	100	232 900	100
120 520	100	207 630	100	292 790	100
131 360	100	159 480	100	235 620	100
83 140	100	95 230	100	126 780	100
63 660	100	70 720	100	109 060	100
81 820	100	94 350	100	141 610	100
35 750	100	35 520	100	35 150	100
27 590	100	13 480	100	54 940	100
54 890	68,1	67 010	67,0	97 330	66,0
83 490	63,7	121 990	62,7	140 420	60,3

Taulukko 13. Jatkuu

Table 13. Cont.

		1988		
		€	%	
		Muut yrittäjät	90 830	66,8
		Ylemmät toimihenkilöt	89 150	65,5
		Alemmat toimihenkilöt	61 500	70,1
		Työntekijät	48 060	72,0
		Eläkeläiset	46 060	68,4
		Työttömät	21 580	79,5
		Muut	39 820	68,4
1.1	Asunnon arvo (varsinainen)	Kaikki	58 540	68,4
		Maatalousyrittäjät	70 580	63,9
		Muut yrittäjät	90 830	66,8
		Ylemmät toimihenkilöt	89 150	65,5
		Alemmat toimihenkilöt	61 500	70,1
		Työntekijät	48 060	72,0
		Eläkeläiset	46 060	68,4
		Työttömät	21 580	79,5
		Muut	39 820	68,4
1.2	Asunnon arvo (muut)	Kaikki	.	.
		Maatalousyrittäjät	.	.
		Muut yrittäjät	.	.
		Ylemmät toimihenkilöt	.	.
		Alemmat toimihenkilöt	.	.
		Työntekijät	.	.
		Eläkeläiset	.	.
		Työttömät	.	.
		Muut	.	.
2	Vapaa-ajanasuntojen arvo	Kaikki	7 410	8,7
		Maatalousyrittäjät	6 160	5,6
		Muut yrittäjät	14 370	10,6
		Ylemmät toimihenkilöt	13 540	10,0
		Alemmat toimihenkilöt	6 850	7,8
		Työntekijät	4 490	6,7
		Eläkeläiset	6 740	10,0
		Työttömät	1 020	3,8
		Muut	6 500	11,2
3	Kulkuvälineiden arvo	Kaikki	7 400	8,6
		Maatalousyrittäjät	11 520	10,4
		Muut yrittäjät	12 900	9,5
		Ylemmät toimihenkilöt	10 530	7,7
		Alemmat toimihenkilöt	8 920	10,2
		Työntekijät	7 930	11,9
		Eläkeläiset	2 540	3,8
		Työttömät	2 610	9,6
		Muut	5 630	9,7

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
76 600	63,6	127 790	61,5	162 700	55,6
88 850	67,6	104 630	65,6	157 630	66,9
58 120	69,9	67 780	71,2	91 840	72,4
45 460	71,4	49 500	70,0	75 980	69,7
54 690	66,9	63 880	67,7	94 230	66,5
25 760	72,0	23 980	67,5	22 970	65,3
20 210	73,3	7 930	58,8	23 960	43,6
49 060	60,9	58 200	58,2	83 620	56,7
74 190	56,6	103 500	53,2	118 180	50,7
68 340	56,7	103 290	49,7	128 760	44,0
77 430	58,9	90 810	56,9	133 760	56,8
53 780	64,7	60 330	63,4	81 300	64,1
42 200	66,3	45 910	64,9	69 920	64,1
48 690	59,5	54 980	58,3	80 740	57,0
23 150	64,8	19 260	54,2	20 730	59,0
12 450	45,1	6 700	49,7	14 560	26,5
5 830	7,2	8 810	8,8	13 700	9,3
9 300	7,1	18 490	9,5	22 240	9,5
8 270	6,9	24 500	11,8	33 940	11,6
11 420	8,7	13 820	8,7	23 870	10,1
4 330	5,2	7 450	7,8	10 540	8,3
3 260	5,1	3 590	5,1	6 060	5,6
6 000	7,3	8 890	9,4	13 490	9,5
2 610	7,3	4 720	13,3	2 230	6,3
7 770	28,2	1 220	9,1	9 390	17,1
8 270	10,3	8 890	8,9	13 960	9,5
10 350	7,9	8 530	4,4	17 220	7,4
11 530	9,6	22 680	10,9	38 000	13,0
15 620	11,9	13 570	8,5	19 860	8,4
8 310	10,0	6 950	7,3	10 100	8,0
5 160	8,1	4 360	6,2	8 590	7,9
9 530	11,7	10 490	11,1	15 650	11,1
3 240	9,1	3 460	9,7	3 000	8,5
1 340	4,8	920	6,8	3 120	5,7
5 820	7,2	7 120	7,1	10 590	7,2
10 070	7,7	16 030	8,2	22 270	9,6
11 600	9,6	14 110	6,8	27 800	9,5
9 300	7,1	12 010	7,5	16 980	7,2
7 020	8,4	8 660	9,1	10 850	8,6
6 450	10,1	7 460	10,5	11 010	10,1
3 640	4,5	3 830	4,1	5 600	4,0
2 630	7,4	2 250	6,3	2 940	8,4
1 930	7,0	1 220	9,0	3 100	5,6

Taulukko 13. Jatkuu

Table 13. Cont.

			1988	
			€	%
4-6	Rahoitusvarallisuus yhteensä	Kaikki	12 190	14,2
		Maatalousyrittäjät	22 150	20,1
		Muut yrittäjät	17 930	13,2
		Ylemmät toimihenkilöt	22 810	16,8
		Alemmat toimihenkilöt	10 440	11,9
		Työntekijät	6 310	9,4
		Eläkeläiset	11 960	17,8
		Työttömät	1 930	7,1
		Muut	6 240	10,7
4	Talletukset yhteensä	Kaikki	7 690	9,0
		Maatalousyrittäjät	14 600	13,2
		Muut yrittäjät	9 810	7,2
		Ylemmät toimihenkilöt	11 720	8,6
		Alemmat toimihenkilöt	6 420	7,3
		Työntekijät	4 580	6,9
		Eläkeläiset	8 680	12,9
		Työttömät	1 640	6,0
		Muut	4 020	6,9
5	Arvopaperit yhteensä	Kaikki	3 760	4,4
		Maatalousyrittäjät	6 260	5,7
		Muut yrittäjät	6 500	4,8
		Ylemmät toimihenkilöt	9 830	7,2
		Alemmat toimihenkilöt	3 250	3,7
		Työntekijät	1 090	1,6
		Eläkeläiset	2 990	4,4
		Työttömät	30	0,1
		Muut	1 930	3,3
5.1	Pörssiosakkeet ja rahastosijoitukset	Kaikki	2 630	3,1
		Maatalousyrittäjät	4 490	4,1
		Muut yrittäjät	3 880	2,8
		Ylemmät toimihenkilöt	7 460	5,5
		Alemmat toimihenkilöt	2 210	2,5
		Työntekijät	860	1,3
		Eläkeläiset	1 830	2,7
		Työttömät	20	0,1
		Muut	1 330	2,3
5.2	Muut osakkeet, osuudet ja joukkokirjat	Kaikki	1 130	1,3
		Maatalousyrittäjät	1 770	1,6
		Muut yrittäjät	2 630	1,9
		Ylemmät toimihenkilöt	2 370	1,7
		Alemmat toimihenkilöt	1 040	1,2
		Työntekijät	230	0,3
		Eläkeläiset	1 160	1,7

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
11 570	14,4	17 030	17,0	25 580	17,3
27 220	20,8	48 110	24,7	53 000	22,8
20 780	17,2	43 060	20,7	64 300	22,0
17 590	13,4	29 280	18,4	41 160	17,5
9 690	11,7	11 830	12,4	13 980	11,0
6 590	10,4	9 400	13,3	13 470	12,4
13 950	17,0	16 150	17,1	26 130	18,5
4 120	11,5	5 820	16,4	6 260	17,8
4 110	14,9	3 410	25,3	24 760	45,1
8 010	9,9	8 630	8,6	11 230	7,6
19 860	15,1	20 660	10,6	21 200	9,1
10 680	8,9	13 690	6,6	18 360	6,3
10 240	7,8	11 380	7,1	16 520	7,0
6 370	7,7	7 330	7,7	7 140	5,6
4 620	7,3	6 410	9,1	7 870	7,2
11 020	13,5	9 960	10,6	13 290	9,4
2 940	8,2	2 640	7,4	3 560	10,1
2 920	10,6	2 330	17,3	5 590	10,2
2 290	2,8	6 070	6,1	10 560	7,2
4 910	3,7	21 790	11,2	19 680	8,4
6 180	5,1	23 030	11,1	37 690	12,9
5 040	3,8	13 050	8,2	18 170	7,7
2 070	2,5	2 930	3,1	3 450	2,7
960	1,5	1 650	2,3	3 250	3,0
2 110	2,6	4 510	4,8	9 740	6,9
460	1,3	1 680	4,7	1 910	5,4
740	2,7	860	6,4	17 700	32,2
1 460	1,8	4 400	4,4	8 020	5,4
2 990	2,3	16 160	8,3	7 680	3,3
2 680	2,2	13 920	6,7	21 190	7,2
3 570	2,7	9 510	6,0	14 460	6,1
1 520	1,8	2 140	2,2	2 850	2,2
790	1,2	1 110	1,6	2 290	2,1
1 180	1,4	3 740	4,0	8 540	6,0
360	1,0	1 530	4,3	1 160	3,3
440	1,6	850	6,3	15 950	29,0
830	1,0	1 670	1,7	2 540	1,7
1 920	1,5	5 630	2,9	12 000	5,2
3 500	2,9	9 110	4,4	16 510	5,6
1 470	1,1	3 540	2,2	3 710	1,6
550	0,7	790	0,8	610	0,5
170	0,3	530	0,8	960	0,9
940	1,1	770	0,8	1 200	0,8

Taulukko 13. Jatkuu

Table 13. Cont.

			1988	
			€	%
		Työttömät	10	0,0
		Muut	590	1,0
6	Muut rahoitusvarat	Kaikki	730	0,9
		Maatalousyrittäjät	1 280	1,2
		Muut yrittäjät	1 610	1,2
		Ylemmät toimihenkilöt	1 260	0,9
		Alemmat toimihenkilöt	770	0,9
		Työntekijät	650	1,0
		Eläkeläiset	290	0,4
		Työttömät	260	0,9
		Muut	290	0,5
6.1	Säästö- ja sijoitusvakuutukset	Kaikki	430	0,5
		Maatalousyrittäjät	780	0,7
		Muut yrittäjät	940	0,7
		Ylemmät toimihenkilöt	740	0,5
		Alemmat toimihenkilöt	610	0,7
		Työntekijät	420	0,6
		Eläkeläiset	60	0,1
		Työttömät	20	0,1
		Muut	70	0,1
6.2	Eläkevakuutukset	Kaikki	.	.
		Maatalousyrittäjät	.	.
		Muut yrittäjät	.	.
		Ylemmät toimihenkilöt	.	.
		Alemmat toimihenkilöt	.	.
		Työntekijät	.	.
		Eläkeläiset	.	.
		Työttömät	.	.
		Muut	.	.
6.3	Käteisvarat ja lainasaatavat	Kaikki	300	0,3
		Maatalousyrittäjät	510	0,5
		Muut yrittäjät	670	0,5
		Ylemmät toimihenkilöt	520	0,4
		Alemmat toimihenkilöt	160	0,2
		Työntekijät	230	0,3
		Eläkeläiset	230	0,3
		Työttömät	240	0,9
		Muut	230	0,4
Yksityisvelat yhteensä		Kaikki	15 810	
		Maatalousyrittäjät	9 050	
		Muut yrittäjät	23 630	
		Ylemmät toimihenkilöt	35 420	
		Alemmat toimihenkilöt	20 680	

1994		1998		2004	
€	%	€	%	€	%
100	0,3	140	0,4	750	2,1
300	1,1	10	0,1	1 750	3,2
1 270	1,6	2 340	2,3	3 790	2,6
2 440	1,9	5 650	2,9	12 120	5,2
3 910	3,2	6 330	3,0	8 240	2,8
2 320	1,8	4 850	3,0	6 470	2,7
1 240	1,5	1 570	1,7	3 380	2,7
1 010	1,6	1 340	1,9	2 350	2,2
810	1,0	1 690	1,8	3 100	2,2
720	2,0	1 510	4,3	780	2,2
440	1,6	210	1,6	1 470	2,7
380	0,5	990	1,0	1 570	1,1
1 040	0,8	2 040	1,0	4 550	2,0
800	0,7	1 940	0,9	2 020	0,7
910	0,7	1 770	1,1	1 670	0,7
410	0,5	700	0,7	1 110	0,9
380	0,6	630	0,9	1 090	1,0
100	0,1	980	1,0	2 120	1,5
270	0,8	610	1,7	150	0,4
140	0,5	90	0,7	1 210	2,2
190	0,2	630	0,6	1 850	1,3
320	0,2	2 990	1,5	5 610	2,4
1 490	1,2	2 610	1,3	5 710	2,0
540	0,4	1 800	1,1	4 450	1,9
100	0,1	440	0,5	1 720	1,4
40	0,1	170	0,2	940	0,9
60	0,1	120	0,1	690	0,5
50	0,1	70	0,2	530	1,5
10	0,0	0	0,0	130	0,2
700	0,9	720	0,7	380	0,3
1 080	0,8	620	0,3	1 960	0,8
1 620	1,3	1 780	0,9	500	0,2
870	0,7	1 280	0,8	340	0,1
730	0,9	440	0,5	550	0,4
590	0,9	540	0,8	320	0,3
660	0,8	580	0,6	300	0,2
400	1,1	830	2,3	110	0,3
290	1,1	120	0,9	130	0,2
12 800		12 190		19 660	
10 070		9 120		12 800	
19 720		22 370		30 140	
26 980		25 560		43 440	
19 460		19 050		28 110	

Taulukko 13. Jatkuu

Table 13. Cont.

		1988
		€
Nettovarallisuus	Työntekijät	16 950
	Eläkeläiset	2 110
	Työttömät	4 580
	Muut	7 760
	Kaikki	69 720
	Maatalousyrittäjät	101 350
	Muut yrittäjät	112 400
	Ylemmät toimihenkilöt	100 620
	Alemmat toimihenkilöt	67 030
	Työntekijät	49 830
Käytettävissä olevat tulot ¹⁾	Eläkeläiset	65 210
	Työttömät	22 560
	Muut	50 420
	Kaikki	24 190
	Maatalousyrittäjät	26 990
	Muut yrittäjät	30 080
	Ylemmät toimihenkilöt	35 740
	Alemmat toimihenkilöt	26 810
	Työntekijät	25 780
	Eläkeläiset	15 440
Käytettävissä olevat rahatulot	Työttömät	10 640
	Muut	10 850
	Kaikki	23 300
	Maatalousyrittäjät	25 140
	Muut yrittäjät	29 160
	Ylemmät toimihenkilöt	35 250
	Alemmat toimihenkilöt	26 080
	Työntekijät	25 210
	Eläkeläiset	14 070
	Työttömät	9 960
Muut	9 960	

¹⁾ Vuoden 2004 käytettävissä olevat tulot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin.

1994	1998	2004
€	€	€
17 420	14 850	24 680
1 720	1 960	3 480
8 510	3 480	4 370
8 420	5 170	4 180
67 760	87 880	127 790
121 050	185 530	220 110
100 800	185 260	262 650
104 380	133 930	192 180
63 680	76 170	98 670
46 240	55 870	84 370
80 100	92 390	138 130
27 240	32 030	30 780
19 160	8 300	50 750
24 400	27 560	32 180
35 580	41 620	42 590
32 220	42 340	63 140
39 070	44 100	50 770
27 580	29 320	33 390
26 310	28 270	33 630
17 700	20 070	21 710
15 420	13 570	13 620
14 050	12 560	10 580
22 740	25 390	29 430
32 140	37 440	37 760
30 060	38 910	59 090
37 090	41 290	47 250
26 090	27 330	30 800
25 160	26 550	31 250
15 570	17 640	18 660
14 630	12 590	12 750
13 240	12 150	10 100

Taulukko 14. Kotitalouksien varat (laaja käsite) viitehenkilön iän mukaan 1998–2004, € kotitaloutta kohti.¹⁾

Table 14. Assets (broad concept) of households by age of reference person in 1998–2004, EUR per household

			1998		2004	
			€	%	€	%
1–8	Varallisuus yhteensä	Kaikki	105 170	100	153 810	100
		Alle 25	19 940	100	22 390	100
		25–34	61 090	100	93 390	100
		35–44	108 280	100	161 690	100
		45–54	135 250	100	187 110	100
		55–64	150 500	100	221 870	100
		65–	106 840	100	143 510	100
1–5	Kiinteä varallisuus	Kaikki	88 140	83,8	128 240	83,4
		Alle 25	15 450	77,5	18 900	84,4
		25–34	51 960	85,1	82 730	88,6
		35–44	94 260	87,1	140 850	87,1
		45–54	113 770	84,1	158 510	84,7
		55–64	122 620	81,5	174 680	78,7
		65–	87 910	82,3	117 810	82,1
1	Asuntojen arvo	Kaikki	67 010	63,7	97 330	63,3
		Alle 25	8 900	44,6	11 750	52,5
		25–34	39 720	65,0	64 280	68,8
		35–44	73 590	68,0	112 080	69,3
		45–54	85 880	63,5	117 420	62,8
		55–64	87 920	58,4	124 540	56,1
		65–	69 890	65,4	93 950	65,5
2	Vapaa-ajanasuntojen arvo	Kaikki	8 890	8,5	13 960	9,1
		Alle 25	710	3,6	1 420	6,4
		25–34	1 810	3,0	3 340	3,6
		35–44	5 790	5,3	7 340	4,5
		45–54	10 960	8,1	18 240	9,7
		55–64	19 380	12,9	28 120	12,7
		65–	11 320	10,6	14 740	10,3
3	Kulkuvälineiden arvo	Kaikki	7 120	6,8	10 590	6,9
		Alle 25	2 550	12,8	2 680	12,0
		25–34	6 250	10,2	9 590	10,3
		35–44	9 060	8,4	13 900	8,6
		45–54	10 320	7,6	14 800	7,9
		55–64	8 860	5,9	14 050	6,3
		65–	3 280	3,1	4 820	3,4
4	Kestotavaroiden arvo	Kaikki	2 450	2,3	3 530	2,3
		Alle 25	2 260	11,3	3 000	13,4
		25–34	2 900	4,7	4 900	5,2
		35–44	3 260	3,0	5 350	3,3
		45–54	3 200	2,4	4 560	2,4
		55–64	2 190	1,5	2 870	1,3
		65–	840	0,8	1 110	0,8

¹⁾ Vuoden 1998 euromäärät on deflatoitu vuoden 2004 rahanarvoon elinkustannusindeksillä

			1998		2004	
			€	%	€	%
5	Metsäomaisuus, verotusarvo	Kaikki	2 660	2,5	2 830	1,8
		Alle 25	1 020	5,1	50	0,2
		25-34	1 280	2,1	620	0,7
		35-44	2 580	2,4	2 190	1,4
		45-54	3 420	2,5	3 490	1,9
		55-64	4 270	2,8	5 100	2,3
		65-	2 580	2,4	3 200	2,2
		6-8	Rahoitusvarallisuus	Kaikki	17 030	16,2
6	Talletukset	Alle 25	4 490	22,5	3 490	15,6
		25-34	9 130	14,9	10 660	11,4
		35-44	14 020	12,9	20 840	12,9
		45-54	21 470	15,9	28 600	15,3
		55-64	27 870	18,5	47 200	21,3
		65-	18 930	17,7	25 700	17,9
		Kaikki	8 630	8,2	11 230	7,3
		Alle 25	3 410	17,1	2 830	12,6
7	Arvopaperit	25-34	4 640	7,6	5 770	6,2
		35-44	7 260	6,7	8 580	5,3
		45-54	9 720	7,2	12 570	6,7
		55-64	12 000	8,0	15 830	7,1
		65-	11 580	10,8	14 410	10,0
		Kaikki	6 070	5,8	10 560	6,9
		Alle 25	790	3,9	510	2,3
		25-34	3 370	5,5	3 840	4,1
8	Muut rahoitusvarat	35-44	4 610	4,3	9 540	5,9
		45-54	8 150	6,0	10 350	5,5
		55-64	11 640	7,7	22 310	10,1
		65-	5 680	5,3	9 580	6,7
		Kaikki	2 340	2,2	3 790	2,5
		Alle 25	290	1,5	150	0,7
		25-34	1 120	1,8	1 050	1,1
		35-44	2 140	2,0	2 720	1,7
45-54	3 610	2,7	5 690	3,0		
55-64	4 230	2,8	9 060	4,1		
65-	1 680	1,6	1 710	1,2		

Taulukko 15. Varallisuuden omistus varallisuusdesilleittäin 1988–2004, prosenttia kotitalouksista.

Table 15. Ownership of wealth by wealth decile in 1998–2004, % of households

		1988	1994	1998	2004
		%	%	%	%
Omistaa varallisuutta	Kaikki	98	98	98	99
	I	76	76	77	89
	II	100	100	100	100
	III	100	100	100	100
	IV	100	100	100	100
	V	100	100	100	100
	VI	100	100	100	100
	VII	100	100	100	100
	VIII	100	100	100	100
	IX	100	100	100	100
X	100	100	100	100	
Oma asunto	Kaikki	71	65	64	67
	I	0	0	0	0
	II	4	0	0	0
	III	34	9	5	15
	IV	82	68	54	76
	V	94	90	89	92
	VI	98	95	95	95
	VII	99	97	96	97
	VIII	99	97	99	98
	IX	100	98	99	96
X	98	98	99	97	
Sijoitusasunto/muu asunto	Kaikki	.	10	11	12
	I	.	0	0	0
	II	.	0	0	1
	III	.	1	0	5
	IV	.	4	12	6
	V	.	8	8	5
	VI	.	6	6	6
	VII	.	10	9	9
	VIII	.	12	13	12
	IX	.	20	19	25
X	.	38	47	48	
Vapaa-ajanasunto	Kaikki	21	19	20	22
	I	0	0	0	0
	II	3	0	0	5
	III	10	5	5	8
	IV	16	10	15	10
	V	13	11	12	19
	VI	17	15	12	20
	VII	22	18	21	28
	VIII	28	30	28	35
	IX	38	44	44	42
X	62	62	60	58	

		1988	1994	1998	2004
		%	%	%	%
Omistaa kulkuvälineitä	Kaikki	64	64	66	71
	I	9	6	7	8
	II	55	48	44	48
	III	59	67	69	69
	IV	48	48	60	68
	V	66	56	67	77
	VI	73	70	71	84
	VII	80	82	77	84
	VIII	80	86	82	88
	IX	85	88	95	90
Oma auto	X	87	90	90	94
	Kaikki	.	62	64	70
	I	.	6	7	8
	II	.	46	41	45
	III	.	65	67	69
	IV	.	47	57	66
	V	.	54	64	77
	VI	.	70	69	83
	VII	.	81	76	81
	VIII	.	85	79	87
Moottori- tai purjeverene	IX	.	86	93	89
	X	.	85	86	92
	Kaikki	.	9	11	9
	I	.	0	1	0
	II	.	2	3	1
	III	.	5	6	5
	IV	.	7	9	6
	V	.	8	8	8
	VI	.	5	6	8
	VII	.	12	13	9
Talletuksia	VIII	.	13	13	11
	IX	.	17	23	16
	X	.	25	33	29
	Kaikki	82	85	91	92
	I	67	65	74	86
	II	86	90	91	94
	III	84	89	92	92
	IV	77	81	91	83
	V	77	83	92	92
	VI	83	83	92	94
VII	85	90	91	93	
VIII	85	87	95	95	
IX	87	89	94	95	
X	89	91	96	96	

Taulukko 15. Jatkuu

Table 15. Cont.

		1988	1994	1998	2004
		%	%	%	%
Omistaa arvopapereita	Kaikki	43	26	35	37
	I	12	4	3	1
	II	22	7	14	15
	III	36	20	23	27
	IV	31	17	22	29
	V	42	16	27	33
	VI	47	23	32	35
	VII	49	30	37	40
	VIII	55	39	52	54
	IX	63	46	58	61
	X	75	63	79	74
Pörssiosakkeita/rahastoja	Kaikki	26	19	26	29
	I	3	3	1	1
	II	12	5	9	10
	III	18	15	17	20
	IV	17	10	16	20
	V	22	10	18	23
	VI	26	17	20	24
	VII	26	21	22	28
	VIII	33	28	40	44
	IX	42	33	47	53
	X	61	53	67	64
Muita osakkeita	Kaikki	5	4	6	7
	I	0	0	0	0
	II	1	0	2	3
	III	2	2	4	7
	IV	2	3	3	3
	V	3	2	2	3
	VI	3	3	5	5
	VII	5	4	6	6
	VIII	5	6	7	9
	IX	8	9	9	10
	X	17	12	21	23
Säästö- tai sijoitusvakuutus	Kaikki	11	10	12	10
	I	1	0	0	0
	II	6	4	2	3
	III	7	12	8	7
	IV	6	6	9	8
	V	11	6	7	7
	VI	14	11	13	10
	VII	14	12	12	10
	VIII	16	17	19	19
	IX	18	15	20	17
	X	21	14	25	21

		1988	1994	1998	2004
		%	%	%	%
Yksilöllinen eläkevakuutus	Kaikki	.	2	5	12
	I	.	0	0	0
	II	.	1	0	3
	III	.	0	2	7
	IV	.	1	2	7
	V	.	1	3	6
	VI	.	0	5	10
	VII	.	2	4	13
	VIII	.	3	5	17
	IX	.	4	9	23
	X	.	8	20	31
Velallisia	Kaikki	63	55	49	51
	I	47	48	33	39
	II	61	54	42	46
	III	58	56	57	48
	IV	44	50	40	44
	V	60	53	46	50
	VI	64	54	54	68
	VII	71	62	57	57
	VIII	73	58	52	55
	IX	76	59	56	53
	X	72	54	51	48
Asuntovelkaa	Kaikki	38	30	28	31
	I	2	2	2	3
	II	5	2	4	2
	III	11	7	4	5
	IV	24	28	19	30
	V	50	43	37	41
	VI	50	44	46	56
	VII	57	50	48	47
	VIII	60	45	43	45
	IX	62	43	44	44
	X	58	39	38	37
Kulutusvelkaa	Kaikki	38	35	25	31
	I	40	37	18	21
	II	36	38	22	30
	III	43	38	42	37
	IV	26	30	26	25
	V	27	30	23	29
	VI	37	31	23	43
	VII	42	38	21	39
	VIII	47	35	23	32
	IX	44	37	24	29
	X	38	37	25	26

Julkaisussa kuvataan suomalaisten kotitalouksien varallisuutta ja sen muutoksia 1980-luvun lopulta lähtien. Viimeisin tutkimusvuosi on 2004. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen varallisuutta koskeviin haastattelututkimuksiin.

Julkaisussa tarkastellaan varallisuuden määrää ja jakautumista, erityisesti asuntovarallisuutta ja osakeomistusta, tilastoaineistojen avulla. Tutkimuksessa on myös tietoja kotitalouksien tuloista, velkaantumisesta ja perinnoistä sekä näiden jakautumista eri väestöryhmissä.

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Statistikcentralen, försäljning
PB 4C
00022 STATISTIKCENTRALEN
tfn (09) 1734 2011
fax (09) 1734 2500
myynti@stat.fi
www.stat.fi

Statistics Finland, Sales Services
P.O.Box 4C
FI-00022 STATISTICS FINLAND
Tel. +358 9 1734 2011
Fax +358 9 1734 2500
sales@stat.fi
www.stat.fi

ISSN 1795-5165
= Suomen virallinen tilasto
ISBN 978-952-467-683-0 (print)
ISBN 978-952-467-684-7 (pdf)
Tuotenumero 3125 (print)
Tuotenumero 3654 (pdf)
Hintakoodi